

T.C.
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANABİLİM DALI

YÖNLENDİRME TASARIMI BAĞLAMINDA
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ İÇİN
UYGULAMA ÖNERİSİ

Sami KELEŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Seçil ERMİŞ İPEK

Çankırı – 2025

T.C.
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANABİLİM DALI

YÖNLENDİRME TASARIMI BAĞLAMINDA
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ İÇİN
UYGULAMA ÖNERİSİ

Sami KELEŞ
ORCID: 0000-0002-3379-8325

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Seçil ERMİŞ İPEK

Program: Sanat ve Tasarım

Çankırı – 2025

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ.....	iii
TEZ KABUL VE ONAY	iv
ÖNSÖZ.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT	viii
TABLO LİSTESİ	ix
GÖRSEL LİSTESİ.....	x
1.GİRİŞ	1
1.1. PROBLEM DURUMU.....	3
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI	5
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	5
1.4. SINIRLILIKLAR	7
1.5. VARSAYIMLAR.....	7
2. BİLGİLENDİRME TASARIMI.....	8
2.1. BİLGİLENDİRME TASARIMLARININ YERİ VE ÖNEMİ.....	9
2.2. BİLGİLENDİRME TASARIMI UYGULAMALARI.....	12
2.3. YÜKSEK ÖĞRETİMDE BİLGİLENDİRME TASARIMLARININ ROLÜ	13
2.4. KULLANICI DENEYİMİNDE BİLGİLENDİRME TASARIMI.....	14
2.5. PİKTOGRAMLARIN YÖNLENDİRMEDEKİ KULLANIMI.....	15
2.6. BİLGİLENDİRMENİN ETKİLİ OLDUĞU ALANLARI.....	24
2.6.1. Doküman Tasarımı	24
2.6.2. Form Tasarımı.....	27
2.6.3. Kullanım Kılavuz Tasarımı	27
2.6.4. Eğitim Dökümanları	28
2.6.5. Haritalar	29
2.6.6. Şema ve Çizelgeler	31
2.6.7. İnfografik Tasarım	32
2.6.8. Çevresel Grafik Tasarım.....	34
2.7. BİLGİLENDİRME VE YÖNLENDİRME TASARIMI.....	35
3. YÖNLENDİRME VE ÇEVRE TASARIMI	38
3.1. YÖNLENDİRME TASARIMI	38
3.2. ÇEVRESEL GRAFİK TASARIM VE YÖNLENDİRME TASARIMI.....	52

3.3. ÜNİVERSİTE KAMPÜSLERİNDE YÖNLENDİRME TASARIMI.....	53
4. YÖNTEM.....	62
4.1. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ.....	62
4.2. ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ.....	63
5. ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ YÖNLENDİRME TASARIMI UYGULAMA ÇALIŞMASI	64
5.1. ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ YÖNLENDİRME TASARIM İNCELEMELERİ.....	64
5.1.1. Çankırı Karatekin Üniversitesi Yönlendirme Tasarımlarının Grafik Tasarım Açısından İncelemesi.....	65
5.1.2. Çankırı Karatekin Üniversitesi Yönlendirme Tasarımlarının Erişebilirlik ve Kapsayıcılık Açısından İncelenmesi.....	75
5.1.3. Çankırı Karatekin Üniversitesi Yönlendirme Bilgiye Erişim Açısından İncelenmesi	88
5.1.4. Uluslararası Üniversite Kampüslerinde Yönlendirme Tasarımları	99
5.2. ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ YÖNLENDİRME TASARIMI UYGULAMASI	101
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	117
KAYNAKÇA	122
EKLER.....	139
EK-1.YÖNLENDİRME TASARIMI DEĞERLENDİRME TEMALARI.....	139
EK-2. İZİN YAZISI	HATA! YER İŞARETİ TANIMLANMAMIŞ.

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırladığım *Yönlendirme Tasarımı Bağlamında Çankırı Karatekin Üniversitesi İçin Uygulama Önerisi* adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe özenle uyduğumu, tez içerisindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve kurallar çerçevesinde elde ettiğimi ve sunduğumu, doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntı için “kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu; ayrıca, yazılı izin alınmış olması dışında tezde herhangi birisine ait kişisel veri bulunmadığını, tezin bizzat teslim ettiğim basılı veya elektronik kopyasında bulunan bana ait kişisel verilerin tezde yer alması için izin verdiğimi ve telif hakkı başkasına ait olan yazılı, görsel, işitsel veya başka biçimdeki herhangi bir malzemenin ancak bilimsel etik ilkeleri çerçevesinde ve/veya gerekli izinler alınarak tezde kullanıldığını beyan ederim.

30/05/2025

Sami KELEŞ

TEZ KABUL VE ONAY

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

Enstitümüz Sanat ve Tasarım Anabilim Dalı öğrencisi Sami KELEŞ tarafından hazırlanan *Yönlendirme Tasarımı Bağlamında Çankırı Karatekin Üniversitesi İçin Uygulama Önerisi* başlıklı bu çalışma, 30/04/2025 tarihinde yapılan Tez Savunma Sınavı sonucunda oybirliğiyle başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ

Danışman	: Dr. Öğr. Üyesi Seçil ERMİŞ İPEK	İmza:
Üye	: Doç. Dr. Serdar SÜDOR	İmza:
Üye	: Doç. Arzu EVECEN	İmza:

ONAY

Bu tez, Çankırı Karatekin Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitü Yönetim Kurulunun 30/ 04 /2025 tarih ve 2025/ 17/ 01 sayılı kararıyla belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Ersoy YILMAZ

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu çalışmayı, üniversitelerdeki yönlendirme tasarımlarında fark ettiğim eksikliklerin kullanıcı deneyimi üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla gerçekleştirdim. Üniversite kampüslerinde bilgiye erişimin ve yönlendirme süreçlerinin, özellikle öğrenciler ve ziyaretçiler için ne kadar kritik olduğunu gözlemleyerek bu konuda bir çalışma yapma gerekliliğini hissettim. Bu bağlamda, çalışmamın amacı, bilgilendirme ve yönlendirme tasarımlarının görsel iletişim ilkeleri açısından değerlendirilmesi ve mevcut sorunlara çözüm önerileri sunmaktır.

Tez süreci boyunca çeşitli zorluklarla karşılaştım. Özellikle bilgilendirme ve yönlendirme tasarımlarına ulaşma noktasında veri ve görsel materyal temininde zaman zaman problemler yaşadım. Ancak bu zorluklar, çalışmanın daha anlamlı bir şekilde ilerlemesini sağladı ve bu alanda derinlemesine bir inceleme yapmamın önünü açtı.

Bu çalışmanın hazırlanması sürecinde emeği geçen değerli hocalarıma ve destek veren herkese teşekkür etmek isterim. Öncelikle, tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Seçil ERMİŞ İPEK' e yol gösterici önerileri ve çalışmama kattığı değer için minnettirim. Ayrıca, bu süreçte bana her zaman destek olan Türkçe öğretmeni yeğenim Zeynep AKYAZA' a katkılarından dolayı içten teşekkürlerimi sunarım.

Bu çalışmanın, üniversitelerdeki bilgilendirme ve yönlendirme tasarımlarının daha kullanıcı dostu hale getirilmesine yönelik katkılar sunmasını temenni ederim.

30/05/2025

Sami KELEŞ

ÖZET

Tezin Başlığı : Yönlendirme Tasarımı Bağlamında Çankırı Karatekin Üniversitesi İçin Uygulama Önerisi

Tezin Yazarı : Sami KELEŞ

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Seçil ERMİŞ İPEK

Tezin Türü : Yüksek Lisans Tezi

Araştırma, Çankırı Karatekin Üniversitesi yerleşkesindeki yönlendirme tasarımlarını grafik tasarım perspektifinden inceleyerek, bu tasarımlara yönelik kullanıcı odaklı ve erişilebilir bir tasarım geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bilgilendirme ve yönlendirme sistemleri yalnızca bilgi aktarım aracı olarak değil, aynı zamanda kullanıcı deneyimini zenginleştirerek kurumsal kimliği güçlendiren ve iletişim stratejilerini destekleyen temel bileşenler olarak ele alınmaya çalışılmıştır. Grafik tasarım bilgiye erişimi kolaylaştırma ve bilginin açık, doğru ve anlaşılır biçimde sunulmasını sağlama işleviyle, eğitim-öğretim süreçlerinin verimliliği ve öğrenci memnuniyeti üzerinde etkiye sahip olduğu düşünülmektedir. Araştırmada, Çankırı Karatekin Üniversitesi yerleşkesinde bulunan yönlendirme tasarımları nitel araştırma yöntemiyle kullanılarak incelenmiş; grafik tasarım ilkeleri, erişilebilirlik ve kapsayıcılık temaları çerçevesinde sınıflandırılarak betimsel analiz yoluyla çözümlenmiştir. Ulusal ve uluslararası literatür taramasının yanı sıra kampüs içinde yapılan incelemelerle yönlendirme sistemlerinin işlevselliği ve grafik tasarım açısından analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, mevcut tasarımların bazı yönleriyle belirli standartlara uygun olduğunu, ancak özellikle erişilebilirlik ve kullanıcı odaklılık açısından geliştirilmesi gereken yönler barındırdığını göstermektedir. Bu doğrultuda, eksikliklerin giderilmesine yönelik bir yönlendirme tasarımı önerisi sunulmuştur. Bu çalışmanın, üniversitelerdeki yönlendirme tasarımlarının daha etkili, kullanıcı dostu ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşturulması için alana katkı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yönlendirme Tasarımı, Grafik Tasarım, Çevresel Grafik Tasarım, Piktogram

ABSTRACT

Thesis Title : Application Proposal for Çankırı Karatekin University in the Context of Wayfinding Design

Author : Sami KELEŞ

Supervisor : Asst. Prof. Dr. Seçil Ermiş İpek

Thesis Type : Master's Thesis

The research aims to develop a user-oriented and accessible design for these designs by analysing the guidance designs on Çankırı Karatekin University campus from a graphic design perspective. Information and guidance systems were tried to be considered not only as information transfer tools, but also as basic components that strengthen corporate identity and support communication strategies by enriching the user experience. Graphic design is thought to have an impact on the efficiency of education and training processes and student satisfaction with its function of facilitating access to information and ensuring that information is presented in a clear, accurate and understandable manner. In the study, the orientation designs on the campus of Çankırı Karatekin University were examined using qualitative research method; graphic design principles were analysed through descriptive analysis by classifying them within the framework of accessibility and inclusiveness themes. In addition to the national and international literature review, the functionality of the guidance systems were analysed in terms of functionality and graphic design by examining the campus. The findings show that the existing designs comply with certain standards in some aspects, but have aspects that need to be improved especially in terms of accessibility and user orientation. In this direction, a guidance design proposal is presented to overcome the deficiencies. This study is expected to contribute to the field in order to make the wayfinding designs in universities more effective, user-friendly and sustainable.

Keywords: Wayfinding Design, Graphic Design, Environmental Graphic Design, Pictogram

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Bilgilendirme ve Yönlendirme Tasarımlarına Yönelik Tespitler ve Öneriler	113
--	-----

GÖRSEL LİSTESİ

Görsel 2. 1. COVID-19 Kapsamında Sosyal Mesafe ve Hijyen Uyarı Piktogramları Örneği.....	19
Görsel 2. 2. Üniversite Havuzlarında Uyarı ve Yasak Sembolleri.....	20
Görsel 3. 1. Kiralık Araç ve Vale Hizmeti Yönlendirme Tasarımı.....	38
Görsel 3. 2. Bitki ve Canlıları Tanıtma Amaçlı Yönlendirme Çubuğu.....	39
Görsel 3. 3. Şehir İçi Haritalar.....	40
Görsel 3. 4. Şehir İçi Haritalar.....	40
Görsel 3. 5. Şehir İçi Haritalar.....	41
Görsel 3. 6. Şehir İçi Haritalar.....	41
Görsel 3. 7. Etkinlik Alanı Bilgilendirme ve Kayıt Yönlendirme Panoları.....	42
Görsel 3. 8. Hastane Koridoru Yönlendirme Sistemi.....	43
Görsel 3. 9. Sağlık Merkezi İç Mekân Kapı ve Koridor Yönlendirmeleri.....	44
Görsel 3. 10. Stadyum veya Konferans Merkezi Merdiven Üstü Kat Bilgilendirme Levhası.....	45
Görsel 3. 11. Kıyı Güvenliği ve Açık Alan Uyarı Levhası.....	46
Görsel 3. 12. Hacettepe Üniversitesi Giriş Panosu.....	52
Görsel 3. 13. ODTÜ Yönlendirme Tabelası.....	53
Görsel 3. 14. Marmara Üniversitesi Yönlendirme Tabelası.....	53
Görsel 3. 15. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Yönlendirme Tabelası.....	54
Görsel 3. 16. Suffolk Üniversitesi – Amerika Birleşik Devletleri.....	54
Görsel 3. 17. Wolverhampton Üniversitesi Giriş Tabelası.....	55
Görsel 3. 18. Chester Üniversitesi – İngiltere.....	55
Görsel 5. 1. Çankırı Karatekin Üniversitesi Ana Giriş Alanı.....	63
Görsel 5. 2. Üniversite Ana Giriş Alanı.....	64
Görsel 5. 3. Fakülte'deki Bölüm ve Dersliklere İlişkin Yönlendirme Levhalar.....	66
Görsel 5. 4. Sağlık Bilimleri Fakültesi Giriş Tabelası Değerlendirmesi.....	67
Görsel 5. 5. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Giriş Tabelası Değerlendirmesi.....	68
Görsel 5. 6. Hukuk Fakültesi Giriş Tabelası Değerlendirmesi.....	69
Görsel 5. 7. Ana Bina Girişindeki Farklı Boyutlardaki Tabela Örneği.....	70
Görsel 5. 8. ÇAKÜ Uluyazı Kampüsü Yerleşke Haritası.....	71
Görsel 5. 9. Kütüphane Kat Planları.....	72
Görsel 5. 10. Bina Girişlerinde Kullanılan Farklı Boyutlardaki Tabela Örneği.....	74
Görsel 5. 11. Yönlendirme Levha Örneği.....	77

Görsel 5. 12. ÇAKÜ Uluyazı Kampüsü içinde Kullanılan Piktogramlar Örneği.....	79
Görsel 5. 13. Rampa ve Erişilebilirlik Düzenlemesi.....	80
Görsel 5. 14. Yetersiz Dokunsal Uyarı Alanı.....	81
Görsel 5. 15. Rampa ve Erişilebilirlik Düzenlemesi.....	82
Görsel 5. 16. Rampa ve Erişilebilirlik Düzenlemesi.....	83
Görsel 5. 17. Düzensiz Zemin Yapısı ve Yetersiz Yüzey Uyarıları.....	84
Görsel 5. 18. Bina Giriş Levhası Örneği.....	86
Görsel 5. 19. Sağlık Bilgilendirme Panoları Örneği: Tüberküloz, Sigara Bırakma ve Solunum Farkındalığına Yönelik Afişler.....	89
Görsel 5. 20. Çevre Bilinci ve Hijyen Konulu Bilgilendirme Panoları: Sulama, Su Tasarrufu ve Kovid-19 Kuralları Afişleri.....	90
Görsel 5. 21. Kayma ve Katlar Arası Açıklıkta Güvenlik Önlemi Eksikliği – Düşmeye Karşı File Sistemi Önerisi.....	93
Görsel 5. 22. Hissedilebilir Yüzey Eksikliği – Yaya Geçiş Noktası.....	94
Görsel 5. 23. Hissedilebilir Yüzey Eksikliği – Yaya Geçiş Noktası.....	95
Görsel 5. 24. Çankırı Karatekin Üniversitesi Yönlendirme Tasarımı Önerisi.....	99
Görsel 5. 25. Çok Amaçlı Kat Yönlendirme Levhası Örneği: Mekânsal Dağılım, Hizmet Alanları ve Evrensel Simgelerle Desteklenmiş Tasarım.....	100
Görsel 5. 26. Koridor Kat Yönlendirme Tasarımları: Danışma, Sekreterlik ve Dekanlık için Kat Bazlı Yön Okları ve Numara Sistemleri.....	101
Görsel 5. 27. Asansör Alanı Yönlendirme Tasarımları: Kat Bilgileri, Renk Kodlu Kat Simgeleri ve Mekân Adlandırmaları.....	103
Görsel 5. 28. Koridor ve Merdiven Alanı Zemin Yönlendirmeleri: Yön Okları ve Dikey-Duvar Yüzeyi İşaretlemeleri ile Kat Bilgisi.....	104
Görsel 5. 29. Koridor ve Merdiven Alanı Zemin Yönlendirmeleri: Yön Okları ve Dikey-Duvar Yüzeyi İşaretlemeleri ile Kat Bilgisi.....	105
Görsel 5. 30. B Blok Kat ve Alan Yönlendirme Panosu Tasarımı.....	106
Görsel 5. 31. Giriş Alanı ve Kat Yönlendirme Kombinasyonu: Öğrenci Girişi İçin Oklarla Desteklenmiş Bilgilendirme Panosu.....	108
Görsel 5. 32. Merdiven Alanı Görsel Yönlendirmeleri: Okuma Salonu ve Katlar İçin Yönlendirme Okları ile Duvar Uygulamaları.....	110
Görsel 5. 33. İç Mekân Alanlarında Kat ve Birim Yönlendirmesi: Sınıflar, Atölyeler ve Öğrenci İşlerine Yönelik İşaretlemeler.....	111

1.GİRİŞ

Üniversitelerin bilgi aktarımı ve yönlendirme süreçleri hem öğrenci memnuniyeti hem de eğitim-öğretim kalitesi üzerinde belirleyici bir rol oynamaktadır (Alansari, 2022, s.72). Bu süreçler; öğrencilerin akademik başarı düzeylerini, üniversite deneyimlerinin kalitesini ve kurumlarına duydukları bağlılığı doğrudan etkileyen kritik unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Bilginin doğru, hızlı ve anlaşılır biçimde iletilmesi, öğrencilerin akademik performanslarını artırmakla kalmamakta, aynı zamanda üniversiteye olan aidiyet duygularını da pekiştirmektedir (Schlossberg, 1989, s.10). Bu nedenle, bilgi aktarım süreçlerinin etkinliği, öğrenci memnuniyetini ve eğitim kalitesini artırmada temel bir unsur olarak değerlendirilmektedir (Agrawal ve Yadav, 2021, s.38).

Bu çerçevede, görsel iletişim tasarımı, üniversitelerde bilgilendirme ve yönlendirme süreçlerinin etkili biçimde yürütülmesinde temel bir işlev üstlenmektedir (Cebe, 2023, s.27). Bilginin öğrencilere açık, hızlı ve anlaşılır biçimde iletilmesi, yalnızca erişimi kolaylaştırmakla kalmaz; aynı zamanda iletilen bilginin güvenilirliğini ve doğruluğunu da pekiştirir (Dursin, 2013, s.56). Görsel iletişim; semboller, grafikler, renkler ve tipografi gibi temel tasarım öğeleri aracılığıyla, soyut ya da karmaşık bilgilerin daha kolay algılanmasını ve kalıcı biçimde hatırlanmasını destekler (Bayrak, 2023, s.12). Bu yönüyle, görsel düzenlemeler yalnızca estetik bir görünüm sunmakla sınırlı kalmaz; aynı zamanda eğitsel hedeflere doğrudan hizmet eden işlevsel bir yapıya dönüşür. Nitekim grafik tasarım tarihinin gelişimi de bu durumu desteklemektedir; 20. yüzyıldan itibaren görsel iletişim araçları, özellikle kamusal alanlarda yönlendirme ve bilgilendirme amacıyla sistematik biçimde kullanılmaya başlanmış ve bu alan, modern tasarım yaklaşımlarının etkisiyle kurumsallaşmıştır (Meggs ve Purvis, 2016, s.402).

Etkili bir tasarım yaklaşımı, öğrencilerin dikkatini çekerek bilgiye odaklanmalarını kolaylaştırmakta ve öğrenme sürecini desteklemektedir (Aydın, 2022, s.33). Bu bağlamda, görsel iletişim unsurlarının üniversitelerde stratejik bir araç olarak değerlendirilmesi, eğitim kalitesini artırma çabalarının ayrılmaz bir parçasıdır. Ayrıca, bu yaklaşımın etkili biçimde uygulanması, öğrenci memnuniyetine ve

öğretim süreçlerinin verimliliğine doğrudan katkı sağlamaktadır (Bridges, 2003, s.15; Küçük,

2019, s.72). Bu nedenle, üniversitelerin kullandığı bilgilendirme ve yönlendirme materyallerinin görsel açıdan sürekli değerlendirilmesi ve geliştirilmesi, öğrenci deneyimlerinin zenginleştirilmesi ve kurumsal başarıya ulaşılması açısından önem taşımaktadır.

Öte yandan, yetersiz ya da dağınık şekilde tasarlanmış materyaller bilgi kaybına, yanlış anlamalara ve öğrenci memnuniyetsizliğine neden olabilir. Görsel öğelerin düzensiz veya aşırı karmaşık biçimde sunulması, bilgilerin anlaşılabilirliğini azaltarak öğrencilerin dikkatinin dağılmasına ve bilgiye erişimlerinin zorlaşmasına yol açabilir. Bu durum, eğitim kalitesinin düşmesine ve öğrencilerin üniversiteye olan bağlılıklarının zayıflamasına sebebiyet verebilir (Küçük, 2019, s.72). Dolayısıyla, görsel iletişim tasarımının dikkatle planlanması ve uygulanması, üniversitelerin bilgi aktarım süreçlerinde yüksek standartları korumaları açısından kritik bir gerekliliktir.

1.1. PROBLEM DURUMU

Üniversiteler hem kampüs içi hem de kampüs dışı bilgilendirme ve yönlendirme süreçlerinde öğrencilere rehberlik etmek ve ihtiyaç duydukları bilgiye erişimlerini sağlamak amacıyla çeşitli bilgilendirme ve yönlendirme tasarımlarından yararlanmaktadır (Parker Delnevo, Salomoni ve Mirri., 2023, s.46). Bu tasarımlar, bilgiye erişimi kolaylaştırmak, yönlendirme sağlamak ve öğrenci deneyimini iyileştirmek amacıyla stratejik araçlar olarak değerlendirilmektedir. Etkili ve işlevsel bilgilendirme ve yönlendirme tasarımları; öğrencilerin akademik ve sosyal yaşamlarında bilinçli kararlar almalarına, kendilerini güvende hissetmelerine ve üniversiteye olan bağlılıklarının artmasına katkı sağlamaktadır (Küçük, 2019, s.72).

Ancak bu tasarımların etkinliği çoğu zaman yeterli özenle ele alınmamakta ve bu durum bilgi aktarım süreçlerinde çeşitli aksaklıklara yol açabilmektedir (Major, Tannous, Elsaman, Al-Mohannadi, Al-Khulifi & Al-Thani, 2020, s.952). Görsel iletişim unsurlarının eksik, yetersiz veya hatalı biçimde kullanılması, bilgilendirme ve yönlendirme materyallerinin anlaşılabilirliğini azaltmakta ve öğrencilerin bilgiye hızlı ve doğru erişimini engellemektedir (Prandi, Delnevo, Salomoni & Mirri, 2021, s.3134). Bu bağlamda, öğrenci memnuniyetsizliği, bilgi kaybı ve yanlış anlamalar gibi olumsuz sonuçlar ortaya çıkabilmektedir.

Dolayısıyla üniversitelerin, bilgilendirme ve yönlendirme tasarımlarını görsel iletişim ilkelerine uygun biçimde hazırlamaları ve bu tasarımları düzenli olarak değerlendirmeleri büyük önem taşımaktadır.

Bilgilendirme ve yönlendirme tasarımları yalnızca bilgi aktarım aracı olarak değil, aynı zamanda öğrenci deneyimini bütüncül biçimde zenginleştiren, kurumsal imajı güçlendiren ve iletişim stratejilerini destekleyen temel bileşenler olarak ele alınmalıdır. Bu yaklaşım, öğrenci memnuniyetini artırmak ve eğitim-öğretim süreçlerinin verimliliğini yükseltmek açısından stratejik bir gerekliliktir. Görsel iletişim tasarımı; bilgiye erişimi kolaylaştırması ve bilginin açık, doğru ve anlaşılır biçimde sunulmasını sağlaması yönüyle, öğrencilerin akademik başarıları ve genel üniversite deneyimlerinin kalitesi üzerinde doğrudan etkilidir.

Yönlendirme tasarımlarının, görsel iletişim ilkelerine uygun biçimde yapılandırılması; öğrencilerin ihtiyaç duydukları bilgilere daha hızlı ve etkili şekilde ulaşmalarını sağlarken, aynı zamanda yanlış anlaşılma riskini de en aza indirir (Su, Lu, Sun & Liu, 2022, s.200). Öte yandan, yetersiz veya etkisiz tasarımlar bilgi karmaşasına, anlaşılabilirliğin azalmasına ve bilgi kaybına neden olabilir (Major vd., 2020, s.952). Bu durum, öğrencilerin akademik performansını olumsuz yönde etkileyebilir ve üniversiteye olan bağlılıklarını zayıflatabilir.

Bu nedenle, üniversitelerin bilgilendirme ve yönlendirme tasarımlarını yalnızca içerik açısından değil, aynı zamanda görsel iletişim perspektifinden de düzenli olarak değerlendirmeleri gerekmektedir. Bu tür değerlendirmeler, mevcut sorunların belirlenmesini ve iyileştirme alanlarının tespit edilmesini sağlar. Görsel iletişim stratejilerinin güçlendirilmesi; öğrenci memnuniyetinin artırılması, bilgiye erişimin daha kullanıcı dostu hale getirilmesi ve genel eğitim kalitesinin yükseltilmesi açısından kritik öneme sahiptir. Böyle bir yaklaşım, üniversitelerin öğrenci deneyimlerini zenginleştirmesi, öğretim faaliyetlerinin etkinliğini artırması ve kurumsal başarılarına katkı sunması bakımından stratejik bir değere sahiptir (Küçük, 2019, s.72).

Bu çalışma, Çankırı Karatekin Üniversitesindeki yönlendirme tasarımlarının grafik tasarım açısından incelemeyi ve bir tasarım önerisi sunmayı amaçlamaktadır. Etkili bir görsel iletişim tasarımının benimsenmesi, öğrencilerin bilgiye erişimini

kolaylaştırmakta ve bilgi aktarım süreçlerinin verimliliğini artırmaktadır. Araştırma sonucunda elde edilecek bulgular, üniversitelerin bilgilendirme ve yönlendirme tasarımlarını daha öğrenci odaklı ve etkileşimli bir anlayışla yeniden yapılandırmalarına fayda sağlayabileceği düşünülmektedir. Bu sayede, öğrenci memnuniyetinin ve katılımının artırılması, eğitim-öğretim süreçlerinin genel verimliliğinin yükseltilmesi ve kurumsal imajın güçlendirilmesi mümkün olabilir.

1.2.ARAŞTIRMANIN AMACI

Araştırma; Çankırı Karatekin Üniversitesi'nin mevcut yönlendirme tasarımlarını grafik tasarım perspektifinden kapsamlı bir şekilde incelenerek bir tasarım önerisi sunmayı amaçlamaktadır.

Bu doğrultuda, üniversitenin yönlendirme tasarımlarının grafik tasarım ilkelerine uygunluğunu ve bilgi aktarım sürecindeki etkinliğini artırmaya yönelik yenilikçi stratejiler geliştirmek hedeflenmiştir. Öğrenci deneyimlerinin iyileştirilmesi, bilgiye erişimin hızlandırılması ve kurumsal imajın güçlendirilmesi bu çalışmanın odak noktalarını oluşturmaktadır.

Ayrıca, araştırma, yönlendirme tasarımlarının işlevselliğini ve estetik değerini artırmak için grafik tasarımın stratejik kullanımını ele alacaktır. Böylece, öğrencilerin bilgiye daha hızlı ve doğru erişimini sağlayarak, eğitim süreçlerine daha aktif katılımlarını teşvik etmeyi hedeflemektedir. Araştırma, yalnızca Çankırı Karatekin Üniversitesi'nin mevcut bilgilendirme ve yönlendirme tasarımlarının etkinliğini değerlendirmekle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda üniversitenin bilgi aktarım süreçlerini daha kullanıcı dostu, anlaşılır ve sürdürülebilir hale getirecek yenilikçi çözümler sunmayı amaçlamaktadır.

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Eğitim kurumlarının görsel iletişim stratejileri üzerine yapılan akademik araştırmalar sınırlıdır ve bu alanda önemli bir bilgi eksikliği bulunmaktadır. Bu eksiklik, eğitim-öğretim süreçlerinin etkinliğini artırmak ve öğrenci deneyimlerini iyileştirmek amacıyla görsel iletişim tasarımının nasıl kullanılabileceği konusunda yeterli veriye ulaşılamamasına yol açmaktadır.

Grafik Tasarım, bilgiyi daha anlaşılır ve çekici hale getirerek öğrencilerin öğrenme süreçlerine daha aktif katılımını sağlayan güçlü bir araçtır. Etkili görsel iletişim stratejileri, bilginin doğru ve verimli bir şekilde iletilmesini sağlayarak akademik başarıyı artırmada önemli bir rol oynayabilir. Bu bağlamda, araştırmanın bulguları, eğitim kurumlarının görsel iletişim tasarımını daha bilinçli ve stratejik bir şekilde kullanmalarına katkı sağlayarak literatüre de önemli katkılar sunacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın odak noktalarından biri, üniversitelerde kullanılan görsel iletişim araçlarının bilgiye erişimi nasıl kolaylaştırabileceğini belirlemektir. Görsel tasarım ilkelerinin eğitim materyallerine entegre edilmesiyle, öğrencilerin bilgiye daha hızlı ve etkili bir şekilde ulaşması sağlanabilir. Araştırma, bilginin daha anlaşılır ve estetik açıdan optimize edilmiş şekilde sunulmasını sağlayacak yenilikçi stratejiler geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Bunun yanı sıra, çalışma görsel iletişim tasarımının erişilebilirlik ve kapsayıcılık boyutlarına da odaklanacaktır. Görsel iletişim araçlarının farklı öğrenme stillerine ve ihtiyaçlara uygun şekilde tasarlanması, eğitimde fırsat eşitliğini destekleyerek öğrenme deneyimlerini daha etkili hale getirebilir. Bu doğrultuda, görsel iletişim tasarım ilkeleri gözden geçirilerek daha kapsayıcı ve erişilebilir çözümler geliştirilmesi hedeflenmektedir. Çalışma, yalnızca fiziksel engelleri değil, aynı zamanda dijital ve görsel bariyerleri de ortadan kaldırmayı amaçlayan erişilebilir tasarım çözümlerine odaklanmaktadır. Böylece üniversitelerin tüm öğrenciler için eşit öğrenim fırsatları sunmasına olanak tanıyacak stratejik yol haritaları oluşturulacaktır. Bu yaklaşım, üniversitelerin kurumsal misyonlarını daha etkin bir şekilde gerçekleştirmelerine ve toplumsal sorumluluklarını yerine getirmelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Son olarak, araştırma, görsel iletişim tasarımının eğitim alanında stratejik bir araç olarak kullanımını teşvik ederek üniversitelerin kurumsal imajlarını güçlendirmelerine ve uzun vadeli sürdürülebilirliklerini artırmalarına katkı sağlayabilir. Araştırma üniversitelerin görsel iletişimi etkili bir şekilde daha güçlü bir kurumsal kimlik oluşturmalarına olanak tanıyacaktır.

Ayrıca, eğitim kurumlarının görsel iletişim stratejilerini geliştirmeleri ve sürdürülebilir uygulamaları benimsemeleri konusunda rehberlik ederek; üniversitelerin toplumsal sorumluluklarını yerine getirmelerine ve rekabet güçlerini artırmalarına yardımcı olabilir.

Araştırma kapsamında eğitim kurumlarının görsel iletişim tasarımını bilinçli ve stratejik bir şekilde kullanmalarına rehberlik ederek, kullanıcı memnuniyetini artırarak genel eğitim kalitesini yükseltecek akademik ve idari çözümler geliştirmelerine katkı sağlayabilir.

1.4. SINIRLILIKLAR

Araştırma yalnızca Çankırı Karatekin Üniversitesi'nin mevcut yönlendirme tasarımları üzerinde yoğunlaşmaktadır. Dolayısıyla, diğer üniversitelerin veya eğitim kurumlarının görsel iletişim stratejileri bu araştırmanın kapsamı dışında kalmaktadır.

1.5.VARSAYIMLAR

Araştırmacının, bilgilendirme ve yönlendirme tasarımlarını değerlendirebilecek yeterlilikte bir teknolojik bilgi ve deneyime sahip olduğu varsayılmaktadır. Araştırmanın gerçekleştirildiği ortamın (fiziksel veya dijital) araştırma sürecini etkilemeyecek şekilde sabit ve kontrollü olduğu varsayılmaktadır.

2. BİLGİLENDİRME TASARIMI

Bilgilendirme, belirli bir konuda hedef kitleye bilgi sunarak farkındalık yaratmayı ve kullanıcıların bu bilgiyi amaca yönelik şekilde kullanmalarını sağlamayı amaçlayan sistemli bir iletişim sürecidir (Atasagun, 2024; Ay, 2021; Babilik, 2022; Kayalı, 2024; Tekiner, 2023). Bu süreç, bilginin anlaşılır, doğru ve etkili bir biçimde iletilmesini kapsar. Aynı zamanda, bilginin nasıl sunulacağı, hedef kitle üzerindeki etkisi ve bu etkinin geri bildirim yoluyla değerlendirilmesi de bilgilendirmenin temel unsurlarındandır (Shannon ve Weaver, 1949, s. 32).

Bilgilendirmenin temel amacı, bireylerin bilinçli kararlar almasını ve bilgiyi etkin bir şekilde kullanmasını sağlamaktır. Kamu hizmetleri, sağlık ve eğitim gibi alanlarda etkili bilgilendirme süreçleri, kullanıcıların bu hizmetlerden en verimli şekilde yararlanmalarına olanak tanır. Örneğin, kamu hizmetlerinde bilgilendirme, vatandaşların hak ve yükümlülüklerini öğrenmelerini ve kamu hizmetlerine kolay erişim sağlamalarını destekler (Bates, 2005, s. 12). Benzer şekilde, eğitimde kullanılan bilgilendirme araçları, öğrencilerin ders materyallerine erişimini kolaylaştırarak akademik başarılarını artırır (Laurillard, 2002, s. 32).

Bilgilendirmenin etkinliği, bilginin doğru kişiye, doğru zamanda ve uygun yöntemlerle ulaştırılmasına bağlıdır. Bu süreç, bireylerin bilgiye erişimini kolaylaştırarak onların ihtiyaçlarına uygun çözümler sunulmasını sağlar. Sağlık alanında, etkili bilgilendirme, hastaların tedavi süreçlerini daha iyi anlamalarını ve sürece aktif katılım göstermelerini teşvik eder. Bu durum, tedaviye olan bağlılığı artırarak sağlık sonuçlarını olumlu yönde etkileyebilir (Freimuth, Linnan ve Potter, 2000, s. 337). Eğitim ortamlarında ise bilgilendirmenin etkili kullanımı, öğrenme sürecinin kalitesini artırarak öğrencilere akademik gelişimlerinde önemli avantajlar sunar.

Bilginin hedef kitleye aktarımı, çeşitli araç ve yöntemler aracılığıyla gerçekleştirilir. Yazılı materyaller, görsel işaretler, dijital platformlar ve etkileşimli ortamlar, bilgilendirme sürecinde yaygın olarak kullanılan araçlardır. Shannon ve Weaver'ın (1949, s. 32) iletişim modeli, bilginin etkin iletimi için kodlama, iletim ve geri bildirim aşamalarını içeren önemli bir çerçeve sunmaktadır. Bu aşamaların her biri,

bilginin ne derece anlaşıldığını ve hedef kitle tarafından nasıl değerlendirildiğini belirler. Bilgilendirmenin etkili olabilmesi için bilgi, hedef kitlenin seviyesine uygun, açık ve anlaşılır bir biçimde sunulmalıdır. Mayer'ın (2001, s. 32) çoklu ortam öğrenme teorisi, bilginin görsel ve işitsel unsurlarla desteklenmesinin öğrenme sürecini daha verimli hale getirdiğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle, bilgilendirme sürecinde kullanılan araçların dikkatli seçilmesi, bilginin etkili iletimini sağlamak açısından kritik öneme sahiptir.

Bilgilendirme, kamu hizmetleri, eğitim, sağlık ve özel sektör gibi birçok alanda önemli bir role sahiptir. Kamu hizmetlerinde, vatandaşların kamu hizmetlerine erişimini kolaylaştırmak ve hakları ile yükümlülükleri konusunda bilinçlenmelerini sağlamak için kullanılır. Eğitimde, öğretmenler ve eğitim kurumları, öğrencilerin ders içeriklerine erişimini artırmak ve akademik gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla çeşitli bilgilendirme araçlarından faydalanır (Laurillard, 2002, s. 12). Sağlık sektöründe ise bilgilendirme, hastaların tedavi süreçlerini anlamalarına ve bu süreçte bilinçli kararlar almalarına yardımcı olur (Freimuth vd., 2000, s. 340). Özel sektörde ise müşteri memnuniyetini artırmak ve hizmetlerin daha verimli kullanılmasını sağlamak amacıyla yaygın olarak uygulanmaktadır.

Etkili bilgilendirme tasarımı, açıklık, görsel çekicilik, doğru zamanlama ve erişilebilirlik gibi unsurları içermelidir. Özellikle karmaşık bilgi içeren ortamlarda (örneğin hastaneler, alışveriş merkezleri veya üniversite kampüsleri), bilgilendirme tasarımı, kullanıcıların bilgiye erişimini kolaylaştırarak hizmetlerden en verimli şekilde yararlanmalarına katkıda bulunur. Bu tür tasarımlar, kullanıcıların bilgiye yönelik ihtiyaçlarını karşılamada kritik bir rol oynar (Mayer, 2001, s. 32).

2.1. BİLGİLENDİRME TASARIMLARININ YERİ VE ÖNEMİ

Bilgilendirme tasarımları, bilgiye erişimin kolaylaştırılması ve mekânların verimli bir şekilde kullanılabilmesi için kritik bir rol oynamaktadır (Wurman, 1989, s.12). Bilgilendirme tasarımları, kamu binalarından eğitim kurumlarına, hastanelerden alışveriş merkezlerine kadar geniş bir yelpazede kullanılmaktadır ve her bir mekânda belirli işlevleri yerine getirmektedir (Frasca, 2004, s.12). Bu tasarımlar, kullanıcıların belirli bir mekânı nasıl kullanacaklarını anlamalarına yardımcı olurken, onların zaman kaybetmeden, rahat ve güvenli bir şekilde hareket etmelerini

sağlamaktadır (Norman, 2013, s.13). Bilgilendirme tasarımının yerini ve önemini anlamak, kullanıcı memnuniyeti ve mekânsal etkinlik açısından büyük önem taşımaktadır (Mijksenaar, 1997, s.32).

Bilgilendirme tasarımının en önemli işlevlerinden biri, kullanıcıların bilgiye kolayca ulaşmalarını ve bu bilgiyi doğru bir şekilde kullanmalarını sağlamaktır. Bu tür tasarımlar, kullanıcılara belirli bir ortamda ihtiyaç duydukları bilgiye erişim sağlar ve bu süreçte bilgiye erişimi mümkün olduğunca anlaşılır ve etkili hale getirir. Özellikle hastaneler gibi karmaşık yapılarda kullanılan bilgilendirme tasarımları, hastaların ve ziyaretçilerin ihtiyaç duydukları bölümlere veya hizmetlere hızlı bir şekilde ulaşmalarını kolaylaştırmaktadır. Bu tür bilgilendirme sistemleri; işaret levhaları, semboller, renk kodları ve haritalar gibi çeşitli görsel unsurlardan oluşur ve kullanıcıların karmaşık yapılarda bile kendilerini kaybetmeden yön bulmalarına yardımcı olur (Arthur ve Passini, 1992, s.12). Bu tasarımlar, yön bulma sürecini kullanıcı açısından sezgisel ve hızlı hale getirir ve bu şekilde, mekân kullanımı ve kullanıcı memnuniyetine büyük katkı sağlar (Frascara, 2004, s.15). Bilgilendirme tasarımının etkili olmasının en önemli yönlerinden biri de acil durumlarda doğru yönlendirme sağlamasıdır. Acil durumlarda kullanıcıların belirli bir çıkış yoluna hızla yönlendirilebilmesi, onların güvenliğini sağlamak açısından hayati bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, bilgilendirme tasarımı sadece günlük yönlendirme görevlerini yerine getirmekle kalmaz, aynı zamanda kullanıcıların acil durumlarda hızlı ve güvenli bir şekilde hareket etmelerine olanak tanır (Passini, 1996, s.319; Calori ve Vanden-Eynden, 2015, s.12; Mijksenaar, 1997, s.16). Bu tür kritik durumlarda doğru tasarlanan bir bilgilendirme sistemi, kullanıcıların paniğe kapılmadan doğru yolu bulmalarına yardımcı olur ve böylece güvenli tahliye sürecine katkı sağlar.

Bilgilendirme tasarımlarının yeri ve önemi, insanların bir mekânla olan etkileşimlerini kolaylaştırmasından kaynaklanmaktadır. Kullanıcı odaklı tasarımlar, bir mekânın işlevselliğini artırarak daha erişilebilir ve kullanıcı dostu hale gelmesini sağlar. Bu tasarımlar, işaret levhaları, bilgi panoları, piktogramlar ve dijital bilgi ekranları gibi farklı bileşenleri içerir.

Piktogramlar, evrensel sembollerle bilgiyi hızlı ve kolay anlaşılır hale getirerek, dil bariyerlerini aşma noktasında büyük avantaj sağlarlar (Uyan Dur, 2011, s.12). Örneğin, tuvalet işaretleri ya da acil çıkış göstergeleri gibi piktogramlar,

kullanıcıların hemen anlayabileceği görsel unsurlar olup, bilginin anlaşılabilirliğini artırır ve kullanıcıların mekânı daha rahat kullanmalarını sağlar (Frascara, 2004, s.17). Piktogramların grafik tasarım tarihinde özellikle 20. yüzyıl ortalarından itibaren kamuya açık alanlarda bilgi aktarımı amacıyla yaygın biçimde kullanılmaya başlandığı bilinmektedir. Bu gelişim, Otto Neurath'ın görsel dil arayışlarıyla başlamış, Otl Aicher gibi tasarımcıların sistematik yaklaşımlarıyla kurumsal kimlik ve yön bulma sistemlerinde yerleşik hale gelmiştir (Meggs ve Purvis, 2016, s.234–245).

Eğitim kurumlarında, bilgilendirme tasarımları öğrencilere, öğretim üyelerine ve ziyaretçilere yönelik olarak tasarlanmıştır. Üniversite kampüslerinde, yön bulma işaretleri ve bilgi panoları, yeni öğrencilere ya da ziyaretçilere mekânı tanıtmak ve kolayca uyum sağlamalarını sağlamak açısından kritik bir rol oynar. Lynch (1960, s.12) "The Image of the City" adlı çalışmasında, şehirlerde yön bulma ve çevre algısının kullanıcıların mekânla olan ilişkilerini nasıl etkilediğini tartışmaktadır. Lynch'in bu çalışması, bilgilendirme tasarımlarının mekânı daha anlaşılır hale getirmedeki önemini vurgulamaktadır.

Alışveriş merkezleri gibi ticari alanlarda bilgilendirme tasarımları, müşterilere belirli bir mağazayı, hizmeti veya bölümü bulmalarında rehberlik eder. Bu tür mekânlarda, etkili bir bilgilendirme tasarımı müşteri memnuniyetini artırır ve alışveriş deneyimini daha verimli hale getirir. Mayer (2001, s.34), bilgiyi hem görsel hem de işitsel unsurlarla sunmanın kullanıcının bilgiyi daha etkili bir şekilde anlamasına ve bu bilgiyi kullanmasına olanak tanıdığını belirtmektedir. Bu durum, bilgilendirme tasarımının yalnızca görsel unsurlarla değil, aynı zamanda kullanıcı deneyimini daha kapsamlı bir şekilde geliştirecek diğer unsurlarla da desteklenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Bilgilendirme tasarımının kullanıcı üzerindeki etkisi, kullanıcıların bir mekânı güvenli ve rahat bir şekilde kullanabilmeleri ile doğrudan ilişkilidir. Kullanıcı odaklı bir bilgilendirme tasarımı, bilgiye erişimi kolaylaştırarak kullanıcıların mekâna duyduğu güveni artırır ve böylece bu kullanıcıların mekânda daha fazla zaman geçirmesini sağlar. Bu durum, sadece kullanıcı memnuniyeti açısından değil, aynı zamanda mekânın ticari başarısı ve etkinliği açısından da büyük bir önem taşır. Örneğin, iyi tasarlanmış bir alışveriş merkezinde yön bulma işaretleri,

ziyaretçilerin mağazalara daha hızlı ulaşmasını sağlamakta ve bu da ticari faaliyetlerin verimliliğini artırmaktadır.

2.2. BİLGİLENDİRME TASARIMI UYGULAMALARI

Bilgilendirme tasarımının farklı ülkelerde ve bağlamlarda nasıl uygulandığına dair yapılan araştırmalar, kültürel arka planların ve kullanıcı beklentilerinin tasarımı doğrudan etkilediğini göstermektedir. Kapalı otobüs durakları üzerine yapılan bir çalışmada, Gümüşhane ve Antalya örnekleri üzerinden kullanıcıların mevcut duraklardan genel anlamda memnun oldukları, ancak belirli işlevsel beklentilerin karşılanmadığı ortaya konulmuştur (Çoruh vd, 2020). Bu bulgu, bilgilendirme tasarımının yalnızca estetik değil, aynı zamanda kullanıcı odaklı işlevsellik temelinde de değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Benzer biçimde, bisiklet park yerlerinde gerçekleştirilen bir araştırma, yönlendirme ve bilgilendirme sistemlerinin uluslararası düzeyde farklı biçimlerde uygulandığını göstermektedir. Çelik ve Taşcıoğlu'na (2020) göre, kullanıcıların park alanlarında doğru yön bilgisi ve konum belirleme gereksinimleri, tasarım sürecinin temel bileşenleri arasında yer almaktadır. Bu gereksinimler, özellikle görsel algı kuramları ve iletişim tasarımı ilkeleri doğrultusunda özgün tasarım çözümleri geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Park alanlarına yönelik bir başka inceleme, Ormanya Parkı'ndaki bilgi tasarımlarının, grafik tasarım ilkeleriyle yeterince örtüşmediğini ve görsel bütünlük açısından zayıf olduğunu ortaya koymuştur (Türk, 2022). Bu durum, yönlendirme sistemlerinin yalnızca bilgi vermekle kalmayıp aynı zamanda görsel ve anlamsal tutarlılık taşımasının gerekliliğini vurgulamaktadır. Müzeler bağlamında ise bilgilendirme tasarımları, yalnızca estetik işlev değil, aynı zamanda pedagojik bir rol de üstlenmektedir. Mercin ve Diksoy (2023), müzelerde kullanılan bilgilendirme tasarımlarının görsel sanatlar ve iletişim disiplinleriyle ilişkili olarak, ziyaretçilerin öğrenme süreçlerine katkı sağladığını vurgulamaktadır. Ayrıca, artırılmış gerçeklik gibi dijital teknolojilerin bu süreçte kullanıcı deneyimini önemli ölçüde zenginleştirdiği ifade edilmektedir (Türker ve Işık, 2023).

Şehir kimliği ile ilişkili yapılan çalışmalarda ise çevresel grafik tasarımın rehberlik işlevinin ötesinde, estetik ve duygusal bağ kurmaya katkı sunduğu görülmektedir. Gönül ve Erol (2022) ile Topaklı'nın (2022) çalışmalarına göre, kent mekânlarında uygun şekilde konumlandırılmış yönlendirme sistemleri, yeni gelen bireyler için yön bulmayı kolaylaştırmakta ve mekânsal güven hissini pekiştirmektedir. Tüm bu bulgular, bilgilendirme tasarımının yalnızca görsel bir iletişim aracı olmadığını; aynı zamanda kültürel çeşitliliği, kullanıcı davranışlarını ve bağlamsal faktörleri dikkate alan bütüncül bir tasarım yaklaşımı gerektirdiğini ortaya koymaktadır.

2.3.YÜKSEK ÖĞRETİMDE BİLGİLENDİRME TASARIMLARININ ROLÜ

Bilgilendirme tasarımları, yükseköğretim kurumlarının öğrenme süreçlerini geliştirmek ve bu süreçlerde öğrencilerin etkileşimlerini artırmak açısından kritik bir rol oynamaktadır. Farklı ülkelerdeki üniversiteler, bilgi yönetimi ve tasarım yaklaşımlarını benimseyerek öğrenim deneyimlerini zenginleştirmeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda bilgi, sosyal bir yapı olarak tanımlanmakta ve bireylerin bilişsel süreçlerini etkileyen önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir (Khamzah, Sah ve Hussin, 2017).

Yükseköğretim alanındaki bilgi yönetim sistemlerinin (IMIS) tasarımı, öğrenci merkezli bir yaklaşım gerektirir. Kullanıcı merkezli tasarım (UCD) yöntemlerinin kullanımı, bilgi sistemlerinin geliştirilmesinde kullanıcı ihtiyaçlarının adil biçimde karşılanmasını sağlamaktadır (Supriyadi, Ngafidin, Lasama ve Ramadhani, 2022). Bunun yanında, Eğitim Yönetim Bilgi Sistemi (EMIS) gibi uygulamalar, yükseköğretim kurumlarının verimliliğini artırmada önemli işlevler üstlenmektedir. Bu tür sistemler, bilgi akışını optimize ederek yönetim süreçlerini kolaylaştırmakta ve stratejik karar alma mekanizmalarını desteklemektedir (Allahawiah, 2019; Khamzah vd., 2017).

Farklı ülkelerdeki yükseköğretim kurumlarında eğitim tasarımı ve bilgilendirme stratejilerinde kültürel, teknolojik ve yönetsel farklılıklar dikkat çekmektedir. Türkiye örneğinde olduğu gibi, bilişim teknolojileri ile örgüt iklimi arasındaki etkileşim incelenmekte ve bu doğrultuda üniversiteler yenilikçi metodolojiler geliştirmektedir (Maulani ve Mubarak, 2021). İnsan merkezli tasarımın

benimsenmesi, öğrencilerin eğitime olan katılımını artırmakta ve öğrenme deneyimini daha anlamlı hale getirmektedir (Grau ve Rockett, 2022).

Küresel düzeyde, yükseköğretim politikalarında bilgi sağlama stratejileri hem öğrenci katılımını hem de kamu destekli eğitim sistemlerinin sürekliliğini güçlendirme açısından önemlidir. Lergetporer ve Javorcik'in (2019) araştırmasında, kamuoyunun yükseköğretim finansmanına dair tutumlarının bilgi kampanyaları aracılığıyla şekillendirilebileceği önerilmektedir. Bu stratejiler, üniversite yönetimleri ve politika yapıcılar için sürdürülebilir gelişimi destekleyen bir araç olarak öne çıkmaktadır (Scholtz, Calitz ve Haupt, 2018).

Sonuç olarak, bilgilendirme tasarımları, modern yükseköğretim sistemlerinin yapı taşlarından biridir. Kullanıcı merkezli tasarım anlayışının benimsenmesi, bilgi yönetim sistemlerinin etkinliğini artırmakta; eğitim süreçlerini ise daha katılımcı ve etkileşimli hale getirmektedir (Allahawiah, 2019). Bu çerçevede, yükseköğretim kurumlarının yenilikçi öğretim yöntemleri ve bilgi yönetim sistemleri ile sürekli gelişim içinde olması gerekmektedir (Puranik, 2020).

2.4. KULLANICI DENEYİMİNDE BİLGİLENDİRME TASARIMI

Bilgilendirme tasarımı, kullanıcı deneyiminin temel bir bileşeni olarak, kullanıcıların bilgiye erişimini kolaylaştırmayı ve deneyimlerini geliştirmeyi amaçlar. Bu bağlamda, bilgilendirme tasarımının etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi, kullanıcıların mekân veya sistem içerisinde yön bulmalarını ve bilgiye ulaşmalarını kolaylaştırarak genel memnuniyetlerini artırır. Bilgilendirme tasarımının çeşitli boyutları, erişilebilirlik, güvenlik, estetik ve bilgiye hızlı erişim gibi faktörlerle doğrudan ilişkilidir.

Bilgilendirme tasarımı, özellikle karmaşık ortamlarda kullanıcıların yön bulmalarına yardımcı olur. Yönlendirme işaretleri ve bilgi panoları, kullanıcıların mekân içerisinde kaybolmalarını önleyerek stres seviyelerini azaltır. Örneğin, bir alışveriş merkezinde yer alan haritalar ve yönlendirme tabelaları, ziyaretçilerin istedikleri mağazalara ulaşmalarını kolaylaştırır (Buskermolen, Terken & Eggen, 2012, s. 1757). Bu tür tasarımlar, kullanıcıların mekânla olan etkileşimlerini olumlu yönde etkileyerek genel deneyimlerini iyileştirir. Kullanıcı güvenliği, bilgilendirme

tasarımının bir diğer önemli boyutudur. Acil çıkış yollarını ve tehlike alanlarını gösteren işaretler, kullanıcıların güvenli bir şekilde hareket etmelerini sağlar (Vamos, Merrell, Detman, Louis & Daley, 2019, s. 472).

Bu tür işaretlerin tasarımı, ISO standartlarına uygun olarak gerçekleştirildiğinde, uluslararası düzeyde anlaşılabilirliği artırır. Örneğin, yangın güvenliği işaretleri, farklı dillerdeki kullanıcılar tarafından kolayca anlaşılabilir ve bu sayede acil durumlarda hızlı ve etkili bir şekilde hareket etmelerine olanak tanır. Estetik açıdan, bilgilendirme tasarımı yalnızca bilgi sunmakla kalmaz, aynı zamanda kullanıcı deneyimini görsel olarak zenginleştirir. Kullanıcı dostu ve estetik tasarımlar, bilgiye erişimi kolaylaştırırken mekânla olan etkileşimi olumlu yönde etkiler (Vicario, Bessi, Zollo, Petroni, Scala, Caldarelli, 2016, s. 554). Görsel tasarım unsurları, renkler, tipografi ve grafikler, kullanıcıların dikkatini çekerek bilgiyi daha etkili bir şekilde sunar. Örneğin, bir müze sergisinde kullanılan bilgilendirme panoları hem estetik hem de bilgilendirici bir işlevi yerine getirerek ziyaretçilerin deneyimlerini zenginleştirir (Nor ve Razak, 2021, s. 87).

Bilgilendirme tasarımının bir diğer önemli yönü, bilgiye hızlı erişim sağlamasıdır. Özellikle dijital ekranlar, kullanıcıların ihtiyaç duydukları bilgilere hızlıca ulaşmalarına olanak tanır ve karmaşıklığı azaltır (Zhou, Sun, Jiang, Luo, Fan, Zhang & Zhang, 2019, s. 65). Örneğin, bir havaalanında bulunan dijital bilgi panoları, uçuş bilgilerini anlık olarak güncelleyerek yolcuların doğru ve zamanında bilgi almasını sağlar. Bu tür sistemler, kullanıcıların karar verme süreçlerini hızlandırarak genel deneyimlerini iyileştirir. Empati odaklı yaklaşımlar, bilgilendirme tasarımlarının etkisini artırır. Görme engelli bireyler için Braille yazılar veya işitme engelliler için görsel odaklı bilgilendirme araçları gibi erişilebilirlik çözümleri, kullanıcı deneyimini çeşitlendiren önemli unsurlardır (Nybacka ve Osvalder, 2018, s. 1689). Bu tür tasarımlar, tüm kullanıcı gruplarının bilgiye erişimini kolaylaştırarak kapsayıcı bir deneyim sunar. Kullanıcı odaklı tasarımlar, bilginin daha etkili bir şekilde sunulmasını sağlayarak memnuniyet ve verimliliği artırır (Alsos ve Svanæs, 2011, s. 84).

2.5. PİKTOGRAMLARIN YÖNLENDİRMEDEKİ KULLANIMI

Piktogramlar, bir kavram ya da fikri görsel olarak ifade etmek amacıyla sembollerle

basitleştirilmiş resimsel işaretlerdir. En temel özellikleri, iletişimde dilsel olarak ifade edilmeyen detaylardan arındırılmış olmalarıdır (Uyan Dur, 2011, s.13). Piktogramlar, genellikle neyin nerede bulunduğunu veya ne amaçla kullanıldığını gösteren görsel işaretlerdir ve bir mekânın, eylemin, hizmetin ya da uyarının kolaylıkla anlaşılmasını sağlarlar. Bu işaretler, farklı yaş, dil ve kültürden insanlara hitap ederek, çok az metinle ya da hiç metin kullanmadan, yalnızca görsel imgelerle herkes tarafından hızlıca algılanabilir (Çavuşoğlu, 1996, s.12).

Piktogramların kısa sürede ve doğru biçimde anlaşılabilmesi için tasarımlarında iletişim birliği sağlanması büyük önem taşımaktadır. Bu birliğin sağlanmasında yalnızca biçimsel sadelik değil, aynı zamanda estetik tutarlılık ve görsel dilin standartlaştırılması da belirleyici unsurlar arasında yer alır. Piktogramların erken dönem kullanımlarında, belirli bir sistem ya da estetik norm bulunmadığından tasarımlar çoğunlukla kişisel tercihlere dayalı ve bağlama göre değişkenlik gösteriyordu. Ancak bu durum, kullanıcılar arasında anlam karmaşasına yol açtığı için zamanla yerini daha yapılandırılmış sistemlere bırakmıştır. Bu dönüşümün önemli bir dönüm noktası, 1920'li yıllarda Otto Neurath tarafından geliştirilen Isotype (International System of Typographic Picture Education) hareketiyle yaşanmıştır. Neurath ve grafik tasarımcı Gerd Arntz tarafından geliştirilen bu sistem, dilsel bariyerleri aşmak amacıyla sade, tekrarlanabilir ve evrensel olarak anlaşılabilir görsel semboller üretmeyi hedeflemiştir. Isotype'ın bu yaklaşımı, daha sonra kamuya açık alanlarda yaygınlaşacak olan yön bulma ve bilgilendirme sistemlerinin kurumsal temelini oluşturmuştur. Bu gelişimle birlikte, piktogramlar; dil, yaş, kültür gibi değişkenlerden bağımsız olarak, evrensel iletişim sağlayan güçlü araçlara dönüşmüştür (Başer, 1994, s.13; Burke, 2013).

Piktogram tasarımlarında dikkat edilmesi gereken bazı önemli özellikler bulunur. Örneğin, piktogramlarda bir işaret karakteri bulunmalıdır, tarafsız olmalı ve farklı ülkelerdeki insanlar tarafından rahatça anlaşılmalıdır. Ayrıca, piktogramların eğitim açısından da tarafsız olması, yani farklı meslek gruplarındaki insanlar tarafından da anlaşılabilir olması gereklidir. Bunun yanında piktogramların okunabilirliği ve aktarılacak istenen bilginin kolayca anlaşılabilir olması da önemlidir. Bu özellikler dikkate alındığında piktogramlar, izleyicilere karmaşık bilgileri hızlı ve anlaşılır bir şekilde aktarabilirler. Bu durum, insanların her geçen gün piktogramlara daha fazla ihtiyaç duymasına neden olmuştur.

Piktogramlara duyulan yoğun ihtiyaç, piktogram tasarımlarının artmasına ve çeşitlenmesine yol açmıştır. Havaalanları, oteller, hastaneler, üniversite kampüsleri, müzeler, süpermarketler ve toplu taşıma terminalleri gibi insanların yoğun olarak bulunduğu yerlerde piktogramlar yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Bu bağlamda, piktogram tasarımının tarihsel gelişiminde bir dönüm noktası olan 1968 Meksika Olimpiyatları, evrensel grafik sistemin kurumsal biçimde uygulanmasına öncülük etmiştir. Lance Wyman liderliğinde geliştirilen bu sistem, spor dallarını simgeleyen sade ve akılda kalıcı piktogramlar ile yönlendirme işaretlerini bütüncül bir grafik dil içinde birleştirmiştir. Bu uygulama, yalnızca etkinliğe katılan ziyaretçilerin değil, farklı milletlerden gelen on binlerce kullanıcının ortak bir görsel dil aracılığıyla bilgiye erişimini mümkün kılmış ve sonraki tüm Olimpiyat organizasyonları için bir standart oluşturmuştur (Wyman, 2008).

Benzer şekilde, çevresel grafik düzenlemelerin ve kamusal bilgi sistemlerinin tarihsel gelişiminde Bauhaus ekolünden Herbert Bayer de öncü bir figür olarak öne çıkmaktadır. Bayer'in 1930'lu yıllarda geliştirdiği sergi panoları, mekânsal bilgilendirme modülleri ve tipografik düzenlemeleri, kamusal alanlarda bilginin kullanıcıya aktarımında görsel hiyerarşi, okunabilirlik ve yön bulma gibi temel ilkelere odaklanmıştır. Onun mimariyle bütünleşmiş grafik tasarım anlayışı hem bilgilendirici hem yönlendirici tasarımların çevresel bağlamda nasıl sunulması gerektiğine dair ilk kapsamlı uygulamalardan biri olarak kabul edilmektedir (Burnett, 1990). Günümüzde üniversite kampüsleri gibi kompleks alanlarda kullanılan piktogramlı yön bulma sistemleri, Bayer'in bu erken dönem çalışmalarının görsel-mekânsal ilkeleriyle doğrudan örtüşmektedir. Roger Whitehouse, piktogramların kullanım alanlarının çok geniş olduğunu ve insanların bu işaretlere kolayca uyum sağladığını belirtmiştir. Bunun sebepleri arasında, piktogramların sözcüklere göre daha fazla izleyiciye ulaşması, anlamının kelimeleri okumaktan daha az zaman alması ve piktogramları anlamak için özel bir dil gerekmemesi yer almaktadır (Artantaş, 2007, s.21).

Piktogram, insanın olduğu her yerde gereklidir (Tepecik, 1994, s.14). Piktogram tasarımları, bilginin görsel yollarla ifade edilmesine olanak sağladığı için etkili iletişim sağlanmasında önemli rol oynar. Günümüzde birçok kişi, bilmediği bir ülkenin dilini veya alfabesini anlayamayabilir, bu da okuma yazma açısından engel oluşturur. Bu problem, piktogram tasarımlarının gerekliliğini ortaya koymuştur

(Dündar, 2009, s.35).

Piktogramların yapısal ve imgesel yönleri, ayrılmaz bir bütünlük içindedir. Ayrıntılı bir düşünce, kavram veya bilgiyi sade ve anlaşılır bir şekle dönüştürmek, piktogram tasarımının temel ilkesidir. Tasarımcı, piktogram tasarımında kendi estetik zevkleri yerine, ürünün niteliği, bilgi aktarımı ve uygun nesne ile ilişkilendirme gibi konulara odaklanmalıdır (Yazar, 2010, s.26). Başer, piktogramların temel özelliklerini şu şekilde sıralar: Piktogramlar, kavramsal ve nesnel bir oluşumla tasarlanmıştır, ilk bakışta insanları yanılgıya düşürmeden aynı düşünceye yönlendiren şekillerdir, ilk etapta insanları bilgilendirir, enternasyonal olarak anlaşılabilir niteliktedir, çabuk ve kolay anlaşılırlar, akılda kalıcılık ve tanımlanabilirlik açısından güçlüdürler (Başer, 1994, s.12).

Piktogramların bir bütünün parçası olarak tasarlanması, bilginin hızlı ve net bir şekilde aktarılmasını sağlamak açısından önemlidir. Bu nedenle, tasarım ilkelerine uygun şekilde oluşturulmaları gerekir. Ota'ya (1987, s.8) göre, Uluslararası Standardizasyon Organizasyonu tarafından belirlenen piktogram tasarım kuralları şunlardır: Piktogram boyutundaki yüksekliğin simetrik olması bir karakter özelliği sağlar, piktogramlar olabildiğince yalın olmalıdır, gereksiz detaylardan kaçınılmalıdır, her bir metrelik bakış uzaklığı için piktogramda en fazla 1 mm'lik detay bulunmalıdır, bir piktogramda ileti birden fazla biçimde aktarılacaksa mümkün olduğunca az biçim kullanılmalıdır, farklı çerçeve biçimlerinin kullanıldığı piktogram serilerinde, oranlar arasında denge sağlanmalıdır, fosforlu renklerin kullanıldığı sembollerde boyut %20 oranında değişebilir; bu nedenle tek tek uyarılama yapılmalıdır (Ota, 1987, s.22).

Piktogramlar, çeşitli kamusal ve özel alanlarda yaygın olarak kullanılır. Günlük yaşamda parklar, müzeler, hastaneler ve sinemalar gibi mekanlarda bu işaretler, bilgi ve yönlendirme sağlar (Taş, 2014, s.11). Piktogramlar, insanların temel ihtiyaçlarını ve güvenlik gereksinimlerini karşılamak için görsel olarak yol gösterir. Örneğin, bir yangın anında kaçış yönünü gösteren piktogramlar, insanların hayatını kurtarabilir (Erbey, 2014, s.23). Piktogramların kullanım alanları oldukça genişir ve ulusal/uluslararası taşımacılıktan iş güvenliği işaretlerine, paketli ürünlerden elektronik cihazlara kadar pek çok alanda görülmektedir. Bu geniş kullanım alanları, piktogramların hayatı kolaylaştırıcı nitelikte olduğunu göstermektedir (Erbey, 2014,

s.16).

Piktogram tasarımları imge bağlantılı ve kavram bağlantılı olarak sınıflandırılabilir. İmge bağlantılı piktogramlar, nesneleri doğrudan temsil eden, stilize edilmiş semboller olarak bilinir (Becer, 1997, s.7). Örneğin, yürüyen bir insan figürü ya da telefon simgesi, doğrudan anlamını aktaran işaretlerdir. Kavram bağlam piktogramlar ise, belirli bir nesneyi dolaylı yoldan ifade eden semboller kullanır. Örneğin, dalgalı çizgiler suyu, sağa bakan ok ise sağ yönü ifade eder (Becer, 1997, s.7). Kavram bağlantılı piktogramlar, imge bağlantılı piktogramlara kıyasla daha karmaşık ve anlaşılması daha zor olabilir. Piktogramların yalınlık ve anlaşılır olma özellikleri, başarılı bir tasarım için temel gereksinimlerdir. Gereksiz detaylardan arındırılmış ve dengeli tasarımlar, kullanıcıların bilgiyi hızlı bir şekilde algılamasını sağlar. Örneğin, “baret tak” işaretine gereksiz çerçeveler eklemek, kullanıcının algısını gereksiz unsurlarla meşgul ederek mesajın etkisini azaltabilir (Uyan Dur, 2011, s.15).

Piktogramların kullanım alanlarının başında güvenlik ve sağlık işaretleri gelir. Güvenlik ve sağlık işaretleri, iş güvenliği ve kurallarını hatırlatmak için kullanılır. Piktogram tasarımı, bu işaretlerin anlamını daha etkili bir biçimde aktarmalarını sağlar. Örneğin, “yaya giremez” işaretinde insan piktogramı yerine yalnızca bir çarpı sembolü kullanılsaydı, insanlar bu yasağın ne anlama geldiğini anlamakta zorlanırdı. Bu gibi örnekler, doğru piktogram kullanımının önemini gösterir (Taş, 2014, s.5).

Piktogramların üniversitelerde kullanım alanları da vardır. Örneğin, bina girişlerinde veya laboratuvar alanlarında yer alan yönlendirme ve uyarı işaretleri, kullanıcıların güvenli bir şekilde hareket etmesine yardımcı olmaktadır. Bu tür örnekler, Görsel 2.1, Görsel 2.2’de yer almaktadır.

Görsel 2. 1. COVID-19 Kapsamında Sosyal Mesafe ve Hijyen Uyarı Piktogramları Örneği

Evrensel tasarım ilkelerine göre sadeleştirilmiş sembol yapısı dikkat çekmektedir. Üniversite ortamında sık kullanılan yönlendirme işaretlerinden biri olup, görsel bütünlüğü ve okunabilirliği artırma amacı taşır.

Görsel 2. 2. Üniversite havuzlarında uyarı ve yasak sembolleri

Piktogramlar, görsel iletişim tasarımında önemli bir rol oynamaktadır. Temel olarak, karmaşık bilgileri sade ve anlaşılır bir şekilde iletmek için kullanılan bu grafik semboller, zengin bir kültürel geçmişe sahiptir. Piktogramlar, yalnızca birer iletişim aracı olarak değil, aynı zamanda görüntülerin anlamlarını hızlı ve etkili bir biçimde aktaran unsurlar olarak değerlendirilmektedir. Özellikle bu sembollerin tasarımı, kullanıcıların dikkatini çekme, anlayışlarını artırma ve bilinçlenmelerine yardımcı olma amacı taşımaktadır (Yılmaz, 2020, s. 12; Mok vd., 2015, s. 88). Piktogramların etkinliği, hedef kitleye uygun bir biçimde tasarlanmasıyla doğrudan ilişkilidir; bu nedenle tasarım sürecinde demografik ve kültürel bağlamın göz önünde bulundurulması gerekmektedir (Güler, 2016, s. 45; Wolpin vd., 2016, s. 101).

Görsel iletişimde piktogramların önemi, özellikle sağlık alanında daha da belirgin hale gelmiştir. Örneğin, sağlık hizmetlerinde kullanılan piktogramlar, bilgiyi okuma yazma bilmeyen kişiler için bile ulaşılabilir kılmakta ve sağlık bilincini artırmaktadır (Mok vd., 2015, s. 91; Wolpin vd., 2016, s. 105). Ayrıca bu semboller sürekli olarak gelişmekte ve güncellenmektedir; bu da tasarımcıların çağın ihtiyaçlarına yanıt verme yeteneğini göstermektedir (Mok vd., 2015, s. 92). Piktogramlar, yaşamın farklı alanlarında, özellikle tehlikeleri haber verme gibi işlevleriyle dikkat çekmektedir (Güler, 2016, s. 49).

Görsel tasarım ilkeleriyle uyumlu biçimde geliştirilen piktogramlar, estetik ve işlevsellik açısından da büyük önem taşımaktadır. Bu noktada, piktogramların tasarımı yalnızca görsel unsurları içermekle kalmaz, aynı zamanda bir iletişim biçimi olarak da işlev görmektedir. Görsel iletişimin temel amacı, karmaşık bilgi ve duyguları basit ve anlaşılır semboller aracılığıyla aktarmaktır (Öztürk vd., 2024, s. 67; Ertürk, 2018, s. 58). Bu bağlamda, piktogramların türleri ve kullanım alanlarının çeşitliliği, görsel iletişimin evrimine katkıda bulunmuş ve bu tarz tasarımların akademik çalışmalara konu olmasını sağlamıştır (Öztürk vd., 2024, s. 69).

Sonuç olarak, piktogramlar görsel iletişim tasarımında çok katmanlı bir rol oynamaktadır. Bilgi aktarmadaki etkinlikleri, kültürel bağlamlara duyarlılıkları ve insanların bilgilendirilmesine olan katkıları, piktogramları modern tasarım uygulamalarında vazgeçilmez bir unsur haline getirmektedir. Tasarımcıların piktogramları oluşturma sürecinde hem estetik hem de işlevsel unsurlara dikkat etmeleri gerekmektedir; bu, etkili bir iletişim sağlamak adına kritik bir adımdır (Yılmaz, 2020, s. 14; Güler, 2016, s. 52).

Piktogramlar, belirli bir bilgi ya da mesajı sade ve anlaşılır sembollerle ifade eden grafik tasarım unsurlarıdır. Genellikle uluslararası standartlarda kullanılan bu semboller, bilginin evrensel düzeyde anlaşılmasını sağlamak ve karmaşık mesajları hızlı ve kolay bir şekilde iletmek amacıyla tercih edilmektedir (Yazar, 2024, s.1310). Bu özellikleri nedeniyle piktogramlar, bilgilendirme ve yönlendirme tasarımında sıkça kullanılan önemli araçlardır. Piktogramların bu amaçla tasarlanması, özellikle çok uluslu kullanıcıların bulunduğu ortamlar gibi dil farklılıklarının sorun olabileceği yerlerde büyük avantajlar sağlar (Yulia, 2023, s.11). Bu bağlamda piktogramlar, kullanıcıların bilgiye hızlı erişim sağlamalarına ve karmaşık mesajları metin olmadan anlamalarına olanak tanır (Turgay ve Altuncu, 2023, s.51).

Piktogramların tasarımında kullanılan görsel dilin sade, belirgin ve evrensel düzeyde anlaşılır olması gerekmektedir. Otto Neurath ve Gerd Arntz gibi isimler, piktogramların herkes tarafından anlaşılacak bir "uluslararası resimli dil" oluşturma potansiyeline sahip olduğunu savunmuştur (Neurath, 1936, s.12). Bu dilin oluşturulması sayesinde, karmaşık mesajlar kültürel veya dilsel engeller olmaksızın geniş kitlelere aktarılabilir. Bu nedenle, piktogramların tasarımında

sembollerin evrensel düzeyde tanınabilir olması büyük önem taşır. Henry Dreyfuss gibi endüstriyel tasarımcılar da piktogramların uluslararası kullanıma uygun olmasını sağlamak amacıyla çalışmalar yapmıştır ve bu çalışmalar sayesinde piktogramlar uluslararası havaalanları, kamu binaları ve ulaşım araçları gibi ortamlarda yaygın olarak kullanılmaktadır (Dreyfuss, 1972, s.35).

Bilgilendirme ve yönlendirme tasarımında piktogramların kullanımı, özellikle karmaşık ya da stresli ortamlarda bilgiye hızlı erişim sağlama açısından önemlidir. Örneğin, havaalanları gibi çok uluslu kullanıcıların bulunduğu yerlerde, yön bulma ve hizmet noktalarına ulaşma süreçlerinde piktogramlar yaygın olarak kullanılır. Bu tür ortamlarda, piktogramların kullanımı, farklı dillerde bilgiye erişim ihtiyacını ortadan kaldırarak uluslararası yolculara kolaylık sağlamaktadır (AIGA, 1985, s.12). Benzer şekilde, sağlık hizmetlerinde piktogramlar, hastane veya kliniklerde hasta ve ziyaretçilere hizmetlerin yerlerini göstererek, karmaşık sağlık terminolojisinin anlaşılabilir hale getirilmesine yardımcı olur. Bu, hasta güvenliğini artırarak acil durumlarda hızlı hareket edilmesine de katkı sağlar (Harvey, 2010, s.33).

Piktogramlar, aynı zamanda trafik işaretlerinde de yaygın olarak kullanılır ve yol kullanıcılarına belirli kurallar hakkında hızlı bilgi verir. Uluslararası Standardizasyon Örgütü (ISO) piktogramların uluslararası standartlarını belirlemiş ve bu sayede trafik işaretlerinde kullanılan sembollerin dünya genelinde tanınabilir olmasını sağlamıştır. Bu standartlar, her ülkede kullanılan trafik işaretlerinin belirli bir bütünlük içinde olmasını ve piktogramların evrensel olarak anlaşılmasını hedefler (ISO, 2014, s.17). Bu durum, sürücülerin ve yayaların güvenliğini artırmak için önemli bir rol oynamaktadır.

Piktogramların bilgilendirme ve yönlendirme tasarımında kullanılmasının en büyük avantajlarından biri evrensellikleridir. Bu semboller, kültürel farklılıklara ve dil bariyerlerine rağmen mesajın doğru bir şekilde anlaşılmasını sağlar. Özellikle çok uluslu kullanıcıların bulunduğu ortamlarda büyük bir avantaj sunar. Örneğin, havaalanlarında ya da uluslararası etkinliklerde piktogramlar sayesinde farklı dillerde bilgiye ihtiyaç duymadan kullanıcılar yön bulabilirler (Dreyfuss, 1972, s.37). Bir diğer avantajı ise hızlı algılanabilirlikleridir. Piktogramlar, karmaşık metinlere göre çok daha hızlı algılanabilir ve özellikle acil durumlarda bilgiye hızlı erişim sağlamak

için oldukça uygun bir araçtır (Harvey, 2010, s.34). Tasarım olarak sade ve anlaşılır olmaları da bu sembollerin bir diğer avantajıdır; bu, bilginin daha az çaba ile anlaşılmasını sağlar ve kullanıcıya estetik bir deneyim sunar (Frascara, 2004, s.19).

Piktogramların etkili bir bilgilendirme ve yönlendirme aracı olabilmesi için tasarım ilkelerine uygun olmaları gerekmektedir. Piktogramlar sade, belirgin ve kullanıcı dostu olmalıdır. Tasarımda karmaşıklığın azaltılması ve sadelik ilkesine uyulması, bilgilerin daha hızlı ve kolay bir şekilde anlaşılmasını sağlar. William Lidwell vd., belirttiği gibi, karmaşıklığı azaltmak ve bilginin kullanıcıya sade bir şekilde sunulması, piktogramların etkinliğini artıran en önemli tasarım ilkelerindendir (Lidwell, Holden ve Butler, 2010, s.24). Bu tasarım unsurları sayesinde piktogramlar, kullanıcının bilgiye daha kısa sürede ve daha doğru bir şekilde ulaşmasına yardımcı olarak, mekânın veya hizmetin daha işlevsel hale gelmesini sağlar.

Piktogramlar, bilgilendirme ve yönlendirme tasarımında kullanımı giderek artan ve dil bariyerlerini aşarak bilgiye erişimi kolaylaştıran önemli grafik unsurlar olarak değerlendirilmektedir. Kullanıcıların bilgiye hızlı ve doğru bir şekilde ulaşmalarını sağlayan bu görsel iletişim araçları, özellikle uluslararası kullanıcıların olduğu ortamlar, acil durumlar ve kamu hizmetleri gibi birçok farklı bağlamda büyük önem taşımaktadır. Piktogramların tasarımında evrensellik, sadelik ve hızlı algılanabilirlik gibi ilkeler göz önünde bulundurularak, kullanıcıların mekânı ve verilen hizmetleri en iyi şekilde kullanmaları sağlanabilir.

2.6. BİLGİLENDİRMENİN ETKİLİ OLDUĞU ALANLARI

2.6.1. Doküman Tasarımı

Doküman tasarımı, bilginin etkili bir şekilde sunulması ve düzenlenmesi açısından kritik bir rol oynamaktadır. Bu alan hem basılı hem de dijital ortamlarda kullanıcıların ihtiyaçlarına uygun bilgi akışını sağlamayı amaçlamaktadır. Doküman tasarımının tarihsel gelişimi, bilgiye erişimde kullanılan araçların evrimiyle doğrudan ilişkilidir ve bu terimin modern anlamda yaygınlaşması 1990'ların sonlarına dayanmaktadır (Nickpour, Dong ve Macredie, 2014). Özellikle her türlü iki boyutlu yüzeyin bir “doküman” olarak kabul edilmesi ve bu yüzeylerin hedef kullanıcı

gruplarına göre tasarlanması gerektiği, bilgilendirme ve yönlendirme tasarımının temel ilkeleri arasında yer almaktadır (Potter, 2016). Bilgi tasarımı, kullanıcı deneyimini en üst düzeye çıkarmak için vazgeçilmez bir unsurdur. Nickpour ve arkadaşlarının (2014) çalışmaları, bilgiyi etkili bir şekilde sunmanın önemini vurgularken; tasarım sürecinin, kullanıcıların bilgiye erişimini kolaylaştırmadaki etkilerine de işaret etmektedir. Aynı şekilde, bilgi kullanımı, bilgi davranışları ve bu bilginin nasıl işlenip sunulduğuna dair yapılan araştırmalar, doküman tasarımının uygulanabilirliğini artırmak adına önemli ipuçları sunmaktadır (Bondarenko ve Janssen, 2005; Trullemans ve Signer, 2014).

Ayrıca, Edward Tufte tarafından geliştirilen bilgi tasarımı ilkeleri, doküman tasarımının gelişiminde yönlendirici bir rol oynamıştır. Bu ilkelerin, özellikle web tasarımı bağlamında da etkin biçimde uygulanabileceği daha önceki çalışmalarda ortaya konmuştur (Zimmermann, 1997). Doküman tasarımında temel amaç, okuyucunun bilgiye kolayca ulaşabilmesi ve anlayabilmesini sağlamaktır. Bu da, karmaşık bilgilerin sadeleştirilerek sunulması ile mümkündür. Aynı zamanda, bu bilgi yapılarının güncellenmesi ve geliştirilebilir olması da önem arz etmektedir (Trullemans ve Signer, 2014).

Doküman tasarımı, bilgi sunumunun hem fiziksel boyutunu (format) hem de içerik düzenini (layout) kapsar. Format, dokümanın genel yapısını belirleyen bir düzenleme sürecidir; bu süreçte doküman, giriş, gelişme ve sonuç gibi standart bölümler halinde düzenlenir. Ayrıca, tablolar, figürler ve referanslar gibi standart öğelerin bu format içinde nasıl yer alacağı belirlenir. Layout ise, dokümanın genel görünümünü ve bilgi elemanlarının düzenlenmesini ifade eder. Sayfa düzeninden başlıklara, beyaz alanlardan yazı karakterlerine kadar her türlü tasarım unsuru, dokümanın kullanıcılara ulaşırken görsel ve işlevsel anlamda etkili olmasını sağlar (Allen, Bateman ve Delin, 2002, s.54).

Doküman tasarımında dikkat edilmesi gereken temel nokta, bilginin kullanıcıya etkin ve anlaşılır bir şekilde sunulmasını sağlamaktır. Doküman tasarımının amacı, içeriğin hem görsel olarak çekici hem de bilgi sunumu açısından anlaşılır olmasını sağlamaktır. Bu nedenle doküman tasarımı, sadece güzel renkler veya estetik görseller kullanmakla sınırlı değildir; aynı zamanda içeriğin doğru bir şekilde

yapılandırılması ve kullanıcının ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde sunulması önemlidir. Dokümanın tasarım sürecinde fiziksel görünüş ve içerik, birbirinden ayrıymış gibi görünse de aslında uyum içinde çalışmalıdır. İyi bir doküman tasarımında içerik, görsel tasarımı yönlendirmeli ve görsel öğeler de içeriğin anlaşılabilirliğini desteklemelidir. David Sless'e göre, doküman tasarımında içeriği oluşturan parçaların doğru bir şekilde kurgulanması çok önemlidir. Kullanıcıya sunulan bilgiyi ve bu bilginin düzenleniş şeklini başarılı kılmak için, görseller ve metinler arasında tutarlı bir ilişki sağlanmalıdır. Metin içindeki görsellerle, bu görsellere yapılan atıfların yakın olması, kullanıcının bilgiye daha hızlı ulaşmasını ve içeriği daha kolay anlamasını sağlar. Bu nedenle, bilgilendirme ve yönlendirme tasarımcısının metni de gözden geçirmesi, gereksiz detayları süzmesi ve başlıkların içeriği yansıttığından emin olması gereklidir. Her sayfa, kullanıcının ihtiyaç duyacağı bilgileri sunmak üzere planlanmalıdır (Knemeyer, 2004, s.24).

İyi bir doküman tasarımının stratejik planlaması beş aşamada gerçekleştirilebilir: içerik yapısı, söz yapısı, layout yapısı, yönlendirme yapısı ve dilbilimsel yapı. İçerik yapısı, çalışmaya başlarken kullanılması gereken tüm malzemelerin listelenmesini içerir; söz yapısı, dokümanın nasıl konuşacağını, hangi bilgilerin önce sunulacağını belirler; layout yapısı, bu bilgilerin sayfa üzerinde nasıl yer alacağını planlar. Yönlendirme yapısı, metin ve görsellerin uyum içinde nasıl ilişkilendirileceğini belirlerken, dilbilimsel yapı ise görsel ve yazılı bileşenlerin anlamı en iyi şekilde sunacak biçimde nasıl düzenleneceğini ifade eder. Bu beş adım, doküman tasarımının bir strateji dahilinde kullanıcılara bilgi sunmasını sağlamak açısından kritik öneme sahiptir (Allen, Bateman ve Delin, 2002, s.54).

Günümüzde doküman tasarımı, ticari belgelerden eğitim materyallerine, broşürlerden ansiklopedilere kadar çok çeşitli bilgi kaynaklarında uygulanmaktadır. Bu çeşitlilik, bilgilendirme ve yönlendirme tasarımının sadece fiziksel görünümü değil, aynı zamanda bilginin anlaşılabilirliğini ve kullanılabilirliğini artırmak üzere nasıl yapılandırılacağını da içermesi gerektiğini göstermektedir. Doküman tasarımında başarılı olmak hem bilginin sunumunu hem de görsel tasarımını kullanıcı odaklı bir bakış açısıyla bir araya getirmeyi gerektirir.

2.6.2. Form Tasarımı

Formlar hem resmi hem de özel işlemlerde bilgi toplamak için yaygın olarak kullanılan araçlardır. Bu belgeler, kurumların belirli bilgi alanlarını doğru ve eksiksiz biçimde edinmesini sağlar. Genellikle kullanıcılar, sağladıkları bilgilerin doğruluğunu onaylamak amacıyla imza atmak zorundadır. Formların etkili şekilde kullanılabilmesi için kullanıcı dikkatini çeken ve yönlendiren iyi bir tasarıma sahip olması oldukça önemlidir. Aksi hâlde, karmaşık veya anlaşılmas formlar bilgi girişlerinde hatalara neden olabilir ve bu da toplanan verilerin doğruluğunu tehlikeye atabilir (Setiyawati, Purnomo ve Mailoa, 2022).

Kötü tasarlanmış formlar kullanıcı hatalarına neden olabilir. Örneğin abd’de vergi bildirim formlarının karmaşıklığı halk arasında yaygın bir sorun olmuştur. Muhasebecilerce anlaşılabilir olan bu formlar, halk için kafa karıştırıcı olmuş; hatalı beyanlara ve cezalara yol açmıştır. Yetkililer, formları daha sade ve yönlendirici biçimde yeniden tasarlamıştır (Aıga, 2007, s.14).

Benzer bir sorun, 2000 ABD başkanlık seçimlerinde görülmüştür. Seçim pusulalarındaki tasarım hataları birçok seçmenin oyunu yanlış kullanmasına yol açmıştır. Kullanıcı geri bildirimlerini dikkate alarak pusulalar yeniden düzenlemiş; bu sadeleştirme süreci, seçim doğruluğuna doğrudan katkı sağlamıştır (Knemeyer, 2004, s.32; Aıga, 2007, s.22).

2.6.3. Kullanım Kılavuz Tasarımı

Modern insan, çok sayıda karmaşık araca ve teknolojiye sahiptir. Bu ürünlerin doğru kullanımı için rehber belgeler kaçınılmaz hale gelmiştir. Ancak birçok kullanım kılavuzu kullanıcı dostu değildir ve ürünlerin tam potansiyelini ortaya çıkarmakta yetersiz kalır (Biersdorfer, 2006, s.14).

Kılavuzlar, kullanıcının karmaşık işlevleri doğru anlamasını sağlamalıdır. Örneğin mikrodalga fırın gibi çok işlevli ürünler genellikle yalnızca temel ısıtma işleviyle kullanılır. Bunun nedeni, kılavuzların anlaşılmas, gereksiz bilgilerle dolu ve yönlendirici olmamasıdır. Ayrıca kılavuzdaki görsellerin cihaz üzerindekiyle uyumsuzluğu kafa karıştırıcıdır (Knemeyer, 2004, s.14).

Apple, farklı bir yaklaşım benimseyerek etkileşimli videolarla kullanıcıyı bilgilendirmiştir. Bu videolar, ürünün anlaşılmasını kolaylaştırmış, deneyimi

sadeleştirmiştir. Böylece kullanıcı alışkanlıkları yeniden şekillendirilmiştir. Kılavuzun etkinliği; açık dil, sade içerik ve doğru görsel yönlendirmeye bağlıdır. Kullanıcı odaklı bir anlatım, ürünün tam kapasiteyle kullanılmasını sağlar. Etkileşimli, empatik ve sade kılavuzlar, kullanıcı deneyimini iyileştirir ve memnuniyeti artırır.

2.6.4. Eğitim Dökümanları

Eğitim dokümanları, öğrencilerin ve öğrenenlerin bilgi edinimlerini en verimli şekilde desteklemek amacıyla tasarlanan materyallerdir. Bu materyaller arasında kitaplar, dergiler, posterler ve diğer görsel araçlar yer almaktadır. Bilginin sunumunda, hedef kitlenin yaşına ve algılama seviyesine uygun içerik geliştirilmesi kritik öneme sahiptir (tuğtekin, 2022; yaz, 2021). Eğitim dokümanlarının etkili olması için, bilgilerin sade ve anlaşılır bir dille ifade edilmesi gerekir. Bu tür belgelerin hazırlanmasında, farklı öğrenme stillerini göz önünde bulundurmak, öğrencilerin başarılı bir şekilde öğrenmelerini destekler (aslım ve saraçoğlu, 2023; günşen, 2023).

Özellikle özel eğitim gereksinimi olan bireyler için eğitim dokümanlarının uyarlanması, eğitimde eşit erişim sağlamak açısından önemli bir gereklilik haline gelmiştir. Örneğin, görme engelli bireyler için braille alfabesiyle yazılan materyaller veya dikkat süreleri sorunları olan çocuklar için özel olarak tasarlanmış kitaplar, bu özel eğitim ihtiyaçlarını karşılamak adına önemli adımlardır (çattık ve ergenekon, 2020; günşen, 2023). Eğitim materyallerinin evrensel tasarım ilkeleri doğrultusunda şekillendirilmesi, tüm öğrencilerin eğitim süreçlerine dahil edilmesini kolaylaştırmakta ve bu sayede öğrenme deneyimlerini daha kapsayıcı hale getirmektedir (bulut, 2023).

Uzaktan eğitim sistemleri de eğitim materyallerinin tasarımında önemli bir rol oynamaktadır. Uzaktan eğitimde kullanılacak materyaller, öğrenenlerin kendi kendine öğrenme süreçlerini destekleyecek şekilde açık, anlaşılır ve erişilebilir olmalıdır. İnternet üzerinden sunulan eğitim içerikleri, öğretmenlerin fiziksel varlığının olmadığı durumlarda bile öğrenme kalitesinin artırılmasına katkı sağlamaktadır (tuğtekin, 2022; yıldırım ve şahin, 2016). Ayrıca, eğitimin kalitesini artırmak için uzaktan eğitim materyallerinin uygun şekilde yapılandırılması gereklidir; bu, özellikle öğretmenlerin yeterli desteği olmadığı durumlarda önem

kazanmaktadır (tuğtekin, 2022).

Eğitim dokümanlarının tasarımında dikkat edilmesi gereken bir diğer unsur ise bilginin seviyesinin doğru olarak ayarlanmasıdır. Bu durum, farklı eğitim düzeylerine yönelik hazırlanan materyallerin doğasına göre basit veya karmaşı yapılarda sunulmasını içerir (gündüz, 2016; özen vd, 2023). Milli eğitim bakanlığı tarafından geliştirilmiş eğitim materyalleri, hedef kitleye uygun şekilde ve titizlikle hazırlanmakta; bu da öğrencilerin bilgiye kolay erişimini sağlamaktadır (özen vd, 2023). Örneğin, lise düzeyindeki bir matematik kitabı, örgün eğitim sistemindeki bir öğrenciye yönelik daha detaylı bir içerik sunarken, kendi kendine öğrenen bir öğrenci için daha yapılandırılmış ve rehber niteliğinde içerik sağlanabilir (aslım ve saraçoğlu, 2023; özen vd, 2023). Sonuç olarak, eğitim dokümanları, öğrencilerin ihtiyaçlarına göre uyarlanmış ve farklı öğrenme ortamlarına uygun olarak tasarlanmış materyallerdir. Bu materyallerin etkili bir eğitim süreci için hem erişilebilir hem de kullanıcı dostu olması gerekmektedir. Eğitim sisteminin daha kapsayıcı ve etkili hale gelmesi, bu dokümanların hazırlanmasındaki titizlikle doğrudan ilişkilidir.

2.6.5. Haritalar

Harita ve şemalar, bilgilendirme ve yönlendirme tasarımında kullanıcıların en sık başvurduğu araçlar arasında yer alır. Haritalar, özellikle yön bulma konusunda en önemli rehberlerden biridir. Ancak burada anılan haritalar, coğrafi unsurların yer aldığı genel atlas haritalarından ziyade, belirli bir alan veya konu için özel olarak tasarlanmış ve kullanıcıya bilgi sağlama amacı güden haritalardır (Kurowski vd., 2011, s.1210). Örneğin, fiziki bir dünya haritası bilgilendirme ve yönlendirme tasarımı kapsamına girmezken, bir sıcak su akıntıları haritası bu kapsamda değerlendirilebilir.

Dünyanın nüfusunun hızla artması ve insanların hareketliliğinin artması, harita ve yönlendirme sistemlerine olan ihtiyacı da artırmıştır (Hartmann, 2007, s.6). Modern kentsel alanlar, farklı ulaşım biçimlerinin yer aldığı bir dizi katmandan oluşur; bu katmanlar arasında demiryolları, otoyollar, tüneller, köprüler ve yaya yolları yer alır. Bu kadar çeşitli kullanıcı gruplarına (yerel halk, turistler, iş amaçlı ziyaretçiler vb.) hitap edebilecek etkili bir harita hazırlamak, oldukça zorlu bir iştir. Her kullanıcı grubu için haritanın farklı ihtiyaçları karşılaması gerekmektedir. Örneğin, bir hastane

için hazırlanan bir harita, metro istasyonu için anlamlı olmayabilir.

Wayne Hunt, haritaların algılanmasının ölçülmesinin ve tasarıma aktarılmasının zorluğuna dikkat çekerek, tasarım sürecinde ortak akıl ve mantığın kullanılmasının önemine vurgu yapmıştır (Hunt, 2004, s.22). Tarih boyunca bilinen en eski ve başarılı harita örneklerinden biri olan Nolli'nin 1748 tarihli Roma haritası, bugünkü harita ve bilgilendirme ve yönlendirme tasarımı çalışmalarının temellerini atmıştır. Nolli'nin haritası, Roma'nın cadde ve sokaklarının yanı sıra önemli yapıları ve alanları da detaylandırarak, rehber niteliğinde işlev görmüştür (Baiocchi ve Lelo, 2005, s.12).

Henry Beck tarafından tasarlanan ve 1935 yılında Londra için hazırlanan Londra Metro Haritası, modern bilgilendirme ve yönlendirme haritalarının en ikonik örneklerinden biridir (Hadlaw, 2003, s. 30). Beck, karmaşık metro hattını daha anlaşılır hale getirmek için çizgileri yatay-dikey ve 45-90 derece açılı olacak şekilde düzenlemiştir.

Bu tasarım, yer altındaki metro yolcuları için gereksiz olan kavisli hat bilgilerini sadeleştirerek, kullanıcılara yalnızca ihtiyaç duydukları bilgiyi sunmuştur. Bu basitleştirilmiş tasarım, haritanın kullanıcılar tarafından kolay algılanmasını sağlamış ve Beck'in bu yaklaşımı halen dünyanın birçok şehrinde kullanılmaya devam etmektedir (Turnbull, 2009, s. 130).

Ancak aynı sistem, Londra'nın otobüs hatlarında başarılı olmamıştır. Otobüs hatları, yeryüzündeki yolları ve çevredeki coğrafi unsurları içerdiğinden, kullanıcının zihninde oluşturduğu görüntü, Beck'in köşeli ve basitleştirilmiş tasarımıyla uyuşmamıştır. Dolayısıyla Londra'nın metro haritası Beck'in orijinal mantığında güncellenerek kullanılmaya devam ederken, otobüs hatları haritası, coğrafi gerçekliği daha fazla yansıtan bir tasarıma sahiptir (Avelar ve Hurni, 2006, s. 220).

Bir haritanın temel amaçları iki başlık altında toplanabilir. İlk olarak, harita, kullanıcısına bulunduğu noktayı net bir şekilde göstererek tanıdaık referans noktaları sağlamalıdır. Bu sayede kullanıcı, nerede olduğunu ve bulunduğu yerin etrafındaki diğer noktaları daha kolay algılayabilir.

İkinci olarak, harita, kullanıcının bulunduğu noktadan gitmek istediği yere bir rota

izmesine ve yönünü belirlemesine olanak tanınalıdır. Kullanıcı, haritayı incelediğinde "Neredeyim?", "Nereye gitmeliyim?" ve "Oraya nasıl varırım?" gibi sorulara yanıt bulmalıdır. Joel Katz'ın “Walk! Philadelphia” projesi bu anlamda dikkat çekici bir başka örnektir. Bu proje, yayaların şehir içinde kaybolmadan yürüyebileceği ve kendilerine özel olarak tasarlanmış parkurlar oluşturmuştur. Direklere monte edilen yuvarlak yönlendirme panoları, kentin çeşitli bölgelerine yerleştirilmiş haritalarla yayalara rehberlik etmektedir. Bu haritalar, hem yüksek frekansta sunularak yayaların sürekli takip edebilmesine olanak tanımış hem de renk kodlarıyla ayırt edicilik sağlamıştır. Katz, bilgilendirme ve yönlendirme tasarımıının, kullanıcının ihtiyaç duyduğu anda karşısına çıkması gerektiğini vurgulamaktadır (Katz, 2005, s.9).

2.6.6. şema ve çizelgeler

şema, herhangi bir olayın ana hatlarını görselleştiren bir çizimdir ve bilgilendirme ve yönlendirme tasarımıında önemli bir rol oynar. şemalar ve çizelgeler, ham verileri görsel bir şekilde sunarak bu bilgileri kolayca anlaşılır hale getirirler (Holmes, 2002, s.133). Bu tür grafik görselleştirme araçları, ya belirli bir konu hakkında ayrıntıları daha iyi açıklamak ya da benzer konuları aynı görselde karşılaştırmak amacıyla kullanılır. William Playfair'in iki yüzyıl önce icat ettiği grafik türleri, günümüzde yaygın olarak kullanılmakta ve insanlar tarafından rahatça algılanabilmektedir. Bu formlar, bilginin hızlı ve net bir şekilde anlaşılmasını sağlar (Bellhouse, 2023, s. 142)

şemaların etkinliği, matematiksel oranlarla oluşturulmasından kaynaklanır. şemayı inceleyen bireyin karşılaştırma yapabilmesi ve sunulan bilgiyi hızlıca anlayabilmesi için şemadaki oranların doğru şekilde verilmesi çok önemlidir. Matematikle yoğun bir iş birliği içeren bu tasarım yöntemi, ilk dönemlerinde matematikçiler ve mühendisler tarafından geliştirilmiştir. Yüzyılın başında gerçekleştirilen ISOTYPE ve benzeri çalışmalar, metinleri anlamakta zorlanan insanlara büyük destek sağlamış ve bilgiyi başarılı bir şekilde görselleştirerek inandırıcılığı artırmıştır (Neurath, 1936, s. 12; Tufte, 1990, s. 14; Few, 2009, s. 15; Bertin, 1983, s. 42).

Örneğin, Dokuz Eyll niversitesi tanıtım kılavuzunda yapılan bir güncelleme, mesajın grselleştirilmesindeki küçük rötuşların bile ne kadar etkili olabileceğini göstermektedir. Kılavuzun eski versiyonunda ğrenci sayıları büyükten kge

sıralanırken, bu durum bazı okullar arasında istenmeyen bir rekabet algısı yaratmıştır. 2008 yılındaki güncellemeyle, sıralama alfabetik hale getirilmiş ve bu tür bir yarış algısının önüne geçilmiş ve görsel tasarımda yalınlık tercih edilerek mesajın daha net ve anlaşılır olması sağlanmıştır. Bu değişiklikler, görselleştirmenin hem bilgi aktarımı hem de kullanıcı üzerinde bıraktığı etki açısından önemli olduğunu göstermektedir.

Şemalar ve çizelgelerin tasarımında dikkat edilmesi gereken en önemli unsur, sadelik ve anlaşılabilirliktir. En iyi şemalar, sade olanlardır; bu şemalar, bilgiyi hızlı bir şekilde iletir ve verilerin kolayca anlaşılmasını sağlar. Şemaların en sık karşılaşılan türleri arasında derecelendirme, çubuk grafikleri, dilimleme ve tablolar yer alır. Şemalar, bilginin görselleştirilmesi ve hızlı bir şekilde iletilmesi amacıyla kullanılırken, aşırı karmaşıklık ve fazlalık, bu şemaların etkinliğini düşürebilir (Holmes, 2002, s.133). Şema ve çizelgelerin etkili kullanımı için bazı temel ilkelere dikkat edilmesi gerekmektedir. Bu tür görsel unsurlarda görsellikten ziyade, iletilmek istenen bilginin özü ön planda tutulmalıdır. Bilgi, sade ve anlaşılır bir biçimde sunulmalı; oranlamalar doğru şekilde yapılmalıdır. Doğru oranlanmış şemalar, verilmek istenen mesajın açık ve net bir biçimde anlaşılmasına katkı sağlar. Şemalarda kullanılan yazı karakterleri ne çok büyük ne de çok küçük olmalı, ayrıca içeriği yanlış anlamlara yönlendirebilecek karakter tiplerinden kaçınılmalıdır. Arka planlara görsel eklemek, zemin üzerinde karmaşaya neden olarak bilgi algısını zorlaştırabilir; bu nedenle arka plan yalnızca bilginin taşıyıcısı olmalı, içerikle görsel bir rekabete girmemelidir. Üç boyutlu grafiklerden mümkün olduğunca uzak durulmalı, çünkü iki boyutlu grafikler hem okunabilirliği artırır hem de iletilmek istenen mesajın daha net kavranmasına yardımcı olur. Renk kullanımı ise dikkatli planlanmalıdır; aşırı renk kullanımı okuyucunun dikkatini dağıtarak anlaşılabilirliği azaltabilir. Renk, yalnızca bilgiye işlevsel bir katkı sağladığı ölçüde ve gereği kadar kullanılmalıdır.

2.6.7. İnfografik Tasarım

İnfografik terimi, modern iletişim ve bilgi sunum araçları arasında giderek daha fazla önem kazanmaktadır. İnfografikler, karmaşık bilgileri sadeleştirerek anlamayı kolaylaştırma amacı güder ve bu nedenle hem akademik hem de ticari alanlarda sıkça kullanılmaktadır (Taşpolat vd., 2017). Günümüzde infografiklerin, bilgilendirme ve

yönlendirme grafikleri olarak da adlandırılabilen birçok farklı formatta ve içerikte tasarlandığı görülmektedir. Ancak infografik, belirli bir görsel ve içerik tasarımını ifade ettiğinden, bu terimin kullanılması daha isabetlidir (Noh, Fauzi, Jing & Alias, 2017).

İnfografiklerin tarihsel gelişimine bakıldığında, ilk örneklerin 1950'li yıllara dayandığı tespit edilmektedir. Bu dönemde infografikler daha çok haberleşme ve bilgi aktarımında kullanılmaya başlanmış, özellikle sosyal bilimler ve mühendislik alanlarındaki verilerin görselleştirilmesinde rağbet görmüştür. Bu tür görseller, verileri etkili ve özlü bir biçimle sunarak izleyicilerin karmaşık bilgileri anlamasına yardımcı olur (Waller, Hill, Meyers, McCord & Gibson, 2020). Özellikle gazetecilik alanında, USA Today gibi yayın organları infografik tasarımın standartlarını belirlemiş ve bu uygulama medya dünyasında yaygın biçimde kabul görmüştür (Taşpolat vd, 2017).

İnfografiklerin içerik tasarımında çeşitli görsel öğeler bir araya gelir. Haritalar, tablolar ve grafikler gibi unsurların yanı sıra, renk, tipografi ve kompozisyon gibi temel grafik tasarım öğeleri de infografiklerin etkili bir şekilde algılanmasında kritik öneme sahiptir (Noh vd., 2017; Sari, Octaria, Utari, Somakim, Hiltrimartin, Hartono & Darmawijoyo, 2023). Örneğin, Fortune dergisinin 1946 tarihli kapak tasarımında yer alan bir infografik, havacılık teknolojilerinin gelişimini görselleştirmiş ve infografiğin amacını bir kez daha gözler önüne sermiştir (Taşpolat vd, 2017). İnfografikler, durgun olmalarına rağmen karmaşık süreçleri basit bir dil ile açık şekilde sunabilme yeteneği taşımaktadır. İzleyiciler, bu görseller sayesinde istedikleri zaman bilgiye derinlemesine dalarak daha fazla anlayış geliştirebilirler. Örneğin, Zaragoza'da meydana gelen bir otobüs kazasına dair bir infografik, olayın zaman sürecini ve etkilerini etkili bir şekilde tasvir ederek izleyicilere kapsamlı bir bakış açısı sunmaktadır (Waller vd, 2020).

Sürekli değişen bilgi dünyasında, infografiklerin sunduğu görselleştirme teknikleri, karmaşık verileri kolay anlaşılır hale getirirken, stratejik iletişimde de önemli bir yer edinmiştir (Hamid vd, 2024). Örneğin, Kanada'daki sigara kullanımı üzerine hazırlanan bir infografik, sigara içen ve içmeyenler arasındaki yaşam farklarını net bir şekilde ortaya koyarak bilgiyi güçlü bir biçimde iletmiştir (Noh vd, 2017). Bunun

yanı sıra, Ulusal Bilim Vakfı gibi kurumlar, infografik tasarımında yenilikçi ve yaratıcı çalışmaları ödüllendirerek bu alandaki gelişmeleri teşvik etmektedir (Shemy, 2021).

Sonuç olarak, infografikler, bilgi iletişimi ve öğrenme süreçlerinde vazgeçilmez bir araç haline gelmiştir. Bilgilendirici içeriği görsel olarak sunabilme yeteneği, eğitimden gazeteciliğe kadar geniş bir uygulama yelpazesi sunmaktadır. Bu şekilde, imgeler aracılığıyla karmaşık bilgilerin anlaşılır hale getirilmesi, günümüz dijital çağında hayati bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır (Noh vd, 2017; Hamid vd, 2024).

2.6.8. Çevresel Grafik Tasarım

Çevresel grafik tasarım hem mimari tasarım hem de bilgi sunumu ile ilgili karmaşık bir disiplin olarak kabul edilmektedir. Bu alan, görsel iletişim öğeleriyle hangi ortamda bulunursa bulunsun kullanıcıların bilgiyi almasını hedefleyen çok çeşitli tasarım disiplinlerini içermektedir (Aziz ve Iskandar, 2023). Çevresel grafik tasarım, başlangıçta 1920’lerde sergileme tasarımından ilham alarak ortaya çıkmış, zamanla kendi kuramsal yapısını oluşturmuş ve günümüzde güçlü bir disiplin olarak varlığını sürdürmüştür. Önemli gelişmeler, özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde yaşanmış; bu dönemde ulaşım ve iletişim alanındaki ilerlemeler çevresel grafik tasarımın hızlı bir gelişim göstermesine olanak tanımıştır (Farr vd, 2012).

Çevresel grafik tasarım, fiziksel ortamla doğrudan etkileşim içinde olması nedeniyle, grafik tasarımdan belirli açılardan farklılık gösterir. Öncelikle, çevresel grafik tasarım somut bir mekânda ve insan boyutlarında (veya daha büyük) tasarım öğeleri içermektedir. Bu, tasarım sürecinde çevresel faktörler, kullanılan malzemeler ve bina ile uyum gibi unsurların dikkate alınmasını gerektirir (Rodrigues vd, 2018). Örneğin hem doğal hem de yapay ışık koşulları, kullanılan renklerin algılanmasını etkileyen önemli faktörlerdir (Farr vd, 2012). Grafik tasarımda ise bu tür çevresel değişkenler sıklıkla göz ardı edilmektedir (Rodrigues vd, 2018).

Ayrıca, çevresel grafik tasarım projeleri genellikle çok disiplinli bir ekip tarafından yürütülmektedir. Tasarımcılar, mühendisler ve peyzaj mimarlarının bir araya gelerek çalıştığı bu tür projelerde, her bir bileşenin bütünleşmiş bir şekilde işleyebilmesi için uyum sağlanması büyük önem taşır (Pati vd, 2015). Karmaşık ortamlarda,

yönlendirme sistemlerinin kullanıcılar tarafından hareket halindeyken algılanabilmesi sağlanmalıdır. Bu nedenle, çevresel grafik tasarımın sunduğu görsellik, farklı açılardan ve uzaktan anlaşılabilir olmalıdır (Rodrigues vd, 2018). Kullanıcı deneyimi açısından, çevresel grafik tasarım, kullanıcıların belirli bir mekânda nasıl yönlendiklerini araştırmakta ve bu süreçte karşılaştıkları zorlukları minimize etmeye çalışmaktadır (Pati vd, 2015). Özellikle, kullanıcıların zamanla yarıştıkları bu gibi ortamlarda etkili yönlendirme, onların ruh hali, fiziksel durumu ve algılarını etkileyebilir. Çevresel grafik tasarımın başarılı bir şekilde uygulanması, kullanıcıların bu ortamda kendilerini güvende hissetmelerini sağlamalıdır (Pati vd, 2015).

Sonuç olarak, çevresel grafik tasarım, karmaşık ve çok disiplinli bir alan olarak hem estetik hem de işlevselliği bir araya getirirken, fiziksel mekânlarla etkileşimde süregelen değişkenleri göz önünde bulundurmak zorundadır (Aziz ve Iskandar, 2023; Farr vd, 2012). Bu disiplinin ortaya çıkışı, gelişimi ve kullanım alanları zamanla güncelliğini korumuş ve birçok sektörde kendine yer bulabilecek bir yapı oluşturmuştur (Rodrigues vd, 2018).

2.7. BİLGİLENDİRME VE YÖNLENDİRME TASARIMI

Bilgilendirme ve yönlendirme, farklı mekânlarda ve bağlamlarda kullanıcılara bilgi sunarak onların deneyimlerini geliştirmeyi amaçlayan çeşitli tasarım unsurlarını içerir. Bu tasarım unsurları, belirli bir mekân içinde kullanıcıların doğru bilgiye hızlıca ulaşmalarını, karmaşıklığı azaltmalarını ve bu süreçte daha rahat hareket etmelerini sağlamak üzere düzenlenmiştir. Bilgilendirme ve yönlendirme tasarımlarının örnekleri arasında yön bulma işaretleri, dijital bilgi ekranları, piktogramlar, kamu alanlarındaki bilgilendirme ve yönlendirme panoları, güvenlik ve uyarı işaretleri, eğitim alanlarındaki bilgilendirme ve yönlendirme araçları ve ürün ambalajlarında yer alan bilgilendirme ve yönlendirme unsurları bulunur.

Bu unsurların her biri, kullanıcıların mekân içerisindeki deneyimlerini olumlu yönde etkilemekte, onların bilgiye ulaşmasını kolaylaştırmakta ve kullanımı daha verimli hale getirmektedir.

Yön bulma işaretleri, bilgilendirme ve yönlendirme tasarımlarının en yaygın ve tanıdık örneklerinden biridir. Özellikle karmaşık ya da büyük mekânlarda, kullanıcıların ihtiyaç duydukları alanlara erişimini sağlayarak bu mekânların daha

etkili kullanılmasına yardımcı olur. Havaalanları, alışveriş merkezleri ve hastaneler gibi büyük yapılarda kullanılan yön bulma işaretleri, kullanıcılara hangi yöne gitmeleri gerektiğini, nerede olduklarını ve hedeflerine nasıl ulaşabileceklerini gösterir (Arthur ve Passini, 1992, s.15). Bu işaretler, genellikle semboller, renk kodları ve okunabilir tipografi ile desteklenerek kullanıcıların mekân içerisindeki yolculuklarını rahatça tamamlamalarını sağlar.

Dijital bilgi ekranları ise bilgilendirme ve yönlendirme tasarımının daha dinamik ve teknoloji odaklı bir biçimidir. Toplu taşıma merkezlerinde ya da alışveriş merkezlerinde sıklıkla görülen dijital ekranlar, kullanıcılara hızlı ve anlık bilgi sunarak onları yönlendirmede etkilidir. Bu ekranlarda toplu taşıma bilgileri, mağaza yerleşimleri, etkinlik programları veya kampanya duyuruları gibi bilgiler yer alabilir. Örneğin, bir metro istasyonunda yer alan dijital bilgi ekranı, trenlerin varış süresi ve güzergâh bilgileri hakkında yolcuları bilgilendirerek onların bekleme sürelerini ve yön bulma süreçlerini yönetir (Norman, 2013, s.17). Bu durum, kullanıcıların stresi azaltarak mekânları daha rahat kullanmalarını sağlar.

Piktogramlar ise bilgi sunmanın sade ve evrensel bir yoludur. Bu semboller, dil engellerini aşarak geniş kitlelerin anlayabileceği bir şekilde bilgiyi sunar. Uluslararası havaalanlarında, toplu taşıma araçlarında ve kamuya açık alanlarda piktogramlar sıkça kullanılır. Örneğin, tuvalet işaretleri, acil çıkış sembolleri ve belirli hizmetlerin yerini gösteren semboller, piktogramların bilgiye hızlı ve doğrudan erişimi sağlamak amacıyla kullanıldığı örneklerdir (Dreyfuss, 1972, s.40). Bu tür semboller, kullanıcıların hangi dili konuştuklarından bağımsız olarak bilgiye erişim sağlamalarına yardımcı olur ve mekân kullanımını sırasında ortaya çıkabilecek karmaşıklığı azaltır.

Kamuya açık alanlarda kullanılan bilgilendirme ve yönlendirme panoları, genellikle kullanıcılara alan hakkında bilgi sunmak, etkinlikler veya mevcut olanaklar konusunda onları bilgilendirmek için kullanılır. Parklar, meydanlar ve müzeler gibi alanlarda yer alan bu panolar, ziyaretçilerin ortamla ilgili daha fazla bilgi edinmelerini sağlar ve bu sayede ziyaretçi deneyimini zenginleştirir. Bir müzede sergilenen eserlerin yanında yer alan bilgi panoları, ziyaretçilere eserin arka planı ve tarihçesi hakkında bilgi vererek onların kültürel birikimlerini artırır ve sergi deneyimini daha anlamlı hale getirir (Bitner, 1992, s.60). Bu, ziyaretçilerin

mekânda daha fazla vakit geçirmesine ve mekânın sunduğu değerlerden tam anlamıyla faydalanmasına olanak tanır. Güvenlik ve uyarı işaretleri, özellikle tehlikeli ya da potansiyel olarak risk taşıyan ortamlarda, kullanıcıların güvenliğini sağlamak amacıyla kullanılır. Bu işaretler genellikle tehlike uyarıları, acil çıkış yolları ya da yangın söndürücülerin yerini göstermek amacıyla kullanılır. Özellikle endüstriyel alanlarda veya çok yoğun iş yerlerinde güvenlik işaretleri, kullanıcılara karşılaşılabilecekleri tehlikeler hakkında bilgi sunarak onların güvenli bir şekilde hareket etmelerini sağlar. ISO tarafından belirlenen standartlar, güvenlik işaretlerinin dünya genelinde tanınabilir olmasını ve bu işaretlerin etkili bir şekilde kullanılmasını sağlamaktadır (ISO, 2014, s.3). Eğitim alanlarında bilgilendirme ve yönlendirme tasarımı, öğrencilerin ve öğretim üyelerinin kampüs içerisinde daha rahat hareket etmelerini ve gerekli kaynaklara kolayca ulaşmalarını sağlamak amacıyla kullanılır. Kampüs haritaları, dersliklerin yerini gösteren işaretler ve etkinlik duyuruları gibi bilgilendirme ve yönlendirme araçları, özellikle yeni gelen öğrencilerin kampüse daha hızlı uyum sağlamalarını sağlar (Laurillard, 2002, s.15). Bu araçlar, öğrencilere ve ziyaretçilere rehberlik ederek eğitim kurumlarının daha etkin kullanılmasına katkıda bulunur. Ürün ambalajları üzerindeki bilgilendirme ve yönlendirme işaretleri de tüketicilere ürün hakkında hızlı ve etkili bir şekilde bilgi sunmayı amaçlar. Gıda ambalajlarında yer alan besin değeri bilgileri, alerjen uyarıları ve tüketim talimatları, tüketicilerin bilinçli tercihler yapmasına yardımcı olur. Örneğin, bir gıda ürününün üzerinde yer alan alerjen uyarısı, alerjisi olan bireylerin bu ürünü tüketip tüketemeyeceklerini değerlendirmelerine olanak tanır. Bu tür bilgilendirme ve yönlendirme tasarımları, tüketicilerin sağlığını koruma ve bilinçli alışveriş yapmalarını sağlama açısından büyük önem taşır (Harvey, 2010, s.37).

3. YÖNLENDİRME VE ÇEVRE TASARIMI

3.1. YÖNLENDİRME TASARIMI

Yönlendirme tasarımı, kullanıcıların belirli bir mekân içerisinde hareket etme ve bilgiye ulaşma süreçlerini kolaylaştıran bir tasarım stratejisi olarak tanımlanabilir. Bu süreç, işaret levhaları, semboller, haritalar ve dijital ekranlar gibi çeşitli tasarım unsurlarıyla kullanıcıların mekânı anlamalarını ve içinde rahatça hareket etmelerini sağlar (Arthur ve Passini, 1992, s.17). Yönlendirme tasarımının temel amacı, karmaşık veya geniş mekânlarda bilgiye erişimi kolaylaştırarak kullanıcıların gereksiz arayışlardan kaçınmalarını ve böylece deneyimlerini daha olumlu hale getirmektir. Bu bağlamda, yönlendirme tasarımı, kullanıcıların karşılaştığı stresi azaltmakta ve mekânın erişilebilirliğini artırarak genel memnuniyeti yükseltmektedir (Norman, 2013, s.14).

Yönlendirme tasarımının tarihsel gelişimi, toplumların mekânları daha verimli kullanabilme ihtiyacından doğmuştur. Eski Roma'dan Orta Çağ'a kadar yön bulma işaretleri, insanların kent içinde ve kamusal alanlarda hareket etmelerini sağlamak için kullanılmıştır (Lynch, 1960, s.16). 20. yüzyılda, modern şehirlerin ve büyük binaların inşa edilmesiyle birlikte yönlendirme tasarımında yeni teknikler ve araçlar geliştirilmiştir. Özellikle dijital teknolojilerin ve interaktif haritaların kullanıma girmesiyle yönlendirme, yalnızca basılı işaretlerle sınırlı kalmamış, daha dinamik ve kullanıcı odaklı bir hâl almıştır (Passini, 1996, s.320). Bu dönüşüm, yönlendirme tasarımının sadece bilgiye erişim sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda mekânın estetik ve işlevselliğini de artıracak şekilde ele alınmasını sağlamıştır.

Üniversitelerde yönlendirme tasarımı, kampüslerdeki karmaşık yapıların öğrencilere, akademik personele ve ziyaretçilere daha erişilebilir hale getirilmesi açısından büyük önem taşır. Üniversite kampüslerinde yönlendirme tasarımı, yeni öğrencilere adaptasyon sürecinde yardımcı olur ve kampüs içerisindeki hareketliliği kolaylaştırır. Kampüs haritaları, bina ve fakülte levhaları, sosyal alanların ve hizmet noktalarının işaretlenmesi gibi yönlendirme tasarımları, kullanıcıların kampüs içinde daha kısa sürede ve daha az stresle ihtiyaç duydukları yerlere ulaşmalarını sağlar (Laurillard, 2002, s.18).

Bu tür yönlendirme sistemleri, sadece öğrencilere değil, akademik personel ve dışarıdan gelen ziyaretçilere de kampüsün genel işleyişi hakkında bilgi sunarak, kampüsün daha işlevsel ve davetkar olmasını sağlar (Bitner, 1992, s.63).

Yönlendirme tasarımı, sadece fiziksel mekânlarda değil, aynı zamanda dijital ortamlarda da kullanıcı deneyimini iyileştirmek amacıyla kullanılmaktadır. Özellikle bilgiye erişim süreçlerinin hızlandırılması ve kullanıcıların doğru yönlendirilmesi, eğitim, sağlık, kamu hizmetleri gibi pek çok alanda etkin bir bilgilendirme ve yönlendirme sürecinin oluşturulmasına katkıda bulunur. Bu kapsamda, yönlendirme tasarımının tarihsel gelişimi boyunca kullanılan yöntemlerin ve araçların çeşitliliği, modern çağda kullanıcı odaklı ve erişilebilir tasarımlar yaratmak için önemli bir temel oluşturmuştur (Arthur ve Passini, 1992, s.19).

Görsel 3. 1. Kiralık araç ve vale hizmeti yönlendirme tasarımı (Calori ve Vandenberg, 2015)

Görsel 3.1'deki kiralık araç iadesi ve vale hizmeti yönlendirme tabelası, fonksiyonel olarak araç iade sürecini kolaylaştırmayı ve vale hizmetine dair bilgilendirme ve yönlendirme yapmayı amaçlamaktadır. Tabelada kullanılan tipografi, renk kontrastı ve simgeler, kullanıcıların hızlı bir biçimde gerekli bilgilere ulaşabilmesi açısından kritik öneme sahiptir. Ancak, tasarımın ne ölçüde okunabilir olduğu, farklı mesafelerden ya da düşük ışık koşullarında bilginin algılanabilirliği konusunda ölçülebilir bir değerlendirme sunulmamıştır. Ayrıca, vale hizmetinin simgeler veya

çoklu dil seçenekleri ile desteklenip desteklenmediği, farklı kullanıcı grupları açısından erişilebilirliğin yeterli olup olmadığı da net değildir. Uluslararası standartlar (ADA, ISO 21542) uyarınca, harf yüksekliği, kontrast oranı ve simge

sadeliği gibi ölçülebilir parametreler üzerinden analiz yapılması gerekmektedir.

Görsel 3. 2. Bitki ve canlıları tanıtmaya amaçlı yönlendirme çubuğu (Calori ve Vanden-Eynden, 2015)

Görsel 3.2'deki bitki ve canlıları tanıtmaya amaçlı yönlendirme çubuğu ise, bilgilendirici işleviyle çevre farkındalığı yaratmayı hedeflemektedir. Ancak, bilginin okunabilirliği, pano yüksekliği ve kullanılan yazı tipi gibi unsurların, farklı yaş ve yetenek düzeyindeki kullanıcılar için erişilebilir olup olmadığı belirsizdir. Özellikle açık alanlarda yer alan bu tür bilgilendirme ve yönlendirme araçlarının, hava koşulları, gün ışığı gibi dışsal etkenlere karşı dayanıklılığı ve bilginin sürekli okunabilir olması büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, görme engelli kullanıcılar için dokunsal bilgi veya sesli yönlendirme gibi desteklerin bulunup bulunmadığına dair ölçülebilir bir değerlendirme yapılmamıştır.

Görsel 3. 3. Şehir içi haritalar (Calori ve Vanden-Eynden, 2015)

Görsel 3.3'teki şehir içi harita, kullanıcıların şehirdeki konumlarını tespit etmelerini ve hedeflerine ulaşmalarını kolaylaştırmaktadır. Ancak, haritanın okunabilirliği, detay düzeyi, sembol kullanımı ve renk seçimi gibi görsel tasarım ilkelerinin etkinliği konusunda sistematik bir analiz eksiktir. Özellikle haritaların erişilebilirliğinde, önemli noktaların vurgulanması, harita anahtarının anlaşılır olması ve haritanın farklı dillerde sunulup sunulmadığı gibi kriterlerin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Görsel 3. 4. Şehir içi haritalar (Calori ve Vanden-Eynden, 2015)

Görsel 3. 5. Şehir içi haritalar (Calori ve Vanden-Eynden, 2015)

Görsel 3.4, 3.5 ve 3.6’da yer alan şehir içi haritalar, kentte yaşayanlar veya kenti ilk kez ziyaret eden kullanıcılar için mekânsal oryantasyonu kolaylaştırmak ve doğru yönlendirme sağlamak amacıyla tasarlanmıştır. Bu tür haritalar, kent içindeki önemli noktaların ve güzergâhların sadeleştirilmiş bir biçimde sunulması ile, kullanıcıların karmaşık kentsel çevrede hedeflerine güvenli ve hızlı biçimde ulaşmalarını mümkün kılar. Haritaların okunabilirliğini artırmak için genellikle açık renk paletleri, belirgin yol ve simge işaretlemeleri ile net başlıklar kullanılır.

Görsel 3. 6. Şehir içi haritalar (Calori ve Vanden-Eynden, 2015)

Grafik tasarım açısından incelendiğinde, haritalarda kullanılan sembol ve ikonların evrensel olup olmadığı, metinlerin punto büyüklüğü ve harita anahtarının anlaşılabilirliği dikkatle değerlendirilmelidir. Okunabilirliğin artırılması için harita üzerinde kullanılan renklerin birbiriyle kontrast oluşturması, önemli noktaların veya acil durum güzergâhlarının kolayca ayırt edilebilmesi gereklidir. Ayrıca, haritaların bulunduğu noktada kullanıcıya kendi konumunu net biçimde gösterecek “buradasınız” işaretlerinin yer alması kullanıcı deneyimini olumlu etkiler. Ölçülebilir kriter olarak, harita üzerindeki metin ve sembollerin en az 3–5 metrelik mesafeden kolayca seçilebilmesi, harita panosunun yükseklik ve eğim açısının tüm kullanıcı grupları için erişilebilir olacak şekilde düzenlenmesi beklenir. Görme engelli bireyler için dokunsal harita veya sesli rehber gibi ek uygulamaların bulunup bulunmadığı da haritanın kapsayıcı tasarım standartlarını karşılayıp karşılamadığını göstermektedir.

Görsel 3. 7. Etkinlik alanı bilgilendirme ve kayıt yönlendirme panoları (Calori ve Vanden-Eynden, 2015)

Görsel 3.7’deki bina içi yönlendirme levhaları ise, özellikle çok katlı ya da bölümlere ayrılmış yapılarda kullanıcıların istedikleri noktaya kolayca ulaşmasını sağlayan bir bilgi sistemi örneğidir. Levhanın tasarımında kullanılan oklar, piktogramlar ve metinler, karmaşık bir mekânda bile kullanıcıların kaybolmadan hareket etmesine

olanak tanır. Burada eleştirel olarak dikkate alınması gereken en önemli noktalar; levhaların doğru kavşak noktalarına yerleştirilip yerleştirilmediği, metinlerin anlaşılır ve okunabilir şekilde düzenlenip düzenlenmediği, renk kontrastının yeterli olup olmadığı ve gerekirse farklı dillerde veya dokunsal erişimle desteklenip desteklenmediğidir. Ölçülebilir değerlendirme kapsamında ise, levhaların en az 5–7 metreden kolayca görülebilmesi, yerden yüksekliğinin erişilebilirlik standartlarına (genellikle 140–170 cm) uygun olması ve yoğun kullanımlı alanlarda yön bulmayı en üst düzeye çıkaracak şekilde yerleştirilmiş olması aranır.

Görsel 3. 8. Hastane koridoru yönlendirme sistemi (Calori ve Vanden-Eynden, 2015).

Görsel 3.8’de sunulan bina içi yönlendirme levhaları, özellikle dış katılımcıların yoğun olduğu etkinliklerde doğru yere hızlı ulaşmayı kolaylaştırmakta ve zaman tasarrufu sağlamaktadır. Bunun yanı sıra, bu tür levhalar, bina görevlilerinin sürekli olarak ziyaretçilerin yönlendirilmesiyle ilgili sorularına yanıt vermek zorunda kalmasını önleyerek iş yükünü azaltır ve genel verimliliği artırır. Ancak, yönlendirme levhalarının etkinliğinin yalnızca varlığı ile değil, aynı zamanda tasarım kalitesi ve kullanıcı ihtiyaçlarına uygunluğuyla da yakından ilişkili olduğu unutulmamalıdır. Eleştirel bir bakışla değerlendirildiğinde, bu levhaların tipografi seçiminden renk kontrastına, yerleştirildiği yükseklikten ok ve simge kullanımına kadar birçok parametrenin erişilebilirlik standartlarına uygun olması gerekir. Okunabilirlik açısından, harf boyutlarının uluslararası standartlarda olması, sade ve anlaşılır bir yazı tipi kullanılması, yeterli renk kontrastı sağlanması ve bilginin

gereksiz ayrıntılardan arındırılmış olması önemlidir.

Ölçülebilir değerlendirme açısından, bir yönlendirme levhasının 5–7 metrelik bir mesafeden rahatça okunup okunamadığı, levhanın bina içindeki kritik kavşak noktalarına yerleştirilip yerleştirilmediği ve görme engelli kullanıcılar için dokunsal yüzey veya Braille desteği gibi erişilebilirlik unsurlarıyla desteklenip desteklenmediği gibi kriterlerin analize dahil edilmesi gerekir. Ayrıca, levhaların çoklu dil desteği sunup sunmadığı da farklı kullanıcı gruplarının ihtiyaçlarını karşılamak açısından önemlidir.

Görsel 3. 9. Sağlık merkezi iç mekân kapı ve koridor yönlendirmeleri (Calori ve Vanden-Eynden, 2015)

Görsel 3.9 ve 3.10’ da yer alan bina içi yönlendirme levhaları, kapalı mekânlarda kullanıcıların hızlı ve etkili biçimde hedeflerine ulaşmasını sağlamak üzere tasarlanmış temel bilgi araçlarıdır. Bu tür yönlendirme levhaları, özellikle büyük ve karmaşık yapılarda, kullanıcıların doğru noktaya kolayca yönlendirilmesinde kritik rol oynamaktadır. Özellikle ilk kez binayı kullanan ziyaretçiler ya da farklı bölümlere geçiş yapmak isteyen kullanıcılar açısından yönlendirme levhalarının erişilebilir ve anlaşılır olması büyük önem taşır.

Görsel 3. 10. Stadyum veya konferans merkezi merdiven üstü kat bilgilendirme levhası (Calori ve Vanden-Eynden, 2015)

Görsel 3.9 ve 3.10’ da yer alan bina içi yönlendirme levhaları, kapalı mekânlarda kullanıcıların hızlı ve etkili biçimde hedeflerine ulaşmasını sağlamak üzere tasarlanmış temel bilgi araçlarıdır. Bu tür yönlendirme levhaları, özellikle büyük ve karmaşık yapılarda, kullanıcıların doğru noktaya kolayca yönlendirilmesinde kritik rol oynamaktadır. Özellikle ilk kez binayı kullanan ziyaretçiler ya da farklı bölümlere geçiş yapmak isteyen kullanıcılar açısından yönlendirme levhalarının erişilebilir ve anlaşılır olması büyük önem taşır.

Grafik Tasarım açısından değerlendirildiğinde, levhaların tasarımında okunabilirlik, simge ve okların anlaşılabilirliği, renk kontrastı ve bilgi yoğunluğu gibi faktörlerin öne çıktığı görülür. Okunabilirliği artırmak için kullanılan yazı tipi ve punto büyüklüğünün uluslararası standartlara uygun olması, metin ile arka plan arasında yeterli kontrast bulunması ve bilgilerin hiyerarşik bir düzende sunulması gereklidir. Ayrıca, ok ve piktogramların sade ve evrensel olarak algılanabilir şekilde tasarlanması, farklı dil konuşan ya da çeşitli yaş ve yetenek gruplarından kullanıcılar için erişimi kolaylaştırır. Bilgi fazlalığı ve görsel karmaşa, kullanıcıların karar sürecini olumsuz etkileyebileceğinden, levhalarda yalnızca gerekli bilgilere yer

verilmesi önemlidir.

Ölçülebilir değerlendirme kapsamında, levhanın yerden yüksekliği (genellikle 140–170 cm arasında), kapı veya kavşak noktalarına olan mesafesi ve farklı bakış açılarından okunabilirliği test edilmelidir. Ayrıca, levhaların 5–10 metrelik bir mesafeden rahatça algılanıp algılanmadığı, işaret ve yazıların aydınlatma koşullarında görünürlüğü ve gerekirse dokunsal yüzey veya Braille desteği ile erişilebilirliğinin artırılıp artırılmadığı gibi kriterler dikkate alınmalıdır. Çoklu dil desteği ya da dijital yönlendirme sistemleriyle entegrasyon da çağdaş yönlendirme levhalarında kullanıcı deneyimini güçlendiren uygulamalar arasında yer alır.

Görsel 3. 11. Kıyı Güvenliği ve Açık Alan Uyarı Levhası (Calori ve Vandenberg, 2018).

Açık alan yönlendirme tasarımları özellikle yoğun kullanıma sahip kamusal mekânlarda bireylerin hızlı ve etkili bir biçimde yer ve yön bulmalarını kolaylaştırmak amacıyla tasarlanmıştır. Bu tür yönlendirme sistemleri, ziyaretçiler,

yeni kayıtlı öğrenciler, turistler ve engelli bireyler gibi farklı kullanıcı profillerinin açık alanlarda kaybolmadan ve zaman kaybetmeden hedefledikleri noktaya ulaşmalarına olanak tanımaktadır.

Bu bağlamda, kamusal mekânda bilginin erişilebilirliğinin artırılması hem kullanıcı memnuniyetini yükseltmekte hem de alanın genel işlevselliğini desteklemektedir. Ancak, yönlendirme levhalarının yalnızca varlığı yeterli değildir; tasarım özelliklerinin de evrensel erişilebilirlik ve okunabilirlik standartlarını karşılaması gerekmektedir. Eleştirel açıdan bakıldığında, bu levhalarda tipografi, renk seçimi ve sembol kullanımı büyük önem taşır. Yazıların farklı mesafelerden okunabilir olması, levhanın gün ışığı, yağmur veya diğer dış ortam koşullarından etkilenmeyecek dayanıklılıkta malzemelerle üretilmesi ve sembol/okların sade ve evrensel olarak anlaşılabilir biçimde tasarlanması gerekir. Ölçülebilir değerlendirme açısından ise, levhanın ortalama bir kullanıcı için 10–15 metrelik mesafeden rahatça okunup okunamadığı, yüksek kontrastın sağlanıp sağlanmadığı, engelli kullanıcılar için erişim yüksekliği ve varsa Braille veya dokunsal bilgi desteğinin bulunup bulunmadığı gibi kriterler önemlidir.

Ayrıca, çoklu dil desteği ve renk körlüğü gibi özel gereksinimlere uygunluk, açık alan yönlendirme levhalarının kapsayıcı bir tasarım sunabilmesi için dikkate alınmalıdır. Kullanıcı geri bildirimlerine dayalı düzenli değerlendirme ve iyileştirmeler, sistemin sürdürülebilir başarısını destekleyecektir.

Çevre tasarımı ve yönlendirme arasındaki ilişki, kullanıcıların belirli bir mekânda deneyimlerini en iyi şekilde geçirmelerine olanak tanıyan ve onları bilgilendiren çeşitli unsurların nasıl bir arada çalıştığını anlamak açısından oldukça önemlidir. Yönlendirme tasarımı, belirli bir mekânın iç düzeni ve mimari unsurlarıyla uyumlu bir şekilde entegre edilmelidir. Bu entegrasyon, kullanıcının çevrede rahatça hareket edebilmesi ve gerekli bilgilere hızlı bir şekilde erişebilmesi açısından kritik bir rol oynar. Çevre tasarımı ve yönlendirme arasındaki ilişkiyi ele alırken, fiziksel ve görsel unsurların birbirleriyle nasıl etkileşim içinde olduğu üzerinde durulmalıdır.

Çevre tasarımının kullanıcılar sunduğu deneyim, yalnızca mekânsal düzenleme değil, aynı zamanda kullanıcıların bir mekânla olan duygusal ve bilişsel ilişkilerini de kapsar. Çevre tasarımı, kullanıcıların mekânı daha anlaşılır ve daha çekici

bulmalarını sağlayarak kullanıcı memnuniyetini artırır. Bu bağlamda, kullanıcıların çevre tasarımı ile mekânı anlamaları, yönlendirme tasarımının etkinliğini doğrudan etkiler (Lynch, 1960:19). Örneğin, bir alışveriş merkezinde veya üniversite kampüsünde kullanıcıların mekânı anlamalarına ve etkin bir şekilde kullanmalarına yardımcı olacak unsurlar arasında açık görüşlü alanlar, semboller, doğal aydınlatma ve renk kodlaması yer alır. Çevre tasarımının bu unsurları, kullanıcılara bilgiye erişim sürecinde görsel ipuçları sunarak onların mekânda güvenle hareket etmelerini sağlar.

Fiziksel çevre, peyzaj öğeleri ve mimari unsurlar, yönlendirme tasarımının etkinliğinde büyük bir rol oynar. Peyzaj öğeleri, kullanıcıların mekânda nerede olduklarını ve nereye gitmeleri gerektiğini anlamalarını kolaylaştırır. Örneğin, büyük parklar veya açık alanlar, yönlendirme levhalarıyla desteklenerek kullanıcılara hangi yöne gitmeleri gerektiği konusunda ipuçları sunabilir. Benzer şekilde, bina girişleri, yollar, merdivenler ve diğer mimari unsurlar, kullanıcıları yönlendirmek ve onların mekânı daha etkin kullanmalarını sağlamak için stratejik olarak yerleştirilebilir (Arthur ve Passini, 1992, s.24). Bu öğeler, özellikle karmaşık ve geniş alanlarda kullanıcılara belirli bir yapı ya da bölüm hakkında ipucu vererek onları daha etkili bir şekilde yönlendirmeye yardımcı olur. Ayrıca, fiziksel çevrenin açık görüşlü olması, kullanıcılara yol bulma konusunda rahatlık sağlayarak, mekânın daha erişilebilir ve kullanıcı dostu hale gelmesine katkıda bulunur.

Üniversite kampüslerinde yönlendirme stratejileri, çevre tasarımı ile yönlendirme unsurlarının nasıl entegre edildiğinin anlaşılması açısından iyi bir örnek sunar. Üniversite kampüsleri genellikle büyük ve karmaşık mekânlardan oluşur ve bu mekânlarda öğrenciler, öğretim üyeleri ve ziyaretçiler arasında etkin bir iletişimi ve hareketliliği sağlamak oldukça önemlidir. Kampüslerde kullanılan yönlendirme stratejileri, binaların işlevine uygun işaret levhaları, renk kodlaması ve haritalarla desteklenir. Örneğin, eğitim binaları, kütüphaneler ve sosyal alanların belirgin bir şekilde işaretlenmesi, yeni öğrencilerin veya kampüse ilk kez gelen ziyaretçilerin adaptasyon sürecini kolaylaştırır (Laurillard, 2002, s.9). Ayrıca, yönlendirme tasarımı, kampüsün genel estetiği ve çevre tasarımı ile uyumlu olacak şekilde geliştirildiğinde, mekânın genel çekiciliği ve kullanıcı memnuniyeti artmaktadır.

Yönlendirme tasarımı ve görsel iletişim arasındaki ilişki, kullanıcılara bilgi sunma sürecinin etkinliğini artırmak amacıyla çeşitli görsel unsurların entegre edilmesi ile yakından bağlantılıdır. Görsel iletişim ilkeleri, bir mekânın kullanıcılar tarafından anlaşılmasını ve içinde rahatça hareket edilmesini sağlayacak şekilde bilgi sunmayı amaçlar.

Bu bölümde yönlendirme tasarımının, görsel iletişim ilkeleriyle uyum içinde nasıl kullanıldığı, tipografi ve sembollerin rolü ile renklerin ve grafik öğelerin katkıları ele alınacaktır.

Görsel iletişim ilkeleri, yönlendirme tasarımının kullanıcıya bilgi sunma sürecinde netliği ve anlaşılabilirliği sağlamak için kullanılır. Bu ilkeler, bilginin kullanıcıya doğrudan ve açık bir şekilde sunulması amacıyla düzenlenmiştir. Yönlendirme tasarımında kullanılan işaretlerin açık, basit ve anlaması kolay olması; kullanıcıların bilgiye daha hızlı ulaşmalarını sağlar. David S. Gibson ve Paul Arthur, görsel iletişimde tutarlılığın ve sadeliğin önemini vurgulayarak, karmaşık görsel unsurların kullanıcıyı kafa karışıklığına itebileceğini belirtmişlerdir (Arthur ve Passini, 1992, s.58). Bu nedenle yönlendirme işaretlerinin kullanıcı tarafından kolayca anlaşılabilir olması ve karmaşıklıktan kaçınılması büyük önem taşır.

Tipografi ve semboller, yönlendirme tasarımının vazgeçilmez unsurlarındandır. Tipografi, kullanıcıların işaretleri kolayca okuyabilmesi ve bilgiye hızlı erişim sağlaması açısından kritik bir rol oynar. Tipografinin doğru seçilmesi, metin boyutu, yazı tipi ve rengi gibi unsurlar, yönlendirme işaretlerinin kullanıcı tarafından nasıl algılandığını doğrudan etkiler. Donald Norman'ın belirttiği gibi, yazıların okunabilirliği ve sembollerin anlaşılabilirliği, yön bulma sürecinde büyük bir kolaylık sağlar (Norman, 2013, s.32). Tipografinin yanı sıra semboller de evrensel anlam taşıyan ve dilden bağımsız olarak herkes tarafından anlaşılabilen unsurlardır. Otto Neurath'ın uluslararası resimli dil çalışmaları, sembollerin yönlendirme tasarımında nasıl evrensel bir iletişim aracı olarak kullanılabileceğini göstermektedir (Neurath, 1936, s.13). Semboller sayesinde kullanıcılar, yazılı bir mesajı okumadan da bilgilere kolayca ulaşabilir ve bu da dil bariyerlerini ortadan kaldırarak bilgiye daha hızlı erişim sağlar. Renklerin ve grafik unsurların yönlendirme tasarımındaki rolü ise kullanıcılara bilgi sunmada ve onların doğru yönlendirilmesinde oldukça önemlidir. Renkler, kullanıcıların dikkatini çekmek, bilgilere odaklanmalarını

sağlamak ve belirli bir yönde yönlendirmek için etkin bir şekilde kullanılır. Örneğin, kırmızı renk genellikle tehlike veya dikkat gerektiren durumlar için kullanılırken, yeşil renk daha çok izin veya olumlu durumu belirtir (Frascara, 2004, s.21). Renklerin bu sembolik anlamları, kullanıcılara bilgi sunarken onların ne yapmaları gerektiği konusunda hızlı ve net bir mesaj verir. Grafik öğeler, kullanıcıların mekânda bilgiye daha rahat ulaşmalarına yardımcı olmak için yön bulma işaretlerine estetik bir değer katar. Örneğin, bir alışveriş merkezinde kullanılan grafik öğeler, belirli bölgelerin veya mağazaların yerini vurgulamak amacıyla görsel olarak dikkat çeken unsurlar içerebilir.

Yönlendirme tasarımında görsel iletişim ilkelerinin, tipografinin, sembollerin ve renklerin etkin kullanımı, kullanıcıların bilgiye erişimini kolaylaştıran ve onların mekân içinde daha rahat hareket etmelerini sağlayan temel unsurlardır. Bu unsurların uyum içinde kullanılması, yönlendirme işaretlerinin daha işlevsel olmasını ve kullanıcının mekânı daha verimli kullanmasını sağlar. Yönlendirme tasarımının, çevresel faktörlerle uyumlu ve görsel iletişim ilkeleriyle desteklenmiş bir şekilde oluşturulması, kullanıcı memnuniyetini artırır ve mekânın genel kullanımını daha erişilebilir hale getirir.

3.2. ÇEVRESEL GRAFİK TASARIM VE YÖNLENDİRME TASARIMI

Çevresel grafik tasarım ve yönlendirme sistemleri, insanların kamusal alanlarda ve karmaşık mekanlarda yollarını bulmalarına yardımcı olmak amacıyla önemli bir rol oynar. Havalimanları, alışveriş merkezleri, parklar ve benzeri kamusal alanlarda kullanılan işaretler, yönlendirme tabelaları ve bilgi panoları, bireylerin kendilerini daha iyi yönlendirmelerini sağlamak amacıyla kullanılan grafik tasarım öğeleridir. Bu öğeler, insanların bu tür kalabalık ve karmaşık ortamlarda daha kolay hareket etmelerini sağlarken aynı zamanda seyahatle ilgili kaygı ve stresi azaltmada da etkilidir (Calori ve Vanden-Eynden, 2015, s.18).

Yol bulma sistemleri, insanların hedeflerine en kısa ve etkili şekilde ulaşmalarını sağlamak için geliştirilmiştir. Bu sistemlerin amacı, belirli bir güzergâhı takip ederek, belirli bir noktaya ulaşımı kolaylaştırmaktır. Kevin Lynch, bu kavramı "bir varış noktasına gitmek için mekânsal ve çevresel bilgileri kullanma süreci" olarak tanımlamıştır (Lynch, 1960, s.16). Yol bulma sürecinde bireylerin çevresel ve

mekânsal bilgileri kullanarak güzergâhlarını belirlemeleri, bu güzergâhı takip etmeleri ve varış noktasına ulaşmaları sağlanır. Etkin bir yol bulma süreci; güzergâhın planlanması, bu planın takip edilmesi ve varış noktasının tanınmasını içeren aşamalardan oluşur (Stea, 1973, s.11).

Göstergebilim, çevresel grafik tasarım ve yönlendirme sistemlerinde oldukça önemli bir role sahiptir. Göstergeler, bireylerin çevredeki çeşitli işaret ve sembolleri anlamalarını sağlar ve bu işaretlerin anlamları doğrultusunda hareket etmelerine yardımcı olur. Renkler, semboller ve şekiller gibi görsel öğeler, bilginin etkin bir şekilde aktarılmasına ve görsel iletişimin güçlendirilmesine katkıda bulunur (Mollerup, 2013, s. 11). Göstergebilimsel yaklaşım, çevresel grafik tasarımda kullanılan işaret ve sembollerin anlaşılabilir olmasını ve bu sayede yönlendirme işlevini en iyi şekilde yerine getirmesini hedefler.

Çevresel grafik tasarım, bireylerin çevrede daha rahat ve güvenli bir şekilde hareket etmelerini sağlarken, aynı zamanda çevrenin estetik ve işlevsel özelliklerini de iyileştirir. Tabelalar ve yönlendirme sistemleri, sadece bilgilendirme ve yönlendirme amacı taşımakla kalmaz, aynı zamanda belirli bir mekânda estetik bir kimlik oluşturur ve bu kimliği güçlendirir. Tasarımcılar, çevresel grafik unsurlarını stratejik bir şekilde kullanarak mekanları daha kullanıcı dostu ve ilgi çekici hale getirirler (Caydere, 2022, s. 720). Çevresel grafik tasarımın işlevsel ve estetik boyutları arasında, güzergâh optimizasyonu, erişilebilirliği artırma ve bilgi iletişimi yer alır. Grafik tasarım, insanların karmaşık ortamlarda daha rahat yön bulmalarını sağlamak amacıyla kullanılırken, aynı zamanda engelli bireylerin de mekânlarda daha kolay hareket edebilmesini sağlayacak erişilebilir çözümler sunar. Bunun yanı sıra, grafik tasarım unsurları, belirli bir mekânda mekânın kimliğini güçlendirir ve mekânın daha tanınır hale gelmesini sağlar (Bierut, 2019, s.150).

3.3. ÜNİVERSİTE KAMPÜSLERİNDE YÖNLENDİRME TASARIMI

Hacettepe Üniversitesi ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi gibi büyük ve kompleks kampüslere sahip üniversitelerde çevresel grafik tasarım, yön bulmayı kolaylaştırmanın ötesinde kampüs deneyimini dönüştüren bir araçtır. Geniş alana yayılmış fakülteler arasında görsel kodlamalar ve yönlendirme panoları sayesinde etkili bir yol bulma sağlanmaktadır. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi ve Marmara

Üniversitesi, kompakt yerleşkelerinde erişilebilirlik ilkesine dayalı yönlendirme sistemlerini benimsemekte; bu da özellikle engelli bireylerin kampüs içinde rahat hareket etmelerine olanak tanımaktadır. Diğer ülkelerdeki durumlar incelendiğinde, Suffolk Üniversitesi (ABD), şehirle bütünleşmiş kampüs yapısında yönlendirme sistemlerini kent mimarisiyle bütünleşik şekilde tasarlamaktadır. Wolverhampton Üniversitesi (İngiltere) ise kampüs girişlerinden iç mekâna kadar uzanan yönlendirme sistemlerinde modern grafik dil ve gece görüşüne uygun aydınlatmalarla dikkat çeker. Bu sistemler, kurumsal kimliği yansıtan görsel bütünlüğe sahip olmalarının yanı sıra, dayanıklı malzemelerle dış ortam koşullarına karşı dirençlidir.

Görsel 3. 12. Hacettepe Üniversitesi Giriş Panosu Tabelası (Mapio.net., t.y.).

Özellikle dış mekân yönlendirme elemanlarında kullanılan totemler hem estetik hem de fonksiyonel gereksinimleri karşılamaktadır. Üniversitelere ilişkin örneklerden ilki Görsel 3.12’de görülmektedir.

Üniversite kampüslerinde yönlendirme sistemlerinin etkili bir şekilde işlev görebilmesi için bazı temel tasarım ilkelerine dikkat edilmesi gerekmektedir. Bunlardan ilki algıda seçicilik ilkesidir. Yönlendirme tabelalarının renk kontrastı, yazı karakteri büyüklüğü ve yazı karakteri tercihleri, kullanıcıların bilgiyi hızlı ve

doğru biçimde algılayabilmeleri açısından büyük önem taşır. Özellikle karmaşık mekânlarda bilgiye erişimin kolaylaştırılması, görsel öğelerin algı açısından dikkat çekici biçimde düzenlenmesine bağlıdır.

Görsel 3. 13. ODTÜ Yönlendirme Tabelası (Reklamdayız, 2019).

Görsel 3.13’te ODTÜ Teknokent’in yönlendirme tasarımları görülmektedir. Kurumsal kimliğin renkleri doğrultusunda bir yönlendirme elemanı oluşturulmuştur. Tasarım üniversitenin görsel kimliğiyle uyumlu tipografi seçimleriyle öne çıkmaktadır.

Görsel 3. 14. Marmara Üniversitesi Yönlendirme Tabelası (Tuğcu, 2023).

Görsel 3. 15. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Yönlendirme Tabelası (Yazarın kişisel arşivinden, 2025).

Görsel 3. 16. Suffolk Üniversitesi – Amerika Birleşik Devletleri (Rayo, 2024)

Görsel 3.16’da University of Suffolk giriş tabelası görülmektedir. Zeminde kullanılan rengin binanın rengine uyumlu olduğu görülmektedir. Üniversitenin yazısı için beyaz

renk tercih edilmiştir. Zemin ile kontrast yaratmakta olan yazı net bir şekilde okunmaktadır

Görsel 3. 17. Wolverhampton Üniversitesi – Birleşik Krallık (Endless Abroad, 2024).

Görsel 3. 17’ te Wolverhampton Üniversitesi’nin giriş tabelası bulunmaktadır. Üniversitenin kurumsal kimliğine uygun olarak bir tasarım belirlendiği görülmektedir.

Görsel 3. 18. Chester Üniversitesi – İngiltere (CEO Education, 2024.).

Üniversite kampüslerinde yönlendirme sistemlerinin etkili bir şekilde işlev görebilmesi için bazı temel tasarım ilkelerine dikkat edilmesi gerekmektedir. Bunlardan ilki algıda seçicilik ilkesidir. Yönlendirme tabelalarının renk kontrastı,

yazı karakteri büyüklüğü ve yazı karakteri tercihleri, kullanıcıların bilgiyi hızlı ve doğru biçimde algılayabilmeleri açısından büyük önem taşır. Özellikle karmaşık mekânlarda bilgiye erişimin kolaylaştırılması, görsel öğelerin algı açısından dikkat çekici biçimde düzenlenmesine bağlıdır. Bir diğer önemli unsur ise doğru ışıklandırma sistemlerinin kullanılmasıdır. Gündüz ve gece farklı aydınlatma koşullarında yönlendirme tabelalarının yeterli görünürlüğe sahip olması, kullanıcı deneyimini doğrudan etkiler. Bu bağlamda, reflektif yüzeyler veya arka plan aydınlatmaları gibi çözümlerle yönlendirme elemanlarının her zaman okunabilir olması sağlanmalıdır.

Ayrıca, uygun malzeme seçimi de yönlendirme sistemlerinin uzun ömürlü ve dayanıklı olabilmesi açısından kritik bir faktördür. Dış mekân koşullarına maruz kalan yönlendirme elemanlarının rüzgâr, yağmur, güneş ışığı gibi çevresel etkilere karşı dayanıklı materyallerle üretilmesi gerekir. Bu, sistemin sürdürülebilirliğini sağladığı gibi estetik bütünlüğün de korunmasına katkı sunar. Son olarak, erişilebilirlik ilkesine uygunluk, özellikle engelli bireyler açısından yön bulma deneyimini kolaylaştıran önemli bir tasarım yaklaşımıdır.

Kabartma yazılar, sesli yönlendirme sistemleri ve uygun yer yüksekliğinde konumlandırılmış panolar gibi çözümlerle farklı kullanıcı profillerinin ihtiyaçlarına cevap veren kapsayıcı bir tasarım anlayışı benimsenmelidir.

Bu dört temel ilke doğrultusunda geliştirilen yönlendirme sistemleri yalnızca işlevsel bilgi sunmakla kalmaz, aynı zamanda üniversitenin profesyonel ve kullanıcı odaklı kimliğini görsel olarak da destekler. Böylece kampüs içinde mekânsal farkındalık artırılırken, üniversitenin kurumsal imajı da güçlendirilmiş olur.

3.4. YÖNLENDİRME TASARIMINDA TİPOGRAFİNİN ÖNEMİ

Tipografi, bir yazılı düşüncenin görsel bir form olarak ifade edilmesidir ve tasarım alanında kritik bir aracı oluşturur. Yazı karakterleri, form ve anlam arasındaki bağlantıyı kurarak insan duygularını harekete geçirir. Bu yüzden tipografi, yalnızca metinlerin okunabilirliğini sağlamakla kalmaz; aynı zamanda görsel iletişimin en temel parçalarından biridir. Ambrose ve Harris'in (2014, s.15) de belirttiği gibi, yazı

bir düşüncenin görsel bir biçime dönüşmesi sürecidir ve bu süreçte, yazı karakterleri ve bunların kombinasyonları önemli bir rol oynar.

Tipografi, yazının estetik ve işlevsellik açısından düzenlenmesi ve bu düzenlemelerin iletişim araçlarında kullanılmasıdır. Yazının tarihsel gelişimi incelendiğinde, ilk yazı örneklerinin İ.Ö. 2500 yıllarında Mezopotamya’da geliştirilen çivi yazısı olduğu görülmektedir. Bu yazı, ilk olarak kil tabletler üzerine sivri uçlu stilüsler ile kazınarak oluşturulmuştur ve bilginin korunması ve aktarılması amacıyla kullanılmıştır. Benzer şekilde, Eski Mısır’da hiyeroglif yazıları papirüs yüzeylerine, Çin’de ise fırça ve mürekkep kullanılarak ipek veya parşömen yüzeylere uygulanmıştır (Meggs ve Purvis, 2016, s. 4). Bu erken dönem yazı sistemleri, çevresel koşullar ve kullanılan malzemeler doğrultusunda şekillenmiş ve bu da farklı coğrafyalarda yazının farklı biçimlerde gelişmesine yol açmıştır. Fenike alfabesi, soyut sembollerin harflerle ifade edildiği ilk örneklerden biri olarak İ.Ö. 1500 yıllarında ortaya çıkmıştır ve günümüz modern alfabelerinin temelini oluşturmuştur. Fenikeliler, ticaretle uğraşan bir toplum olarak, iletişimi kolaylaştırmak amacıyla bu yazı sistemini geliştirmiş ve böylece harflerin matematiksel bir düzende oranlandığı bir yapıya dönüştürmüştür (Sarıkavak, 2014, s.5). Bu dönemde yazıların belirli geometrik kurallara göre düzenlenmesi, tipografinin de temel ilkelerini şekillendirmiştir. Gutenberg’in 15. yüzyılda geliştirdiği matbaa makinesi, tipografinin dönüm noktalarından biridir. Gutenberg, metal harfleri kalıplar halinde dökerek hareketli baskı teknolojisini geliştirmiş ve bu yöntemle "42 Satırlık İncil" kitabını basmıştır (Mazlum, 2017, s.227). Bu gelişme, tipografinin el yazması kitaplardan daha hızlı ve estetik olarak benzer basımlar yapabilmesini sağlamıştır. Gutenberg’in Gotik tarzda baskıları, dönemin sanatsal ve dini etkilerini yansıtmaktadır ve tipografi tarihinde önemli bir estetik yönelimi temsil etmektedir (Arı, 2015, s.135).

Rönesans döneminde tipografi, estetik kaygılarla yeniden şekillenmiştir. Bu dönemde yazı karakterlerinin çeşitlenmesiyle yazı, bir tasarım ürününe dönüşmüş ve "tipografi" terimi de bu süreçte literatüre kazandırılmıştır. Yazı karakterlerinin daha rafine, temiz ve göze dost biçimde tasarlandığı bu dönemde, Claude Garamond’un tasarımları dikkat çekmiştir. Garamond’un yazı karakteri, zarafeti ve okunabilirliği ile 200 yıl boyunca yaygın olarak kullanılmıştır (Sarıkavak, 2014, s.5). Sanayi Devrimi sonrasında, tipografi daha da çeşitlenmiş ve yeni yazı karakterleri ortaya

çıkmiştir. Bu dönemde William Morris gibi tasarımcılar, geleneksel zanaat ve estetik anlayışını savunarak tipografi üzerinde etkili olmuşlardır. Morris, geçmiş ile gelecek arasında bir köprü oluşturmuş ve yazı karakterlerini estetik kaygılarla yeniden tasarlamıştır (Sürmeli ve Gülpınar, 2018, s.1).

20. yüzyılda modernizm ile tipografi, klasik kalıplarından koparak yeni bir form kazanmaya başlamıştır. Bu dönemde Bauhaus okulu, işlevselliği ve sadeliği ön plana çıkarmış ve tipografinin tasarım sürecindeki önemini artırmıştır. Bauhaus, yazının yalnızca okunabilirliğini değil, aynı zamanda görsel estetiğini de ele alarak tipografiye daha modern bir anlayış getirmiştir (Becer, 2016, s.4). Macintosh bilgisayarların hayatımıza girmesiyle birlikte, tipografik tasarımlar daha hızlı ve çeşitlilik gösteren bir yapıya bürünmüştür. Bu süreçte, Helvetica gibi yazı karakterleri uluslararası düzeyde kabul görmüş ve birçok farklı platformda yaygın olarak kullanılmıştır (Berger, 2014, s.3). Helvetica, okunabilirliği yüksek ve sade yapısıyla bilgilendirme ve yönlendirme tasarımlarında tercih edilmektedir.

Tipografi, çok eski zamanlardan beri dışavurumun bir parçası olarak varlığını sürdürmüş ve dilin yazılmasından önce bile insanlar arası iletişimi sağlamak amacıyla kullanılmıştır. Harflerin şekilleri, yazı tipleri ve bu karakterlerin birleştirilerek anlam oluşturma süreci, tipografinin temelidir (Uçar, 2019, s.14). Tipografinin öğeleri arasında harf aralığı, kelime aralığı ve satır aralığı gibi bileşenler yer alır ve bu bileşenler görsel uyumu ve okunabilirliği sağlamak için kullanılır (Behrens, 2002, s.8).

Teknolojinin gelişmesiyle birlikte tipografi de çok yönlü bir dönüşüm geçirdi. Dijital teknolojilerin gelişmesi, tasarımcılara kavramlarını etkileyici görsel formlar üzerinden ifade etme konusunda sınırsız olanaklar sundu. Bu yenilikler kinetik tipografinin ortaya çıkmasına olanak sağladı. Kinetik tipografi, yazının harekete geçirilerek ifade edilmesini sağlayan bir tasarım alanıdır. Tipografide hareket kullanılarak nesneler, ritmik ve kronolojik bir şekilde hareket ettirilerek izleyiciye yoğun duygusal etkiler yaratabilir. Hızlı hareketler dinamizm, gerilim veya şaşkınlık gibi duygular uyandırırken; yavaş hareketler ise huzur ve sakinlik hissi yaratmaktadır (Hostetler, 2006, s.10).

Tipografinin sanatsal niteliği konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Bazı tasarımcılar tipografiyi bir sanat dalı olarak kabul ederken, Bayer (1967, s.27) tipografiyi daha ziyade bir "hizmet sanatı" olarak tanımlamıştır. Bu, tipografinin estetikten ziyade bir amaca hizmet ettiğini, mesajın etkili bir şekilde iletilmesini sağladığını belirtir. Tipografi, tasarımcıların hem duygusal hem de anlamsal mesajları etkili bir şekilde aktarmasını sağlayan bir araçtır.

Gestalt kuramı, tipografinin görsel algının nasıl şekillendirildiği konusundaki önemini vurgular. Harflerin bir araya getirilme biçimi, izleyicinin gözüyle algıladığı anlamı etkileyebilir. Gruplama ilkeleri, harflerin ve kelimelerin algıdaki bütünlüğünü sağlayarak görsel çekicilik yaratır. Bu durum, tipografinin yalnızca okunabilirliğini değil, aynı zamanda izleyiciyi etkileyen görsel hiyerarşiyi de desteklediğini gösterir (Wertheimer, 1938, s.12). Tipografi, sadece yazıyı biçimlendirmekle kalmaz; yazıya duygu, hareket ve anlam katar. Teknolojik gelişmelerle birlikte tipografi, hareketli ve dinamik bir sanatsal ifade alanı haline gelmiştir. Tipografinin bu çok yönlü yapısı, tasarımcılara sadece estetik olarak değil, aynı zamanda anlam yükü ve duygusal yoğunluk taşıyan çalışmalar yaratma olanağı sunar. Harflerin ve yazı karakterlerinin kullanılış biçimi, görsel algıyı şekillendirir ve bu, yazının salt bir iletişim aracı olmanın ötesine geçerek bir sanat formu olarak ele alınmasını mümkün kılar.

4. YÖNTEM

4.1. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu araştırmada, nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. İnceleme sürecinde, grafik tasarım açısından belirlenen temalar temel alınmış ve yönlendirme tasarımları bu temalar doğrultusunda betimsel analiz kullanılarak incelenmiştir.

Veri toplama sürecinde, ulusal ve uluslararası literatür taranmış; üniversite yerleşkesinde yer alan tabelalar, panolar ve yönlendirme işaretleri incelenmiştir. Yönlendirme sistemlerinde yer alan renkler, tipografi, piktogram, konumlandırma ve yön doğruluğu gibi unsurlar, grafik tasarım literatüründe tanımlanan ilkelere göre sınıflandırılarak analiz edilmiştir. Bu kapsamda, kampüs genelindeki bilgilendirme ve yönlendirme elemanları, tabelalar, pano örnekleri, yönlendirme işaretleri vb. araştırmanın inceleme nesnesini oluşturmuştur.

Araştırmada örneklem olarak seçilen 12 tasarımın incelemesi grafik tasarım alanındaki güncel literatür ışığında oluşturulmuştur (bkz. Frascara, 2004; Calori & Vanden-Eynden, 2015). Bu kapsamda, üniversite kampüsünde yer alan bilgilendirme ve yönlendirme tasarımlarının değerlendirilmesinde; “Okunabilirlik, Renk Uyumu, Erişilebilirlik, Yönlendirme Etkinliği, Estetik Bütünlük, Kurumsal Kimlik ile Uyum” ana temaları esas alınmıştır. Elde edilen veriler, yönlendirme sistemlerinin işlevselliğini ve tasarım ilkelerine uygunluğunu ortaya koymak amacıyla temalar belirlenerek betimsel analiz tekniğiyle yorumlanmıştır.

Betimsel analiz, araştırmacının elde ettiği verileri önceden belirlenen temalar çerçevesinde sistemli bir biçimde incelemesini ve sonuçları anlamlı bir bütün halinde sunmasını sağlamaktadır. Bu doğrultuda, çalışma alanına ilişkin analiz çerçevesi, görsel iletişim tasarımı ve çevresel grafik tasarım literatüründen hareketle oluşturulmuştur. Çalışmada incelenen örnekler ve dokümanlar, ilgili temalar doğrultusunda görseller halinde sunulmuş; her görselin işlevsel ve estetik özellikleri ayrı ayrı açıklanmıştır. Böylece, üniversite bünyesindeki bilgilendirme ve yönlendirme tasarımlarının güçlü ve geliştirilmesi gereken yönleri ve mevcut durumu, kapsamlı biçimde ortaya konmuş ve literatüre dayalı bir şekilde güncel bir tasarım önerisi sunulmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, yönlendirme

sistemlerinin mevcut durumunu ortaya koymanın yanı sıra, uygulamaya yönelik önerilerin geliştirilmesine ve ilgili literatüre katkı sunulmasına olanak sağlamaktadır.

4.2. ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ

Bu araştırmanın örneklem grubunu, Çankırı Karatekin Üniversitesi ana kampüsünde yer alan ve kullanıcı deneyimini doğrudan etkileyen çeşitli bilgilendirme ve yönlendirme tasarımları oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında, kampüs genelinde seçilmiş toplam 12 farklı bilgilendirme ve yönlendirme tasarımı inceleme alanına dâhil edilmiştir. Bu örnekler, üniversitenin farklı lokasyonlarında hem açık alanlarda hem de kapalı mekânlarda konumlandırılmıştır.

İncelenen tasarımlar arasında; dış mekân yönlendirme tabelaları (kampüs ana girişleri, yaya yolları ve açık alanlara yönelik), bina giriş tabelaları (akademik birimler, idari yapılar ve sosyal tesis girişleri), iç mekân işaretlemeleri (koridorlar, asansörler, kat holleri), bilgi panoları (merkezi duyuru alanları ve öğrenci hizmet noktaları), kat planları (bina girişlerinde ve kat başlarında yer alan harita ve yönlendirme planları) ile acil durum bilgilendirme ve yönlendirme levhaları (acil çıkışlar, yangın ekipmanları ve ilk yardım noktaları gibi kritik alanlarda yer alan işaretler) bulunmaktadır. Bu bilgilendirme ve yönlendirme elemanlarının seçiminde; kampüs içindeki mekânsal çeşitlilik, fonksiyonel dağılım, kullanıcı yoğunluğu ve erişilebilirlik kriterleri dikkate alınmıştır. Her bir tasarım, farklı kullanıcı profillerine hizmet edecek biçimde seçilmiş ve kampüs içi bilgi akışı açısından temsil gücü yüksek örnekler arasından belirlenmiştir. Araştırmada örneklem olarak seçilen 12 tasarımın; hangi türde bir bilgilendirme ve yönlendirme işlevi gördüğü, hangi bina veya alanlarda yer aldığı, hangi materyallerden üretildiği ve görsel iletişim açısından öne çıkan tasarımsal özellikleri ayrıntılı şekilde incelenmiştir. Ayrıca, örneklem seçimi ile üniversite genelindeki yönlendirme uygulamalarının hem genel kullanıcı deneyimini hem de mekânsal işlevselliği yansıtacak şekilde kapsamlı biçimde incelenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamlı örneklem yapısı sayesinde, elde edilen bulguların üniversitenin bilgilendirme ve yönlendirme sistemlerinin mevcut durumu hakkında bütüncül ve güvenilir sonuçlar sunması hedeflenmiştir.

5. ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ YÖNLENDİRME TASARIMI UYGULAMA ÇALIŞMASI

5.1. ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ YÖNLENDİRME TASARIM İNCELEMELERİ

Çankırı’da 2006 yılında, Gazi Üniversitesi bünyesinde İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi ile Güzel Sanatlar Fakültesi kurulmuştur. 2007’de kurulan Çankırı Karatekin Üniversitesinin büyük bir bölümü 2014 yılında Uluyazı Kampüsüne taşınmıştır. Kuruluş döneminde yaklaşık 4.500 öğrenciyle akademik faaliyetlerine başlayan üniversite, bugün itibarıyla 21.000’i aşkın öğrenciye eğitim vermektedir. Çankırı Karatekin Üniversitesi, günümüzde 10 fakülte, 7 meslek yüksekokulu, 6 enstitü ve 14 uygulama ve araştırma merkezi ile faaliyet göstermektedir (Çankırı Karatekin Üniversitesi, 2025).

Araştırmada örneklem olarak seçilen 12 tasarımın incelemesi çevresel grafik tasarım alanındaki güncel literatür ışığında oluşturulmuştur (bkz. Frascara, 2004; Calori & Vanden-Eynden, 2015). Bu kapsamda, üniversite kampüsünde yer alan bilgilendirme ve yönlendirme tasarımlarının değerlendirilmesinde aşağıdaki ana temalar esas alınmıştır:

- **Okunabilirlik:** Tipografi seçimi, yazı büyüklüğü, kontrast ve yerleşim açısından bilgiye erişimin kolay olup olmadığı,
- **Renk Uyumu:** Tasarımlarda kullanılan renklerin birbiriyle ve kurumsal kimlikle olan uyumu, renklerin algılanabilirliği ve işlevsel kullanımı,
- **Erişilebilirlik:** Engelli bireyler ve farklı kullanıcı grupları açısından bilgilendirme ve yönlendirme materyallerinin ulaşılabilirliği,
- **Yönlendirme Etkinliği:** Tasarımların, kullanıcıların mekânda kolayca yön bulmalarını sağlayacak biçimde işlevsellik gösterip göstermediği,
- **Estetik Bütünlük:** Görsel bütünlük, tasarımların estetik olarak çekici ve kurumsal imajla uyumlu olup olmadığı,

- **Kurumsal Kimlik ile Uyum:** Tasarımların üniversitenin kimliğine ve kurumsal standartlarına ne derece entegre olduğu.

Her bir materyal, bu temalar doğrultusunda ayrıntılı olarak incelenmiş; ilgili tasarım unsurunun güçlü ve zayıf yönleri sistematik biçimde raporlanmıştır. Analiz sürecinde hem görsel hem de teknik özellikler dikkate alınarak, her materyalin işlevsel ve estetik boyutları değerlendirilmiştir.

5.1.1. Çankırı Karatekin Üniversitesi Yönlendirme Tasarımlarının Grafik Tasarım Açısından İncelemesi

Çankırı Karatekin Üniversitenin farklı alanlarında kullanılan yönlendirme işaretleri, bilgi panoları ve dijital ekranlar, kullanıcıların bilgiye erişimini kolaylaştırmak ve mekânda hareket etmelerini desteklemek amacıyla tasarlanmıştır. Üniversite Ana

Giriş
Alanı

Görsel 5.1
ve Görsel
5.2’de yer
almaktadı
r.

Görsel 5. 1. Çankırı Karatekin Üniversitesi Ana Giriş Alanı (Yazarın kişisel arşivinden, 2025).

Görsel 5.1’de yer alan üniversite ana giriş alanı, kampüsün dışarıya açılan ilk izlenimi açısından büyük önem taşımaktadır. Ancak, görselde çevre düzenlemesi,

peyzaj tasarımı ve yeşillendirme bakımından belirgin eksiklikler dikkat çekmektedir. Ana giriş bölgesinde bitkilendirme, çiçeklendirme veya gölgelendirme unsurlarının yeterince kullanılmaması, alanın görsel açıdan sıradan ve davetkâr olmaktan uzak bir izlenim bırakmasına neden olmaktadır. Bu durum, kampüsün kurumsal kimliğinin dışa yansıtılması ve üniversitenin prestijinin artırılması noktasında önemli bir zayıflık olarak değerlendirilebilir.

Çankırı Karatekin Üniversitesi yerleşkesine yönelik yapılan incelemeler neticesinde, ana giriş bölgesinin çevresel düzenleme ve kurumsal tanıtım açısından bazı önemli eksiklikler içerdiği belirlenmiştir. Üniversitenin giriş alanı, dışarıdan gelen ziyaretçiler, aday öğrenciler ve akademik iş birlikleri için kurumsal kimliğin ilk izlenimini oluşturması açısından kritik bir öneme sahiptir. Ancak mevcut durumda bu alanın söz konusu işlevi yeterince yerine getirmediği anlaşılmaktadır.

Öncelikle, ana giriş çevresinde yer alan peyzaj düzenlemelerinin tamamlanmamış olduğu, özellikle çimlendirme, düzenli bitkilendirme, çakıl taşı döşeme gibi temel çevresel düzenleme unsurlarının eksik olduğu tespit edilmiştir. Bu durum hem estetik açıdan olumsuz bir görsel algı yaratmakta hem de ziyaretçiler üzerinde kurumsal kimliğe dair yetersiz bir izlenim oluşturmaktadır.

Görsel 5.2. Üniversite Ana Giriş Alanı (Yazarın kişisel arşivinden, 2025).

Bunun yanı sıra, ana girişin sol tarafında yer alan duvar ve boş cephe alanlarında üniversiteye dair herhangi bir tanıtım materyaline (örneğin, reklam panosu, afiş,

bilgilendirici grafik tasarımlar vb.) rastlanmamıştır. Oysa ki bu alanlar, üniversitenin tarihçesi, vizyonu, başarıları, öğrenci faaliyetleri ve akademik birimleri hakkında bilgilendirici içeriklerle donatılarak etkili bir kurumsal iletişim alanına dönüştürülebilir. Tanıtıcı panoların yanı sıra QR kod destekli dijital bilgilendirme ve yönlendirme sistemleri gibi interaktif çözümler de yerleştirilerek, kullanıcı dostu ve çağdaş bir giriş deneyimi sağlanabilir.

Ayrıca, ana girişte üniversitenin tanıtımını güçlendirecek sabit tabelalar, flamalar, bayraklar ya da çeşitli görsel materyallerin eksikliği göze çarpmaktadır. Kurumsal logonun, üniversite adı ve ambleminin belirgin biçimde yer aldığı tanıtıcı unsurların bulunmaması, kampüs bütünlüğünün ve markalaşma stratejisinin etkili bir şekilde desteklenememesine yol açmaktadır. Bu eksiklik hem ziyaretçiler hem de üniversite topluluğu açısından aidiyet duygusunun ve mekâna özgü kimliğin yeterince oluşturulamamasına neden olabilir.

Ayrıca bu alanda yön bulmayı kolaylaştıran karşılama totemleri, yönlendirme tabelaları ve kampüs krokileri gibi çevresel grafik tasarım unsurlarına da yeterince yer verilmediği görülmektedir. Bu durum, özellikle kampüse ilk kez gelen bireyler için mekânsal oryantasyonun zorlaşmasına neden olmaktadır.

Sonuç olarak, üniversitenin ana giriş bölgesi yalnızca fiziksel bir geçiş alanı değil, aynı zamanda kurumsal kimliğin, kullanıcı deneyiminin ve estetik bütünlüğün temsil edildiği bir mekân olarak ele alınmalıdır. Bu bağlamda, yukarıda belirtilen eksikliklerin giderilmesi, hem üniversitenin dışa dönük imajını güçlendirecek hem de kullanıcıların kampüse ilişkin ilk izlenimlerini olumlu yönde etkileyecektir.

Fakülte içi mekânsal organizasyonu desteklemek amacıyla yerleştirilen çoklu yönlendirme levhaları, kullanıcıların bina içerisinde kolaylıkla yol bulmasını sağlamak ve mekânın işlevsel olarak daha etkin kullanılmasına katkıda bulunmaktadır. Bu tür bilgilendirme ve yönlendirme tasarımlarında, iletilen bilgiler genellikle önem derecelerine göre bir hiyerarşi içerisinde sunulmaktadır. Hiyerarşik yapı sayesinde, kullanıcılar ilk bakışta en gerekli ve temel bilgilere ulaşmakta, ardından daha detaylı yönlendirme veya açıklamalara erişebilmektedirler. Bu yaklaşım, alan yazında da vurgulanan etkili çevresel grafik tasarım uygulamalarının temel ilkelerinden biridir (Calori ve Vanden-Eynden, 2015).

Görsel 5. 3. Fakülte'deki Bölüm ve Dersliklere İlişkin Yönlendirme Levhaları (Yazarın kişisel arşivinden, 2025).

Özellikle ana bina girişlerinde konumlandırılan tabelalar, yönlendirme işlevini açık ve anlaşılır bir biçimde yerine getirmektedir. Bilgilendirme ve yönlendirme levhalarının yerleşimi, çoğunlukla kullanıcı trafiğinin yoğun olduğu ve göz hizasına yakın noktalarda olacak şekilde planlanmıştır. Bu da hem erişilebilirliği hem de bilgiye hızlı erişimi desteklemektedir. Levhalarda tercih edilen yazı boyutları ve metin yerleşimi genel olarak okunabilirlik açısından yeterli düzeydedir; metinlerin büyüklüğü ve satır aralığı, farklı kullanıcı grupları için bilgiye kolay erişim imkânı sunar.

Ancak, bazı levhalarda harf büyüklüğünün uluslararası standartlara kıyasla düşük olduğu veya çoklu bilgi ögesinin bir arada sunulmasının görsel karmaşaya yol açabildiği görülmektedir. Özellikle yönlendirme okları ve simgelerin konumlandırılması, bilgi hiyerarşisinin korunmasında kritik öneme sahiptir. Kullanıcıların hızlı ve doğru karar verebilmeleri için, hem metinsel hem de görsel öğelerin sade ve net olması gerekmektedir. Ayrıca, tabelaların erişilebilirlik standartlarına (örneğin uygun yükseklik, kontrast oranı, engelli kullanıcılar için ek destekler gibi) tam olarak uyup uymadığı gözden geçirilmelidir.

Görsel 5. 4. Sağlık Bilimleri Fakültesi Giriş Tabelası Değerlendirmesi (Yazarın kişisel arşivinden, 2025).

Görsel 5.4'te sunulan ana bina girişindeki tabela örneği, fakülte içi mekânsal organizasyonu desteklemek amacıyla çoklu yönlendirme işleviyle tasarlanmıştır. Tabelaların yerleşimi, bina girişinde kullanıcı trafiğinin en yoğun olduğu noktada ve göz hizasına yakın bir konumda planlanmıştır. Bu yerleşim sayesinde, binaya giriş yapan tüm kullanıcılar ilk bakışta ihtiyaç duydukları temel bilgilere kolaylıkla ulaşabilmektedir. Tasarımda kullanılan hiyerarşik yapı, bilgi öğelerinin önem sırasına göre düzenlenmesini sağlayarak kullanıcıların hızlı ve etkin biçimde yönlendirilmesine imkân tanımaktadır.

Tabelada kullanılan tipografi ve yazı boyutları, genellikle okunabilirlik açısından yeterli düzeydedir; sans-serif yazı karakteri seçimi ve net kontrastlı renk kullanımı, bilgilerin farklı kullanıcı grupları tarafından kolayca ayırt edilmesine olanak tanır. Ancak, bazı levhalarda harf büyüklüğünün uluslararası standartlara göre minimum

seviyede olduğu, özellikle uzaktan bakıldığında okunabilirliğin zaman zaman zorlaşabildiği gözlemlenmiştir. Ayrıca, birden fazla bilginin aynı yüzeyde sunulması durumunda, görsel karmaşanın önlenmesi için yeterli boşluk ve hiyerarşi gözetilmelidir.

Yönlendirme oklarının ve simgelerin belirginliği, kullanıcıların karar verme süreçlerini hızlandıran bir diğer önemli unsur olarak öne çıkmaktadır. Tabela tasarımında kurumsal renk paleti ve üniversite logosunun tutarlı biçimde kullanılması, kampüs genelinde bütüncül bir kurumsal kimlik algısının oluşmasına katkı sağlamaktadır. Buna karşın, erişilebilirlik açısından değerlendirildiğinde, tabelalarda Braille alfabesi, dokunsal yüzey veya işitsel yönlendirme gibi engelli kullanıcıları destekleyici unsurların bulunmaması önemli bir eksiklik olarak tespit edilmiştir.

Görsel 4.5'te sunulan ana bina girişindeki tabela örneği, fakülte içi mekânsal organizasyonu desteklemek amacıyla çoklu yönlendirme işleviyle tasarlanmıştır. Tabelaların yerleşimi, bina girişinde kullanıcı trafiğinin en yoğun olduğu noktada ve göz hizasına yakın bir konumda planlanmıştır. Bu yerleşim sayesinde, binaya giriş yapan tüm kullanıcılar ilk bakışta ihtiyaç duydukları temel bilgilere kolaylıkla ulaşabilmektedir. Tasarımda kullanılan hiyerarşik yapı, bilgi öğelerinin önem sırasına göre düzenlenmesini sağlayarak kullanıcıların hızlı ve etkin biçimde

yönlendirilmesine imkân tanımaktadır.

Görsel 5. 5. İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Giriş Tabelası Değerlendirmesi (Yazarın kişisel arşivinden, 2025).

Görsel 5.5’te yer alan ana bina girişindeki tabela örneği, fakülte içi mekânsal organizasyonu ve kullanıcı yönlendirmesini destekleyen çoklu levhaların yerleşimi ve tasarımı açısından dikkat çekici bir uygulamadır. Tabelanın bina girişine yakın bir noktada, kullanıcıların mekâna adım attıkları anda görebilecekleri şekilde konumlandırılması, mekânın işlevselliğini ve ilk izlenimde bilgiye ulaşım kolaylığını önemli ölçüde artırmaktadır.

Görsel 5. 6. Hukuk Fakültesi Giriş Tabelası Değerlendirmesi (Yazarın kişisel arşivinden, 2025).

Tasarımda kullanılan yönlendirme levhaları, bilginin hiyerarşik bir düzende sunulmasını sağlamakta; en önemli ve öncelikli bilgiler, levhanın üst kısımlarında daha büyük puntolarla, ikincil bilgiler ise daha küçük puntolarla aşağıya doğru sıralanmaktadır. Bu düzenleme, kullanıcıların ihtiyaç duydukları bilgiye kısa sürede ve minimum çaba ile erişmelerini kolaylaştırmaktadır. Yazı karakteri olarak sans-serif bir font tercih edilmesi, açık ve sade tipografiyle desteklenmiş olup

okunabilirliği olumlu yönde etkilemektedir. Renk seçimi ve kontrast seviyesi de yeterli olup, levhanın farklı ışık koşullarında da rahatlıkla okunmasını sağlamaktadır.

Ancak, bazı durumlarda levha üzerinde birden fazla bilgi ve yönlendirme işaretinin aynı yüzeyde sunulması, dikkat dağınıklığına ve görsel karmaşaya yol açabilmektedir. Bu nedenle, bilgi yoğunluğunun azaltılması, gereksiz unsurların elenmesi ve bilgilendirmenin daha sade bir şekilde sunulması önerilebilir. Ayrıca, tabelanın harf yüksekliği ve metin yerleşimi, uluslararası okunabilirlik standartları açısından incelendiğinde, özellikle uzaktan bakışta yeterli büyüklükte olmamasının kullanıcı deneyimini sınırlayabileceği tespit edilmiştir.

Erişilebilirlik bakımından değerlendirildiğinde, tabelanın yerden yüksekliğinin genel kullanıcı erişimine uygun olduğu, ancak engelli kullanıcılar için dokunsal yüzey, Braille alfabesi ya da işitsel yönlendirme gibi ek desteklerin bulunmadığı görülmüştür. Modern kamusal alanlarda, bilgilendirme ve yönlendirme

tasarımlarında bu tür erişilebilirlik unsurlarının da yer alması gerekmektedir.

Görsel 5. 7. Ana Bina Girişindeki Farklı Boyutlardaki Tabela Örneği (Yazarın kişisel arşivinden, 2025).

Farklı ölçeklerde tasarlanmış tabelaların kullanıcı algısı üzerindeki etkileri, Görsel 5.7 sunulmaktadır. Farklı boyut ve formatlardaki tabelalar, bilginin algılanma sürecini ve kullanıcıların yön bulma davranışlarını doğrudan etkilemektedir. Büyük ölçekli tabelalar, özellikle ana arterler ve yoğun geçiş alanlarında dikkat çekiciliği artırırken; küçük ve daha kompakt tabelalar, detaylı bilgiye ihtiyaç duyulan daha lokal alanlarda etkili olmaktadır. Bu çeşitlilik, kampüs gibi geniş ve karmaşık alanlarda kullanıcıların bilgiye ulaşmasını kolaylaştıran önemli bir strateji olarak değerlendirilmektedir.

Bilgilendirme ve yönlendirme tasarımlarında renk kullanımına da özen gösterilmiştir. Farklı alanlar için belirli renk paletlerinin tercih edilmesi, görsel kodlamayla kullanıcıların yönlendirilmesini kolaylaştırmış; özellikle ilk defa kampüse gelen öğrencilerin hedef noktalarına hızlı ve doğru biçimde ulaşmalarına katkı sağlamıştır. Renklerin dikkat çekici ve ayırt edici şekilde kullanılması hem estetik bütünlüğü korumuş hem de bilgi akışında görsel rehberlik rolünü güçlendirmiştir.

Tipografi açısından, sade ve okunabilir yazı tiplerinin kullanıldığı görülmektedir. Açık ve net yazı karakterleri sayesinde hem kısa hem de uzun metinlerin hızlıca algılanması mümkün olmuştur. Yazı karakterlerinin seçimi ve satır aralıklarının doğru ayarlanması, tabelaların farklı yaş ve kullanıcı profillerince rahatlıkla okunmasını sağlamıştır.

Kampüs haritaları ve yönlendirme tabelalarında görsel düzenleme ilkeleri genellikle başarılı bir şekilde uygulanmıştır. Bilgi hiyerarşisinin görsel olarak net biçimde kurgulanması, sembollerin ve metinlerin aşırı kalabalık oluşturmada dengeli biçimde yerleştirilmesi, kullanıcıların aradıkları bilgilere hızlıca erişmelerine olanak tanımıştır. Özellikle haritalarda kullanılan semboller ve metinler, görsel karmaşıklığı

önley
ecek
ve
yön
bulma
süreci
ni

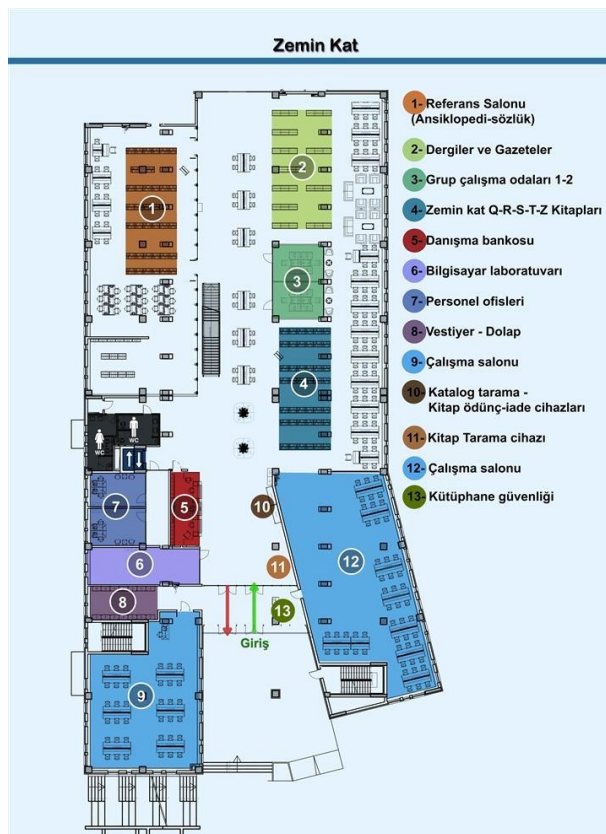

destekleyecek biçimde düzenlenmiştir.

Görsel 5. 8. ÇAKÜ Uluyazı Kampüsü Yerleşke Haritası (Çankırı Karatekin Üniversitesi, 2025).

Renk kodlaması ile desteklenen yönlendirme sistemleri, kampüs ortamında kullanıcıların mekân içinde hızlı ve doğru biçimde yönlendirilmesini sağlayan etkili bir uygulama örneği sunmaktadır. Bu tür sistemlerde farklı alanlara özgü renk paletlerinin tutarlı şekilde kullanılması, kullanıcıların bilgiye ilk bakışta erişimini kolaylaştırmakta ve yön bulma sürecini hızlandırmaktadır. Görsel hiyerarşi açısından bakıldığında, ana yönlendirme bilgilerinin ön plana çıkarılması için daha canlı ve dikkat çekici renkler tercih edilmiş; ikincil ve detay bilgiler ise daha sade tonlarla desteklenmiştir. Bu düzenleme, bilginin önem derecesine göre algılanmasını kolaylaştırırken, bilgi akışında karışıklığı da önlemektedir.

Haritalar, renk kodlamasının yanı sıra yeterli kontrast düzeyinin sağlanması, görme engelli veya renk körlüğü bulunan kullanıcılar için de bilgiye erişimi artırıcı bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca, kullanılan tipografi ve sembollerin sade ve anlaşılır olması, renk ile desteklenen görsel hiyerarşiyle birleştiğinde, yönlendirme sisteminin genel etkinliğini önemli ölçüde artırmaktadır. Sonuç olarak, renk kodlamasıyla desteklenen bu yönlendirme sistemi hem estetik hem de işlevsellik açısından başarılı bulunmuş; kullanıcıların mekânda hızlı, güvenli ve bağımsız biçimde hareket etmelerine olanak tanımıştır.

Görsel 5. 9. Kütüphane Kat Planları (Çankırı Karatekin Üniversitesi, 2025).

Görsel 5.9’da sunulan kütüphane kat planlarının görsel sunumu, Çankırı Karatekin Üniversitesi’nin bilgilendirme ve yönlendirme tasarımlarının kullanıcı odaklı ve görsel iletişim ilkelerine uygun biçimde düzenlendiğini göstermektedir. Kat planları, mekânın fonksiyonel alanlarını açıkça ayıran renk blokları ve sade tipografi ile hazırlanmış, böylece kullanıcıların aradıkları noktaları hızlı bir şekilde bulabilmeleri hedeflenmiştir. Farklı katlar veya bölümler için seçilen renklerin tutarlı biçimde kullanılması, kullanıcıların yön bulma süreçlerini kolaylaştıran bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca, harita üzerinde kullanılan semboller ve metinler, bilginin görsel hiyerarşisini destekleyerek mekânsal karmaşayı azaltmıştır.

Ancak, sistemin daha da geliştirilmesi adına küçük fakat etkili iyileştirmeler yapılabilir. Öncelikle, kullanılan renk kodlarının üniversite genelinde standartlaştırılması, kullanıcıların farklı alanlarda benzer işaretleme ve yönlendirme mantığı ile karşılaşmasını sağlayacak ve genel kullanıcı deneyimini güçlendirecektir. Ayrıca, bazı kat planlarında yazı karakterlerinin daha dikkat çekici ve okunabilir biçimde seçilmesi, özellikle ilk defa gelen ziyaretçilerin veya yabancı öğrencilerin bilgiye erişimini kolaylaştıracaktır. Gerektiğinde kontrast oranı artırılarak ve önemli noktalar daha belirgin hale getirilerek, görsel erişilebilirlik en üst düzeye çıkarılabilir.

5.1.2. Çankırı Karatekin Üniversitesi Yönlendirme Tasarımlarının Erişilebilirlik ve Kapsayıcılık Açısından İncelenmesi

Yönlendirme tasarımlarının erişilebilirlik ve kapsayıcılık açısından etkinliği, kullanıcıların bilgiye kolay ve hızlı erişimini sağlama ve bu süreçte tüm kullanıcı gruplarını kapsama yeteneğiyle değerlendirilir. Çankırı Karatekin Üniversitesi’ndeki yönlendirme tasarımları, farklı kullanıcı gruplarının (öğrenciler, akademik ve idari

personel, ziyaretçiler ve engelli bireyler) ihtiyaçlarına ne ölçüde cevap verdiği açısından incelenmiştir.

Erişilebilirlik açısından, bilgilendirme ve yönlendirme tasarımlarının fiziksel ve görsel olarak kullanıcı dostu olduğu gözlemlenmiştir. Kampüs genelinde yer alan yönlendirme tabelaları ve bilgi panoları, genellikle kolay erişilebilir konumlara yerleştirilmiştir. Ana girişler, bina içi koridorlar ve açık alanlardaki panolar, kullanıcıların bilgiye hızlı bir şekilde ulaşmasını sağlamaktadır. Özellikle bina girişlerinde kullanılan büyük boyutlu tabelalar, görsel erişilebilirlik açısından olumlu bir katkı sağlamaktadır. Ancak, tabelaların bazı durumlarda çok yüksek yerlere yerleştirilmiş olması, kısa boylu bireyler ve tekerlekli sandalye kullananlar için erişim zorluğu yaratabilmektedir. Örnek gösterimler Görsel 5.9 ve Görsel 5.10'da yer almaktadır.

Görsel 5.10'da Çankırı Karatekin Üniversitesi'ndeki bina giriş alanlarında kullanılan farklı boyutlardaki tabelaların, konum, ebat ve görünürlük açısından karşılaştırmalı sunulmaktadır. Bina giriş tabelalarının yerleşiminde, kullanıcıların mekâna yaklaşırken kolayca fark edebileceği göz hizasına yakın ve trafiğin yoğun olduğu alanların tercih edildiği gözlemlenmiştir. Bu yaklaşım, özellikle ilk kez kampüsü ziyaret eden kullanıcıların aradıkları binayı hızlıca tespit edebilmelerine olanak

sağlamaktadır.

Görsel 5. 10. Bina Girişlerinde Kullanılan Farklı Boyutlardaki Tabela Örneği Örneği (Yazarın kişisel arşivinden, 2025).

Görsel 5.10’da Çankırı Karatekin Üniversitesi’ndeki bina giriş alanlarında kullanılan farklı boyutlardaki tabelaların, konum, ebat ve görünürlük açısından karşılaştırmalı sunulmaktadır. Bina giriş tabelalarının yerleşiminde, kullanıcıların mekâna yaklaşırken kolayca fark edebileceği göz hizasına yakın ve trafiğin yoğun olduğu alanların tercih edildiği gözlemlenmiştir. Bu yaklaşım, özellikle ilk kez kampüsü ziyaret eden kullanıcıların aradıkları binayı hızlıca tespit edebilmelerine olanak sağlamaktadır. Tabelaların boyutları incelendiğinde, büyük ebatlı tabelaların uzak mesafeden görünürlüğü artırdığı, metinlerin daha rahat okunmasını sağladığı ve genel bilgilendirme ve yönlendirme işlevini güçlendirdiği anlaşılmaktadır. Buna karşın, daha küçük boyutlu tabelalar, genellikle detaylı veya ikincil bilgiler için kullanılmış; bu da yakından incelendiğinde yeterli okunabilirlik sunmakla birlikte, uzak mesafeden algılanmasını zorlaştırabilmektedir. Bu nedenle, ana girişlerdeki

yönlendirme tabelalarının uluslararası standartlarda önerilen minimum harf yüksekliği ve ebatlarına uygun biçimde tasarlanması önem taşımaktadır.

Ayrıca, tabelaların renk seçimi ve kontrast oranı, görünürlüğü ve kullanıcı dostu algıyı olumlu yönde etkileyen unsurlar arasında yer almaktadır. Kurumsal renklerin tutarlı biçimde kullanılması, kampüs genelinde bütünsel bir görsel dil oluştururken; yüksek kontrast sayesinde tabela üzerindeki bilgilerin farklı ışık koşullarında bile kolayca fark edilmesini sağlamaktadır. Bununla birlikte, bazı tabelalarda yazı karakterinin veya grafik öğelerin karmaşıklığı, görsel bütünlük açısından geliştirmeye açık noktalar yaratabilmektedir.

Tabelaların ebatlarına ilişkin yapılan değerlendirmede, büyük boyutlu tabelaların bina ismini ve temel yönlendirme bilgilerini uzaktan fark edilebilir şekilde sunduğu ve geniş bir kullanıcı kitlesinin ihtiyaçlarını karşıladığı görülmektedir. Büyük harf yüksekliği ve belirgin tipografi tercihleri, okunabilirliği artırmakta ve girişte beklenen bilgilere hızlı erişimi mümkün kılmaktadır. Öte yandan, daha küçük ebatlı tabelalar genellikle ek bilgiler veya ikincil yönlendirmeler için kullanılmakta; bu tür tabelalar yakından bakıldığında okunabilir olsa da uzak mesafeden algılanmaları ve fark edilmeleri daha zor olabilmektedir. Bu durum, özellikle büyük kampüslerde veya kalabalık alanlarda bilgiye erişimi sınırlandırabilir.

Ayrıca, tabelalarda kullanılan renkler, kontrast oranı ve kurumsal kimliğe uyum da görünürlük üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Yüksek kontrastlı renk kullanımı ve üniversitenin marka renklerinin tutarlı biçimde uygulanması, bilginin hem estetik bütünlüğünü hem de fonksiyonel etkinliğini güçlendirmiştir. Ancak, bazı tabelalarda yazı karakteri seçiminin ve sembol kullanımının karmaşıklığı veya aşırı detaylandırılması, okunabilirliği ve görsel sadeliği olumsuz etkileyebilmektedir.

Çankırı Karatekin Üniversitesi kampüsünde yapılan saha incelemeleri sonucunda, yerleşkenin geniş ve yaygın fiziksel yapısının görme engelli bireyler açısından önemli zorluklar barındırdığı gözlemlenmiştir. Kampüs içerisinde hissedilebilir yüzeyler ve dokunsal yönlendirme işaretleri gibi temel erişilebilirlik öğelerinin eksikliği dikkat çekmektedir. Bu eksiklik, görme engelli bireylerin bağımsız ve güvenli şekilde hareket etmelerini zorlaştırmakta, mekânsal farkındalıklarını sınırlandırmaktadır. Ayrıca, bina girişleri ve yaya yollarında kaygan zemin uyarı

levhalarının yer almaması hem görme engelliler hem de yaşlı bireyler için ciddi güvenlik riski oluşturmaktadır.

Benzer şekilde, Braille alfabesiyle yazılmış yönlendirme panolarının sayıca yetersiz olduğu görülmektedir. Bazı bina girişlerinde sınırlı sayıda Braille levhaya rastlansa da bu uygulama kampüs geneline yayılmamıştır. Bu durum, bilgiye erişimde eşitliği sağlamada yetersiz kalmakta, görme engelli bireylerin kullanıcı deneyimini sınırlamaktadır. Aynı zamanda kampüste yer alan dijital bilgilendirme ve yönlendirme ekranlarında sesli yönlendirme sistemlerinin bulunmaması da dikkat çeken bir diğer eksikliktir. Bu sistemlerin bulunmaması, görme engellilerin dijital ortamda bilgiye erişimini engellemekte ve dijital eşitsizlik yaratmaktadır.

Bilgilendirme ve yönlendirme tasarımlarında renk körlüğü gibi görsel algı sorunlarına sahip kullanıcılar da değerlendirmeye alınmalıdır. Mevcut yönlendirme sistemlerinde kullanılan renk kodlarının yeterince yüksek kontrast sağlamadığı ve bu durumun özellikle renk körü bireylerin yön bulma süreçlerini zorlaştırdığı belirlenmiştir. Bu bağlamda, sembollerle desteklenmiş yazılı açıklamalarla birlikte yüksek kontrastlı renklerin kullanılması, evrensel tasarım ilkelerine daha uygun bir çözüm sağlayacaktır.

Kampüs, sadece engelli bireyler değil, aynı zamanda yabancı uyruklu öğrenciler ve ziyaretçiler için de erişilebilir olmalıdır. Ancak yapılan değerlendirmeler, mevcut yönlendirme sistemlerinde uluslararası standartlara uygun sade görseller ve piktogramların kullanımının sınırlı kaldığını göstermektedir. Bazı yönlendirme işaretlerinde piktogramlara yer verilmiş olsa da bu uygulamanın tüm alanlara yayılmadığı, metin odaklı açıklamaların baskın olduğu görülmektedir. Bu durum, dil bariyeri yaşayan kullanıcıların bilgiye erişimini güçleştirmekte ve kapsayıcı tasarım ilkeleriyle çelişmektedir. Özellikle yön bulma işaretlerinde metin yerine evrensel sembollerin kullanılması hem erişimi kolaylaştıracak hem de kampüsün uluslararası kullanıcı profiline hitap etmesini sağlayacaktır. Fiziksel erişim sorunları ve engelli kullanıcılar açısından değerlendirmeye yönelik görseller Görsel 5.11, Görsel 5.12, Görsel 5.13, Görsel 5.14, Görsel 5.15 ve Görsel 5.16 ve Görsel 5.17’de yer almaktadır.

Görsel 5. 11. Yönlendirme Levha Örneği

Görsel 5.11’de, bireyleri güvenli şekilde hareket edebilmesini amaçlayan yönlendirme panolarının örnek kullanımları sunulmaktadır. Bu tür sistemler, erişilebilirlik açısından ulusal ve uluslararası standartların (ör. ISO 21542; WCAG 2.1) gerekliliklerini karşılamakta ve kamuya açık alanlarda kapsayıcı tasarımın önemli bir parçası olarak öne çıkmaktadır.

Görselde yer alan Braille destekli yönlendirme levhalarının, göz hizasında ve kolay erişilebilir bir noktada konumlandırıldığı görülmektedir. Yüzeyde kabartmalı harfler ve noktalar, görme engelli kullanıcıların parmak uçlarıyla bilgiye doğrudan erişmesini sağlamaktadır. Ayrıca, levha üzerinde yer alan metinlerin kontrast seviyesi ve kullanılan tipografi hem görme engelliler hem de düşük görme yetisine sahip bireyler için okunabilirliği artıracak biçimde seçilmiştir. Yönlendirme işaretlerinin ve okların belirginliği, karmaşadan uzak ve sade bir bilgi akışı sunarak mekân içinde güvenli hareket etmeyi kolaylaştırmaktadır.

Bununla birlikte, Braille sistemli panoların etkinliğinin artırılması için belirli ölçütlerin dikkate alınması gerekmektedir. Örneğin, Braille yazının yüzeyden yeterli ölçüde yükseltilmiş olması, harf aralıklarının parmakla ayırt edilmeye uygun genişlikte olması ve levhanın yerden yüksekliğinin tekerlekli sandalye kullanıcıları için de erişilebilir olacak şekilde (ör. 120–140 cm aralığında) monte edilmesi büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, levhalarda ek olarak sesli yönlendirme veya dokunsal zemin işaretleri gibi desteklerin sunulması, erişilebilirliği daha da güçlendirecektir

Görsel 5.12’de, bireylerin bağımsız olarak mekânda yön bulabilmesini sağlayan yönlendirme panolarının örnek kullanımları yer almaktadır. Bu panolar, kampüs içerisinde kapsayıcı ve erişilebilir bir tasarım anlayışının uygulandığını göstermesi açısından önemlidir. Ancak üniversite içerisindeki piktogramların tasarım olarak birbirinden oldukça farklı boyut ve tarzlarda olduğu görülmüştür. Bu durum kurumsal kimlik tasarım anlayışı açısından olumsuz bir durumdur. Bu tür yönlendirme ptasarımları, bireylerin mekânda hareket özgürlüğünü artırmakta ve bilgiye eşit erişim ilkesini desteklemektedir.

Görsel 5. 12. ÇAKÜ Uluyazı Kampüsü içinde Kullanılan Piktogramlar Örneği (Yazarın kişisel arşivinden, 2025).

Levhalar kullanıcıların kolayca erişebileceği göz hizasında konumlandırılmıştır. Ayrıca, levhalarda kullanılan yazı karakteri ve kontrast oranı, düşük görme yetisine sahip kullanıcıların da metinleri rahatlıkla okuyabilmesini sağlamaktadır. Yönlendirme oklarının ve simgelerin açık ve sade biçimde sunulmuş olması, tüm kullanıcıların bilgiye hızlı ve güvenli şekilde ulaşmasına katkı sunmaktadır.

Ancak, Braille sistemli panoların yalnızca belirli noktalarda değil, kampüsün tamamında ve tüm kritik yönlendirme alanlarında yaygınlaştırılması, erişilebilirliğin bütünsel olarak sağlanması açısından önem taşımaktadır. Ek olarak, sesli yönlendirme sistemleri veya dokunsal zemin işaretleriyle desteklenmesi, çoklu engel grubuna sahip kullanıcılar için daha kapsayıcı bir çözüm sunacaktır.

Görsel 5. 13. Rampa ve Erişilebilirlik Düzenlemesi Örneği (Yazarın kişisel arşivinden, 2025).

Görsel 5.13'te, engelli bireylerin kampüs binalarına erişimini kolaylaştırmak amacıyla tasarlanmış rampalı giriş sistemi örneği yer almaktadır. Bu tür mimari düzenlemeler, üniversite mekânlarının herkes için erişilebilir kılınmasında temel bir rol üstlenmektedir ve evrensel tasarım ilkeleriyle doğrudan ilişkilidir.

Rampanın eğim oranı, genişliği ve korkuluk detayları gibi unsurlar, erişilebilirlik standartlarına uyum açısından belirleyici niteliktedir. Uygun bir eğim oranı (genellikle 1:12, yani her 12 birim yatay uzunluğa karşılık 1 birim yükselti) tekerlekli sandalye kullanıcılarının güvenli ve konforlu biçimde rampayı kullanmasını sağlamaktadır. Görselde yer alan rampada, korkulukların her iki yanda ve kullanıcının rahatlıkla tutunabileceği yükseklikte tasarlanmış olması önemli bir avantajdır. Ayrıca rampanın yüzey kaplamasının kaymaz özellikte seçilmiş olması da hem güvenlik hem de kullanılabilirlik açısından olumlu bir uygulamadır.

Rampa girişinin binanın ana girişine doğrudan bağlantı sağlaması, engelli bireylerin ana akım kullanıcılardan ayrılmadan aynı güzergâhı takip edebilmesine imkân verir ve mekânsal bütünlüğü destekler. Ancak, rampanın başlangıç ve bitiş noktalarında yeterli manevra alanı olup olmadığı, eğimin standartlara tam uyup uymadığı ve bilgilendirme ve yönlendirme tabelalarının erişilebilirlik bilgilerinin uygun bir şekilde sunulup sunulmadığı düzenli olarak kontrol edilmelidir.

Görsel 5. 14. Yetersiz Dokunsal Uyarı Alanı Örneği (Yazarın kişisel arşivinden, 2025).

Görsel 5.14'te sunulan çift kollu rampa tasarımı, erişilebilirlik ilkelerine uygun olarak fiziksel erişim sağlarken, görme engelli bireyler açısından önemli bir eksiklik taşımaktadır. Görselde, rampanın başlangıç ve bitiş noktalarında veya güzergâh boyunca hissedilebilir dokunsal yüzeylerin bulunmadığı gözlemlenmektedir. Bu tür dokunsal uyarı alanları, özellikle görme engelli kullanıcıların mekânı güvenli ve bağımsız biçimde kullanabilmesi için gereklidir ve uluslararası standartlarda (ör. ISO 21542; TS 9111) zorunlu tutulmaktadır.

Dokunsal yüzeyler, rampanın başladığı, bittiği veya yön değiştirdiği kritik noktalarda yer almalı ve farklı doku ile kolayca hissedilebilir olmalıdır. Bu uygulama, kullanıcının yaklaşan bir engeli ya da yön değişimini fark etmesini sağlar ve yön bulma becerisini artırır.

Görselde yer alan rampada ise, yüzeyin tamamı düz ve kaygan bir malzeme ile kaplanmış olup, görme engelli bireylerin rampa varlığını, yönünü ya da bitişini önceden algılamasını sağlayacak herhangi bir dokunsal rehberlik sunulmamıştır.

Ayrıca, rampanın çift kollu olarak tasarlanması, kullanıcıya alternatif güzergâhlar sunmak açısından olumlu olsa da dokunsal rehberlik eksikliği nedeniyle özellikle yoğun veya karmaşık alanlarda görme engelli bireyler için risk oluşturabilmektedir. Yetersiz dokunsal uyarı, kullanıcıların yolunu kaybetmesine, engellere çarpmasına veya rampadan güvenli olmayan bir şekilde inip çıkmasına neden olabilir.

Görsel 5. 15. Rampa ve Erişilebilirlik Düzenlemesinin Eksik Yapılması (Yazarın kişisel arşivinden, 2025).

Görsel 5.15’te, engelli bireylerin kampüs binalarına erişimini kolaylaştırmak amacıyla yapılması gereken rampalı giriş sisteminin eksikliği dikkat çekmektedir. İncelenen alanda, binaya girişte tekerlekli sandalye kullanıcıları veya hareket kısıtlı bireyler için uygun bir rampa çözümüne yer verilmemiştir. Bu durum hem ulusal hem de uluslararası erişilebilirlik standartlarının (ör. ISO 21542; ADA Standards) gerekliliklerine açıkça aykırıdır ve üniversite mekânlarının tüm kullanıcılar için erişilebilir olmasını engellemektedir.

Erişilebilir bir ortamda, bina girişlerinde rampaların uygun eğim, genişlik ve korkuluk özelliklerine sahip olması gerekir. Mevcut durumda, bu temel mimari düzenlemenin bulunmaması, yalnızca engelli bireylerin değil, yaşlılar, geçici sakatlığı olanlar veya çocuklu bireyler gibi farklı kullanıcı gruplarının da binayı bağımsız ve güvenli biçimde kullanmasını zorlaştırmaktadır. Ayrıca, rampa eksikliğinin yol açtığı erişim engeli, sosyal katılım ve eğitimde fırsat eşitliği açısından da olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.

Bu eksiklik, üniversitenin erişilebilirlik politikalarında ve uygulamalarında bütünsel bir yaklaşımın gerekliliğine işaret etmektedir. Kampüs genelinde yapılacak

erişilebilirlik taramaları sonucunda, tüm bina girişlerinde standartlara uygun rampaların tasarlanması ve uygulanması önem arz etmektedir. Ayrıca, bu tür düzenlemeler sadece fiziksel engelleri kaldırmakla kalmayacak, aynı zamanda üniversitenin toplumsal kapsayıcılık ve eşitlik hedeflerine de katkı sağlayacaktır.

Görsel 5. 16. Rampa ve Erişilebilirlik Düzenlemesi (Yazarın kişisel arşivinden, 2025).

Görsel 5.16’da engelli bireylerin binaya erişimini kolaylaştırmak amacıyla bulunması gereken rampalı giriş sisteminin mevcut olmadığı bir alan sunulmaktadır. Erişilebilirlik açısından temel bir gereklilik olan rampa eksikliği hem tekerlekli sandalye kullanıcıları hem de hareket kabiliyeti sınırlı bireyler için ciddi bir engel oluşturmaktadır. Modern mimari standartlar ve yasal düzenlemeler (ör. ISO 21542; TS 9111; ADA Standards) tüm kamusal ve eğitim binalarında, engelli bireylerin bağımsız olarak binaya ulaşabilmesini sağlayacak rampaların yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu eksiklik, üniversite kampüsünde kapsayıcı ve erişilebilir bir çevre oluşturma çabalarını olumsuz etkilemektedir. Binaya girişte yalnızca basamakların bulunması, yalnızca engelli bireylerin değil, yaşlılar, çocuklu aileler veya geçici sağlık sorunu yaşayan kullanıcılar gibi daha geniş bir toplumsal grubun da binayı

rahatça kullanmasını engellemektedir. Böyle bir durumda hem sosyal katılım hem de eğitimde fırsat eşitliği ciddi biçimde zedelenmektedir.

Rampa ve erişilebilirlik düzenlemesinin yapılmamış olması, kurumsal erişilebilirlik politikasında uygulamada bütüncül bir yaklaşımın eksikliğine işaret etmektedir. Üniversite genelinde yapılacak sistematik erişilebilirlik taramaları sonucunda, tüm bina girişlerinde ulusal ve uluslararası standartlara uygun rampaların acilen projelendirilmesi ve uygulanması gerekmektedir. Ayrıca, rampaların eğimi, genişliği, yüzey kaplaması ve korkuluk gibi detaylarının da standartlara uygun olması, güvenli ve rahat bir kullanım için gereklidir.

Görsel 5. 17. Düzensiz Zemin Yapısı ve Yetersiz Yüzey Uyarıları (Yazarın kişisel arşivinden, 2025).

Genel olarak değerlendirildiğinde, Çankırı Karatekin Üniversitesi'nin bilgilendirme ve yönlendirme tasarımları belli ölçüde erişilebilirlik sunmakla birlikte, kapsayıcılık standartlarının geliştirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Rektörlük binasında bulunan harflerin dikkat çekmediği ve estetiğe uygun olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, rektörlükte bulunan tabela ve yönlendirmelerin olmadığı teyit edilmiştir. Harflerin ışıklandırma sisteminin olmadığı ve uzaktan algıda dikkat çekmesi açısından yetersiz olduğu; renk uyumu açısından daha çok göze hitap edecek şekilde düzenlenmesinin uygun olabileceği belirlenmiştir.

Ayrıca, engelliler için hissedilebilir yüzeyler ve bilgilendirme ve yönlendirme bulunmamaktadır. Bilindiği gibi, toplum içerisinde kurallara uymada ve yerine getirmede görsel tasarımların önemi büyüktür. İyi tasarımlar, toplumu kolay

örgütlemeye ve yönlendirmeye yardımcı olabilmektedir. Haritalar ve çevresel grafik tasarım içerisinde yer alan yönlendirme ve işaretleme tasarımları, insanların yaşamlarını daha kolay hale getirmektedir.

Kampüs içerisinde farklı kullanıcı gruplarının eşit şekilde bilgiye erişimini sağlayabilmek için aşağıdaki düzenlemeler önerilmektedir:

- Hissedilebilir yüzeylerin ve dokunsal yönlendirme şeritlerinin kampüs geneline yayılması,
- Braille alfabesiyle hazırlanmış bilgilendirme ve yönlendirme panolarının kritik noktalarda konumlandırılması,
- Kaygan zeminler için uyarı levhalarının sistemli biçimde yerleştirilmesi,
- Dijital panolara sesli yönlendirme sistemlerinin entegre edilmesi,
- Uluslararası piktogramların yaygınlaştırılarak dil engelinin azaltılması,
- Yüksek kontrastlı renk paletlerinin kullanılarak görsel erişimin artırılması.

Bu öneriler doğrultusunda yapılacak düzenlemeler, üniversitenin kapsayıcı tasarım anlayışını güçlendirecek ve kullanıcı deneyimini iyileştirecektir. Kampüs mekânlarında evrensel erişim ilkelerine dayalı grafik tasarım çözümlerinin uygulanması hem fiziksel hem de bilgiye dayalı erişimde eşitliği sağlamak adına kritik bir öneme sahiptir.

5.1.3. Çankırı Karatekin Üniversitesi Yönlendirme Bilgiye Erişim Açısından İncelenmesi

Yönlendirme tasarımlarının temel amacı, kullanıcıların ihtiyaç duyduğu bilgilere hızlı, doğru ve kolay bir şekilde ulaşmasını sağlamaktır. Çankırı Karatekin Üniversitesi'nde kullanılan bilgilendirme ve yönlendirme tasarımları, bilgiye erişim

açısından değerlendirildiğinde, mevcut sistemin bazı güçlü yönlere sahip olduğu, ancak aynı zamanda iyileştirme gerektiren unsurlar içerdiği görülmüştür.

Üniversitedeki yönlendirme tabelaları, genellikle kritik bilgi noktalarına yakın konumlandırılmıştır. Özellikle bina girişlerinde ve ana yürüyüş yollarında yer alan tabelalar, kullanıcılara ihtiyaç duydukları yön bilgilerini sağlamaktadır. Ancak bazı alanlarda bu tabelaların eksik olduğu veya daha az görünür bir şekilde yerleştirildiği tespit edilmiştir. Bu durum, kullanıcıların özellikle yoğun saatlerde bilgiye erişim

sürecini zorlaştırmaktadır. Örnek bina giriş levhası Görsel 5.18’ de yer almaktadır.

Görsel 5. 18. Bina Giriş Levhası Örneği

Görsel 5.18’de sunulan bina giriş levhası, yapının ana girişinde sabit olarak konumlandırılmış yönlendirme işleviyle önemli bir rol üstlenmektedir. Bu tür levhalar, özellikle ilk defa gelen kullanıcılar için hem yön bulmayı kolaylaştırmakta hem de binanın kurumsal kimliğini vurgulamaktadır. Tasarımda dikkat çeken en önemli unsurlardan biri, görsel dengenin başarıyla sağlanmış olmasıdır. Levha üzerindeki metin, simgeler ve olası logo unsurları, simetrik ve dengeli biçimde yerleştirilmiş; bu sayede hem estetik bir bütünlük sağlanmış hem de görsel karmaşa önlenmiştir. Üniversite ana giriş alanı, kampüsün dışarıya açılan ilk izlenimi açısından büyük önem taşımaktadır. Ancak, görselde çevre düzenlemesi, peyzaj tasarımı ve yeşillendirme bakımından belirgin eksiklikler dikkat çekmektedir. Ana

giriş bölgesinde bitkilendirme, çiçeklendirme veya gölgelendirme unsurlarının yeterince kullanılmaması, alanın görsel açıdan sıradan ve davetkâr olmaktan uzak bir izlenim bırakmasına neden olmaktadır. Bu durum, kampüsün kurumsal kimliğinin dışa yansıtılması ve üniversitenin prestijinin artırılması noktasında önemli bir zayıflık olarak değerlendirilebilir. Ayrıca, ana girişte üniversitenin tanıtımını güçlendirecek sabit tabelalar, flamalar, bayraklar ya da çeşitli görsel materyallerin eksikliği göze çarpmaktadır. Kurumsal logonun, üniversite adı ve ambleminin belirgin biçimde yer aldığı tanıtıcı unsurların bulunmaması, kampüs bütünlüğünün ve markalaşma stratejisinin etkili bir şekilde desteklenememesine yol açmaktadır. Bu eksiklik hem ziyaretçiler hem de üniversite topluluğu açısından aidiyet duygusunun ve mekâna özgü kimliğin yeterince oluşturulamamasına neden olabilir.

Simge yerleşiminde, yönlendirme işaretlerinin metinle uyumlu olacak şekilde hizalanması, bilginin hızlı ve doğru algılanmasını desteklemiştir. Kullanılan simgelerin sade ve anlaşılır biçimde seçilmiş olması, farklı kullanıcı gruplarının kolayca anlamasını kolaylaştırmıştır. Ayrıca, yazı karakteri ve büyüklüğü, levhanın uzaktan ve yakın mesafeden rahatlıkla okunmasına olanak tanımış; renk kontrastı ise, metin ve simgelerin arka plan üzerinde belirginliğini artırmıştır.

Bununla birlikte, görsel bütünlüğün yanı sıra erişilebilirlik ilkelerinin de göz önünde bulundurulması önemlidir. Levhanın konumu, göz hizasına yakın ve engelli kullanıcıların erişebileceği şekilde planlanmışsa, bu durum erişilebilirlik açısından olumlu bir uygulama olarak değerlendirilebilir. Ancak, levhada Braille veya dokunsal unsurların bulunup bulunmadığı, erişilebilirlik düzeyini doğrudan etkileyen bir faktör olmaya devam etmektedir.

Kampüs haritaları, bilgiye erişimi desteklemek için önemli bir araçtır. Ancak, haritaların yerleşim yerleri ve içerikleri açısından yetersizlikler olduğu görülmüştür. Örneğin, bazı haritalarda bina ve alan isimlerinin eksik veya fazla küçük yazılmış olması, kullanıcıların bilgiye erişimini zorlaştırmaktadır. Ayrıca, bu haritaların kullanıcıların konumlarını net bir şekilde belirtecek şekilde tasarlanmadığı gözlemlenmiştir. "Buradasınız" gibi işaretlerin olmaması, özellikle yeni gelen öğrenciler ve ziyaretçiler için karmaşıklığa yol açmaktadır. Kampüs haritası, kullanıcıların kampüs içerisinde yön bulmalarını ve mekânsal ilişkileri anlamalarını

kolaylaştırmak amacıyla tasarlanmış bir bilgilendirme aracıdır. Haritanın temel tasarım özellikleri, işlevselliği ve kullanıcı dostu yaklaşımıyla öne çıkmaktadır. Haritada yerleşke içerisindeki binalar, yollar ve önemli noktalar açık ve anlaşılır simgelerle gösterilmiştir. Renk kullanımı ve sembol seçimi, farklı alanların kolayca ayırt edilmesini sağlarken, bilgi yoğunluğu kontrollü tutulmuş ve görsel karmaşadan kaçınılmıştır.

Harita üzerinde yön okları, pusula simgesi ve belirgin başlıklar kullanılarak kullanıcıların mevcut konumlarını ve hedefledikleri alanlara ulaşım yollarını hızlıca kavrayabilmeleri amaçlanmıştır. Tipografi sade ve okunabilir bir şekilde seçilmiş; yazı büyüklüğü, harita üzerindeki bilgilerin hem yakından hem de uzak mesafeden rahatça okunabilmesini sağlamaktadır. Renk kontrastı ve açık arka plan seçimi, harita üzerindeki bilgilerin görünürlüğünü artıran bir diğer olumlu özelliktir.

Ancak, haritanın erişilebilirliği bakımından geliştirmeye açık yönler bulunmaktadır. Özellikle görme engelli veya düşük görüğe sahip kullanıcılar için sesli rehberlik, dokunsal harita veya Braille etiketlerin bulunması erişilebilirlik düzeyini daha da yükseltecektir. Ayrıca, çok dilli açıklamaların eklenmesi, kampüsün uluslararası kullanıcıları açısından yararlı olacaktır.

Dijital bilgilendirme ve yönlendirme ekranları, güncel bilgiye hızlı erişim sağlama açısından önemli bir araçtır. Ancak, üniversitedeki dijital ekranların kullanımı sınırlıdır ve ekranların yer aldığı alanlar genellikle belirli bölgelere yoğunlaşmıştır. Dijital ekranlarda sunulan bilgilerin içeriği, kullanıcı ihtiyaçlarını yeterince karşılamamaktadır. Örneğin, etkinlik duyuruları veya güncel bilgiler yer alsa da, akademik takvim gibi sık ihtiyaç duyulan bilgilerin bulunmaması, bilgiye erişimi sınırlandırmaktadır.

Görsel 5. 19. Sağlık Bilgilendirme Panoları Örneği: Tüberküloz, Sigara Bırakma ve Solunum Farkındalığına Yönelik Afişler (Yazarın kişisel arşivinden, 2025).

Görsel 5.19’de yer alan bilgi panosu, kampüs içi yönlendirme sistemlerinin etkili bir örneği olarak öne çıkmaktadır. Bu tip panolar, üniversite ortamında kullanıcıların güncel bilgilere ve önemli duyurulara hızlıca ulaşmasını sağlarken, aynı zamanda mekânsal oryantasyon süreçlerini de desteklemektedir. Panonun, kampüsün yoğun kullanılan bir alanında, kullanıcıların rahatlıkla görebileceği ve erişebileceği bir noktada konumlandırıldığı anlaşılmaktadır. Bu yerleşim stratejisi, panonun işlevselliğini ve bilgilere erişimi artıran önemli bir faktördür.

Tasarım açısından bakıldığında, panoda kullanılan yazı karakterlerinin sade ve okunaklı olduğu, punto büyüklüğünün ise farklı mesafelerden rahatlıkla algılanabilecek düzeyde seçildiği görülmektedir. Bilgi hiyerarşisi net bir biçimde kurulmuş; başlıklar ve alt başlıklar yardımıyla önemli bilgiler ön plana çıkarılmıştır. Farklı içerik kategorileri renkli bölmeler veya ayırt edici simgelerle birbirinden ayrılmış ve böylece kullanıcıların aradıkları bilgiye hızlıca ulaşabilmeleri sağlanmıştır. Panoda aşırı bilgi yoğunluğundan kaçınılmış; her bilginin görsel olarak yeterli boşlukla ayrılması, okuma kolaylığını ve genel algılamayı desteklemiştir.

Ancak, erişilebilirlik açısından iyileştirilebilecek bazı noktalar bulunmaktadır. Özellikle engelli kullanıcılar için pano yüksekliğinin, ulaşılabilirlik standartlarına

uygun olup olmadığı ve düşük görüşe sahip bireyler için yazı kontrastının yeterli düzeyde sağlanıp sağlanmadığı değerlendirilmelidir. Ayrıca, dijital panolarda sesli bilgi sunumu veya farklı dil seçenekleri gibi ek erişilebilirlik uygulamalarının entegre edilmesi, kampüsün uluslararası ve kapsayıcı yapısına katkı sağlayacaktır.

Görsel 5.20’de yer alan bilgi panosu, kampüs içi yönlendirme sistemlerinin kullanıcı deneyimi üzerindeki işlevini somut biçimde ortaya koymaktadır. Bu tip panolar, üniversite kullanıcılarının kampüs içerisindeki önemli bilgilere, güncel duyurulara ve yönlendirme işaretlerine kolayca ulaşmasını sağlayan temel araçlar arasında yer almaktadır. Görselde sunulan bilgi panosunun, kullanıcıların yoğun geçtiği ve rahatça görebileceği bir konumda yerleştirildiği gözlemlenmektedir. Bu yerleşim, panonun etkinliğini ve işlevselliğini artıran temel bir unsurdur.

Görsel 5. 20. Çevre Bilinci ve Hijyen Konulu Bilgilendirme Panoları: Sulama, Su Tasarrufu ve Kovid-19 Kuralları Afişleri (Yazarın kişisel arşivinden, 2025).

Tasarım açısından incelendiğinde, panoda kullanılan tipografi ve renk seçimi, metinlerin okunabilirliğini ve bilgilerin ayırt edilebilirliğini güçlendirmiştir. Başlıklar ve duyuru metinleri arasında hiyerarşik bir yapı kurulmuş, önemli bilgiler ön plana çıkarılmıştır. Ayrıca, panoda içerik yoğunluğunun dengede tutulması ve metinler arasında yeterli boşluk bırakılması, kullanıcıların bilgiyi hızlı ve kolay bir şekilde algılamalarına imkân tanımaktadır. Görseldeki pano ayrıca, çeşitli semboller veya renkli bölmelerle farklı bilgi kategorilerinin birbirinden ayrılmasını sağlayarak bilgiye erişimi daha pratik hâle getirmiştir.

Erişilebilirlik açısından bakıldığında, panonun tüm kullanıcı gruplarının erişimine uygun olup olmadığının değerlendirilmesi önemlidir. Özellikle tekerlekli sandalye kullanan bireyler için pano yüksekliği, yazı karakterinin büyüklüğü ve kontrast oranı gibi faktörlerin erişilebilirlik standartlarına uygun şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Buna ek olarak, düşük görme yetisine sahip bireyler için daha büyük punto ve kontrastın artırılması gibi düzenlemeler yapılabilir; ayrıca sesli bilgi seçenekleri veya dijital panolarda çoklu dil desteği sunulması, erişimi daha kapsayıcı hâle getirecektir.

Çankırı Karatekin Üniversitesi yerleşkesine yönelik yapılan incelemeler neticesinde, ana giriş bölgesinin çevresel düzenleme ve kurumsal tanıtım açısından bazı önemli eksiklikler içerdiği belirlenmiştir. Üniversitenin giriş alanı, dışarıdan gelen ziyaretçiler, aday öğrenciler ve akademik iş birlikleri için kurumsal kimliğin ilk izlenimini oluşturması açısından kritik bir öneme sahiptir. Ancak mevcut durumda bu alanın söz konusu işlevi yeterince yerine getirmediği anlaşılmaktadır.

Öncelikle, ana giriş çevresinde yer alan peyzaj düzenlemelerinin tamamlanmamış olduğu, özellikle çimlendirme, düzenli bitkilendirme, çakıl taşı döşeme gibi temel çevresel düzenleme unsurlarının eksik olduğu tespit edilmiştir. Bu durum hem estetik açıdan olumsuz bir görsel algı yaratmakta hem de ziyaretçiler üzerinde kurumsal kimliğe dair yetersiz bir izlenim oluşturmaktadır.

Bunun yanı sıra, ana girişin sol tarafında yer alan duvar ve boş cephe alanlarında üniversiteye dair herhangi bir tanıtım materyaline (örneğin, reklam panosu, afiş, bilgilendirici grafik tasarımlar vb.) rastlanmamıştır. Oysaki bu alanlar, üniversitenin tarihçesi, vizyonu, başarıları, öğrenci faaliyetleri ve akademik birimleri hakkında

bilgilendirici içeriklerle donatılarak etkili bir kurumsal iletişim alanına dönüştürülebilir. Tanıtıcı panoların yanı sıra QR kod destekli dijital bilgilendirme ve yönlendirme sistemleri gibi interaktif çözümler de yerleştirilerek, kullanıcı dostu ve çağdaş bir giriş deneyimi sağlanabilir.

Ayrıca bu alanda yön bulmayı kolaylaştıran karşılama totemleri, yönlendirme tabelaları ve kampüs krokileri gibi çevresel grafik tasarım unsurlarına da yeterince yer verilmediği görülmektedir. Bu durum, özellikle kampüse ilk kez gelen bireyler için mekânsal oryantasyonun zorlaşmasına neden olmaktadır.

Sonuç olarak, üniversitenin ana giriş bölgesi yalnızca fiziksel bir geçiş alanı değil, aynı zamanda kurumsal kimliğin, kullanıcı deneyiminin ve estetik bütünlüğün temsil edildiği bir mekân olarak ele alınmalıdır. Bu bağlamda, yukarıda belirtilen eksikliklerin giderilmesi, hem üniversitenin dışa dönük imajını güçlendirecek hem de kullanıcıların kampüse ilişkin ilk izlenimlerini olumlu yönde etkileyecektir.

Üniversite kampüsünde yapılan incelemeler, kullanıcı güvenliği ve erişilebilirlik açısından bazı temel eksiklikleri ortaya koymuştur. Bunların başında, kaygan zeminler yer almaktadır. Özellikle mermer ve granit gibi yüzey malzemelerinin kullanıldığı geçiş alanlarında, yağmur ve kar gibi hava koşulları düşme riskini artırmaktadır. Bu alanlarda uyarı levhalarının bulunmaması, kullanıcıların zamanında bilgilendirilmesini engellemektedir. Bu durum, yaşlı bireyler, görme engelliler ve hareket kısıtlılığı yaşayanlar için ciddi güvenlik riski oluşturmaktadır.

Kampüs genelinde, görme engelli bireylerin bağımsız hareketini kolaylaştıracak hissedilebilir yüzeyler ve yönlendirme tabelalarının birçok alanda eksik olduğu gözlemlenmiştir. Dokunsal zemin elemanları, özellikle bina giriş-çıkışları, merdiven başları ve yaya yollarında kullanıcı yönlendirmesi için gereklidir.

Çok katlı yapılarda ise, yüksekten düşme riski taşıyan bölgelerde fiziksel güvenlik önlemleri yetersizdir. Bazı katlardaki balkon veya galeri boşluklarında, düşmeyi önleyecek çelik file veya şeffaf bariyer gibi sistemlerin bulunmadığı görülmüştür. Bu alanlara yapılacak güvenlik takviyeleri, tüm kullanıcıların fiziksel güvenliğini artıracaktır.

Genel olarak, kampüsteki güvenlik ve erişilebilirlik sorunları, çevresel tasarımın ve grafik bilgilendirme ve yönlendirme sistemlerinin birlikte iyileştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Kaygan zeminler için uyarı ikonları, görme engelliler için Braille sistemleri ve hissedilebilir yüzeyler, çok katlı binalarda ise pasif güvenlik sistemleri öncelikli olarak ele alınmalıdır. Bu düzenlemeler, yalnızca erişimi değil, aynı zamanda kapsayıcı ve güvenli bir öğrenme ortamını destekleyecektir.

Bilgilendirme ve yönlendirme tasarımları, bilgiye erişim açısından temel işlevlerini yerine getirir de bazı eksiklikler kullanıcı deneyimini olumsuz etkilemektedir. Tabelaların daha stratejik konumlandırılması, kampüs haritalarının işlevselliğinin artırılması, dijital ekranların yaygınlaştırılması ve pano tasarımlarında standartlaşmanın sağlanması önerilmektedir. Bu adımlar, bilgiye erişimi kolaylaştırarak kullanıcı deneyimini iyileştirecektir. Bu konuya ilişkin örnekler Görsel 5.22, Görsel 5.23 ve Görsel 5.24’te yer almaktadır.

Görsel 5. 21. Kayma ve Katlar Arası Açıklıkta Güvenlik Önlemi Eksikliği – Düşmeye Karşı File Sistemi Önerisi (Yazarın kişisel arşivinden, 2025).

Görsel 5.21’de, çok katlı üniversite binalarında katlar arası açıklıkların bulunduğu bir alanda, düşme riski taşıyan bölgelerde yeterli fiziksel güvenlik önlemlerinin alınmadığı dikkat çekmektedir. Söz konusu açıklıklar, özellikle yoğun öğrenci ve ziyaretçi trafiğinin yaşandığı saatlerde ciddi güvenlik riskleri barındırmakta olup,

bina kullanıcılarının can güvenliği açısından büyük önem taşımaktadır. Mevcut durumda çelik file, şeffaf bariyer veya yüksek korkuluk gibi modern güvenlik önlemlerinin uygulanmadığı gözlemlenmektedir. Bu eksiklik, ulusal ve uluslararası bina güvenlik standartlarına (ör. TS EN 1991-1-1, ADA Standards) uygunluğun sağlanamadığını göstermektedir.

Açıklık alanlarının herhangi bir fiziksel bariyerle kapatılmaması, özellikle çocuklar, yaşlılar veya hareket kabiliyeti sınırlı bireyler için düşme tehlikesini artırmaktadır. Bu tür alanlarda güvenlik önlemlerinin eksikliği, hem üniversitenin kullanıcılarına karşı olan sorumluluğunu zedelemekte hem de olası kaza ve yaralanma risklerini artırmaktadır. Ayrıca, acil durum tahliyelerinde veya yoğun kalabalık anlarında kontrolsüz geçişler, istenmeyen kazalara yol açabilir.

Bu tür mekânlarda, çelik file sistemleri, şeffaf cam bariyerler veya yüksek korkuluklar gibi çözümlerin uygulanması hem düşme riskini ortadan kaldıracak hem de mekânın estetik bütünlüğünü koruyacaktır. Fiziksel güvenlik önlemlerinin alınması, üniversite yönetiminin öncelikli sorumlulukları arasında yer almakta olup,

kullanıcıların güvenliğini sağlama açısından vazgeçilmezdir.

Görsel 5. 22. Hissedilebilir Yüzey Eksikliği – Yaya Geçiş Noktası (Yazarın kişisel arşivinden, 2025).

Görsel 5. 23. Hissedilebilir Yüzey Eksikliği – Yaya Geçiş Noktası (Yazarın kişisel arşivinden, 2025).

Ancak, aynı mekânsal düzenleme içinde, bazı koridorlarda yönlendirme ve dokunsal rehber uygulamalarının eksik olduğu da dikkat çekmektedir. Özellikle uzun ve yön değişimi içeren koridorlarda, sürekli dokunsal rehberlik ve aralıklı uyarıcı yüzeylerin bulunmaması, görme engelli kullanıcıların bağımsız ve güvenli hareketini

kısıtlayabilmektedir. Ayrıca, koridor boyunca hissedilebilir yüzeylerin sürekliliğinin sağlanmaması, yön kaybına veya potansiyel tehlikelere yol açabilir.

İç mekânda yer alan yönlendirme tabelalarının, görsel bütünlük ve okunabilirlik açısından başarılı olduğu; yazı karakteri, büyüklüğü ve kontrastı ile bilginin hızlıca algılanmasını kolaylaştırdığı görülmektedir. Ancak, dokunsal rehberlik desteği ile kullanıldığında, bu yönlendirme sistemlerinin erişilebilirlik potansiyeli çok daha güçlü hale gelebilir. Özellikle görme engelli bireyler için, dokunsal rehber yüzeylerin tüm ana güzergâhlarda ve yön değişim noktalarında kesintisiz biçimde devam etmesi gerekmektedir.

5.1.4. Uluslararası Üniversite Kampüslerinde Yönlendirme Tasarımları

Çankırı Karatekin Üniversitesi'nde yapılan bu çalışma, üniversite yerleşkelerindeki bilgilendirme ve yönlendirme tasarımlarının görsel iletişim ilkeleri, erişilebilirlik, kullanıcı dostu yapı ve kurumsal kimlik açısından değerlendirilmesini içermektedir. Bu bulgular, farklı ülkelerdeki üniversite kampüslerindeki benzer uygulamalarla karşılaştırıldığında, çeşitli kültürel ve yapısal farklılıkların etkisiyle değişen tasarım anlayışlarını ortaya koymaktadır.

Örneğin, Japonya'da Tokyo Üniversitesi gibi büyük kampüslerde, yönlendirme sistemlerinde dijital teknolojiler yoğun biçimde kullanılmakta; QR kodlu haritalar, çok dilli dijital kiosklar ve mobil uygulamalarla desteklenen etkileşimli bilgi sistemleri yer almaktadır. Bu tür uygulamalar, yabancı öğrencilerin ve ziyaretçilerin kampüste yönlerini daha kolay bulmalarına olanak tanırken, kullanıcı deneyimini de güçlendirmektedir (Farr vd, 2012). Çankırı Karatekin Üniversitesi'nde ise bu tür dijital çözümler henüz sınırlı bir düzeydedir.

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki bazı üniversiteler, çevresel grafik tasarım ilkelerini sadece yönlendirme amaçlı değil, aynı zamanda kurumsal iletişimin bir uzantısı olarak da kullanmaktadır. Örneğin, MIT ve Stanford gibi kurumlarda kullanılan yönlendirme sistemleri; tipografi, renk uyumu, kurumsal logo yerleşimi ve görsel hiyerarşi açısından tutarlılık göstermekte ve kullanıcıyı mekânsal olarak yönlendirirken aynı zamanda kurumun kimliğini de yansıtmaktadır (Pati vd, 2015).

Bu bütüncül yaklaşım, Çankırı Karatekin Üniversitesi gibi Türkiye’deki birçok devlet üniversitesinde henüz yeterince oturmamış bir uygulamadır.

İskandinav ülkeleri (özellikle İsveç ve Norveç), yönlendirme tasarımlarında erişilebilirliği ön planda tutan politikalar izlemektedir. Örneğin, Stockholm Üniversitesi’nde yön bulma sistemleri; Braille alfabesi, yüksek kontrastlı renkler ve engelli bireyler için optimize edilmiş yükseklik standartlarıyla desteklenmektedir. Ayrıca her tabela hem metinsel hem de grafiksel ifade içererek çoklu öğrenme stillerine hitap etmektedir (Rodrigues vd, 2018). Türkiye’de ise görme engelliler için dokunsal yüzey uygulamaları ve Braille sistemler hâlâ yaygın şekilde kullanılmamaktadır.

Almanya ve Hollanda gibi Avrupa ülkelerinde üniversite kampüsleri, yönlendirme sistemlerini planlarken kullanıcı testlerinden elde edilen verilerle tasarımlarını sürekli güncellemektedir. Örneğin, Münih Teknik Üniversitesi’nde yapılan yön bulma sistemleri, öğrencilerle yapılan odak grup çalışmaları sonucunda yeniden yapılandırılmış ve kullanıcı geri bildirimleri doğrultusunda erişilebilirliği artıran çözümler üretilmiştir (Aziz & Iskandar, 2023). Çankırı Karatekin Üniversitesi’nde kullanıcı geri bildirimlerinin tasarıma entegrasyonu henüz sistematik bir yapıya kavuşmamıştır.

Sonuç olarak, farklı ülkelerdeki üniversitelerle yapılan bu karşılaştırma, bilgilendirme ve yönlendirme tasarımlarının yalnızca görsel düzenlemelerden ibaret olmadığını; erişilebilirlik, teknolojik entegrasyon, kullanıcı deneyimi ve kurumsal temsil gibi boyutları da kapsayan çok yönlü bir disiplin olduğunu göstermektedir. Çankırı Karatekin Üniversitesi’nin mevcut uygulamaları, işlevsellik açısından belirli bir yeterliliğe sahip olmakla birlikte, uluslararası standartlarla karşılaştırıldığında gelişmeye açık pek çok alan bulunmaktadır.

5.2. ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ YÖNLENDİRME TASARIMI UYGULAMASI

Çankırı Karatekin Üniversitesi yönlendirme tasarımı uygulama çalışması renk uyumu, erişebilirlik, estetik bütünlük, yönlendirme etkinliği, estetik bütünlük ve kurumsal kimlik gibi temalar ön planda tutularak bir yönlendirme tasarım çalışması yapılmıştır.

Yönlendirme tasarımlarına ilk olarak Çankırı Karatekin Üniversitesi Rektörlük binası dış cephe bilgilendirme ve yönlendirme tasarımı, kurumsal bir yapının tanıtım ve yönlendirme işlevlerini bir arada yerine getiren etkili bir uygulama yapılmaya çalışılmıştır. Bina dışındaki sabit tabela, yapıdan beklenen temel bilgilendirme ve yönlendirme görevini üstlenmekte ve binanın kullanım amacını açıkça ifade etmektedir. Bu tür bir dış cephe tabelası, kampüs genelinde ilk defa bulunan ya da binayı daha önce kullanmamış bireyler için yön bulma sürecini büyük ölçüde kolaylaştırmaktadır.

Tabelada kullanılan yazı tipi, büyüklüğü ve renk kontrastı, binanın uzaktan ve farklı açılardan rahatlıkla tanınabilmesini ve okunabilmesini sağlamaktadır. Tasarımda kurumsal kimliğe uygun renk paleti ve üniversite logosu gibi unsurların kullanılması hem bilgilendirme hem de tanıtım açısından işlevsel bir bütünlük yaratmaktadır.

Ayrıca, tabela içeriğinin kısa ve öz olması, kullanıcıların ihtiyaç duyduğu temel bilgiyi hızlıca edinmesine olanak tanımaktadır.

Bunlara ek olarak, erişilebilirlik açısından değerlendirildiğinde, tabela üzerinde ek görsel simgeler veya çoklu dil seçeneği gibi destekleyici unsurlar eklenmesi tasarımı daha etkin kılacaktır. Görsel 5.23'te Çankırı Karatekin Üniversitesi için tasarlanan yönlendirme tasarımları kurumsal bir bütünlük içinde görülmektedir.

Görsel 5. 24. Çankırı Karatekin Üniversitesi Yönlendirme Tasarımı Önerisi

Görsel 5.24’te üniversite içerisinde yer alabilecek piktogram ailesi görülmektedir. Üniversitenin genel olarak bütün binalarında farklı piktogram tasarımları kullanılmıştır. Bu eksikliğin fark edilmesi ile üniversitenin kurumsal kimlik tasarımına uygun piktogram tasarımları yapılmıştır. Piktogramlar bina içi mekânsal

[illegible]

Levhaların tasarımında çoğunlukla piktogramlar ve grafiksel semboller kullanılmakta, bu da dil bariyerini azaltarak farklı kullanıcı grupları için evrensel bir anlaşılabilirlik sunmaktadır. Renk paleti, yazı tipi ve sembol büyüklükleri, okunabilirlik ve dikkat çekicilik açısından özenle seçilmiştir. Özellikle acil durumlarda, çıkış veya kaçış yollarının yönlendirilmesi açısından kat levhalarının açık ve net biçimde hazırlanmış olması, kullanıcı güvenliği için hayati bir öneme sahiptir.

Ayrıca, bu tür levhalarda temel yönlendirme bilgilerinin sade bir yapıda sunulması, görsel karmaşayı önlemekte ve kullanıcıların ihtiyaç duyduğu bilgiye kısa sürede ulaşmasını sağlamaktadır. Kat yönlendirme levhalarının bina içi trafik akışını düzenleme, kullanıcı stresini azaltma ve mekânsal algıyı güçlendirme gibi işlevsel avantajları bulunmaktadır.

Görsel 5. 26. Koridor Kat Yönlendirme Tasarımları: Danışma, Sekreterlik ve Dekanlık için Kat Bazlı Yön Okları ve Numara Sistemleri

Görsel 5.25'te yer alan kat yönlendirme levhası, özellikle ziyaretçilerin ve kampüs kullanıcılarının bulundukları katı ve gitmeleri gereken yönü hızlıca belirleyebilmelerini sağlayan işlevsel bir tasarım örneğidir. Bu tür yönlendirme levhaları, bina içinde çeşitli birimlere ulaşmayı kolaylaştırmakta; kullanıcıların karmaşık mekânlarda zaman kaybetmeden istedikleri noktaya erişmelerine yardımcı olmaktadır. Bu tür yönlendirme tasarımlarında, temel hedef kullanıcıların zamandan tasarruf ederek hedefledikleri alana hızlı ve sorunsuz bir şekilde ulaşmalarını

sağlamaktır. Levhanın yerleşimi, genellikle kullanıcı trafiğinin yoğun olduğu koridor başlarında veya kat geçiş noktalarında olacak şekilde planlanmıştır; böylece, kullanıcıların ihtiyaç duydukları bilgiye en kısa sürede erişimleri kolaylaştırılmıştır.

Levhanın tasarımında kullanılan açık ve anlaşılır tipografi, bilgilerin sade bir şekilde sunulmasını sağlamış, gereksiz ayrıntılardan kaçınılarak kullanıcı odaklı bir yaklaşım benimsenmiştir. Yönlendirme okları ve olası piktogramların, metinle uyumlu şekilde yerleştirilmesi, ziyaretçilerin doğru yöne yönlendirilmesini kolaylaştırmıştır. Ayrıca, farklı renklerin ya da grafiksel bölmelerin tercih edilmesi, ilgili birimlerin veya katların görsel olarak hızlıca ayırt edilmesine katkı sağlamıştır.

Levhanın göz hizasında ve kolayca fark edilebilecek bir noktada yer alması, erişilebilirlik açısından olumlu bir unsurdur. Ancak, erişilebilirliğin daha da güçlendirilmesi için, levhalarda farklı dil seçenekleri, daha büyük punto veya kontrast artırıcı unsurların kullanılması önerilebilir. Ayrıca, dokunsal yüzeyler ya da Braille alfabesi gibi ek desteklerle görme engelli kullanıcıların da bilgiye erişimi sağlanabilir.

Görsel 5. 27. Asansör Alanı Yönlendirme Tasarımları: Kat Bilgileri, Renk Kodlu Kat Simgeleri ve Mekân Adlandırmaları

Yönlendirme tasarımında dikkat çekici renkler, sade tipografi ve belirgin yönlendirme okları kullanılarak bilginin algılanabilirliği artırılmıştır. Metinlerin okunabilirliği ve simgelerin sadeliği sayesinde, kullanıcılar aradıkları bilgiye kısa bir bakışla ulaşabilmektedir. Ayrıca, farklı katlara veya birimlere yönlendiren bilgiler,

hiyerarşik bir düzende ve görsel karmaşadan uzak biçimde sunulmuştur. Bu tasarım yaklaşımı, özellikle ilk kez gelen ziyaretçiler veya mekâna yabancı kullanıcılar açısından mekânsal stresi azaltmakta ve güvenli hareketi teşvik etmektedir. Levhanın, göz hizasına yakın ve erişimi kolay bir noktada konumlandırılmış olması da erişilebilirliği artıran önemli bir unsurdur. Bununla birlikte, erişilebilirlik standartlarının tam olarak sağlanabilmesi için, levhada daha büyük punto kullanılması, yeterli kontrast sağlanması ve mümkünse Braille alfabesi ya da dokunsal rehberlik gibi ek desteklerin eklenmesi önerilmektedir.

Görsel 5.27 ve Görsel 5.28’de yer alan kat yönlendirme tasarımları, özellikle üniversite, hastane, okul ve kampüs gibi karmaşık mekânsal yapılarda kullanıcıların yön bulmasını kolaylaştıran duvar tipi bir yönlendirme aracı olarak işlev görmektedir. Bu tür işaretler, sadece mekânsal oryantasyonu desteklemekle kalmaz, aynı zamanda kurumun tanıtımını ve kurumsal kimliğinin güçlendirilmesini de sağlar. Levhanın tasarımında kullanılan yazı karakteri, renk seçimi ve logo veya amblem gibi kurumsal simgeler hem işlevsellik hem de marka algısı açısından bütüncül bir yaklaşım sunmaktadır.

Görsel 5. 28. Koridor ve Merdiven Alanı Zemin Yönlendirmeleri: Yön Okları ve Dikey-Duvar Yüzeyi İşaretleme ile Kat Bilgisi

Görsel 5. 29. Koridor ve Merdiven Alanı Zemin Yönlendirmeleri: Yön Okları ve Dikey-Duvar Yüzeyi İşaretlemeleri ile Kat Bilgisi

Levhanın duvara monte edilmesi hem uzun koridorlarda hem de yoğun kullanıcı trafiğinin olduğu alanlarda dikkat çekiciliği artırmakta; bilgiye hızlı erişimi desteklemektedir. Tasarımda genellikle sade tipografi ve açık renk zemin üzerine koyu renkli yazılar tercih edilmiş, bu da okunabilirliği güçlendirmiştir. Ayrıca, piktogramlar veya yön okları gibi grafiksel unsurlar, bilginin dil bağımsız biçimde algılanmasına olanak tanımakta, farklı kullanıcı grupları için erişimi kolaylaştırmaktadır.

Kurumsal kimliğin vurgulanması adına, levhalarda üniversite logosu ya da belirgin bir renk paleti kullanılması, mekânsal bütünlüğü sağlamakta ve kurumun marka değerini güçlendirmektedir. Ancak, erişilebilirlik açısından değerlendirildiğinde, levhalarda Braille alfabesi, dokunsal yüzey veya çoklu dil desteği gibi ek unsurların bulunmaması bazı kullanıcı gruplarının bilgiye erişimini kısıtlayabilir. Ayrıca, levhanın konumu ve yükseklik standardı, tekerlekli sandalye kullanıcıları için erişim kolaylığı sağlayacak şekilde tasarlanmalıdır.

Görsel 5. 30. B Blok Kat ve Alan Yönlendirme Panosu: Tuvalet, Asansör, Atölye gibi Alanlara Yön Veren Piktogramlı Tasarım

Görsel 5.29’da yer alan kat yönlendirme levhası, kurum içi mekânsal organizasyonun etkinliğini artıran ve kullanıcıların hedefledikleri alanlara zaman kaybı yaşamadan ulaşmalarını sağlayan önemli bir bilgilendirme ve yönlendirme aracıdır.

Bu tür levhalar, özellikle karmaşık veya çok katlı binalarda kullanıcıların hızlı ve doğru biçimde yön bulmasına yardımcı olurken, mekânsal stresin azaltılmasında da işlevseldir.

Levhanın tasarımında açık ve okunabilir bir yazı tipi, yeterli punto büyüklüğü ve dikkat çekici yönlendirme okları kullanılmıştır. Metinlerin kısa, sade ve doğrudan bilgi veren bir biçimde düzenlenmesi, kullanıcıların ihtiyaç duydukları bilgiye hızlıca erişmesini mümkün kılmıştır. Renk paleti ve kontrast oranı, metin ile arka plan arasında yeterli ayırım sağlayarak okunabilirliği güçlendirmiştir. Ayrıca, piktogram veya grafik sembollerle desteklenen yönlendirme, çok dilli veya farklı yaş gruplarındaki kullanıcılar için de erişimi kolaylaştırmaktadır.

Levhanın bina içerisinde yoğun kullanılan geçiş noktalarına, koridor başlarına veya asansör yakınlıklarına yerleştirilmiş olması, işlevselliğini ve görünürlüğünü artıran önemli bir detaydır. Ancak, erişilebilirlik açısından daha kapsayıcı bir çözüm için Braille alfabesiyle yazılı bilgi, dokunsal yüzeyler veya çoklu dil seçenekleri gibi ek unsurların da tasarıma entegre edilmesi önerilmektedir.

Görsel 5.30’da yer alan kat yönlendirme levhası, kurum içinde farklı noktalara stratejik olarak yerleştirilen bilgilendirme elemanlarının, kullanıcıların bulundukları katı ve gitmek istedikleri birimi hızlı ve kolay şekilde belirlemelerini sağladığını göstermektedir. Bu tür levhalar, özellikle çok katlı veya kompleks yapılarda mekânsal oryantasyonu kolaylaştırmak, ziyaretçi ve kullanıcıların gereksiz zaman kaybı yaşamamasının önüne geçmek amacıyla büyük önem taşır.

Levhanın tasarımında sade ve okunabilir bir yazı karakteri seçilmiş; yeterli punto büyüklüğü ve dikkat çekici yönlendirme oklarıyla bilgi akışının net bir biçimde sağlanmasına özen gösterilmiştir. Metin ve sembol yerleşiminde görsel karmaşadan kaçınılmış; böylece kullanıcıların ilk bakışta ihtiyaç duydukları bilgiyi hızla algılamaları mümkün olmuştur. Ayrıca, farklı katlara veya birimlere yönlendiren bilgilerin renk, grafik veya piktogramlarla desteklenmesi, bilginin evrensel biçimde anlaşılmasına katkı sunmuştur.

Görsel 5. 31. Giriş Alanı ve Kat Yönlendirme Kombinasyonu: Öğrenci Girişi İçin Oklarla Desteklenmiş Bilgilendirme Panosu

Levhaların bina içinde yoğun kullanılan koridor başlarına, asansör ve merdiven yakınlarına konumlandırılması, yön bulmayı kolaylaştıran bir uygulamadır. Bununla birlikte, erişilebilirlik açısından değerlendirme yapıldığında, Braille alfabesi,

dokunsal rehberlik veya çoklu dil desteği gibi ek unsurların bulunmaması, görme engelli veya farklı kullanıcı grupları için erişimi kısıtlayabilmektedir. Tasarıma bu tür erişilebilirlik unsurlarının entegre edilmesi, tüm kullanıcı profilleri için daha kapsayıcı ve eşitlikçi bir ortam yaratacaktır.

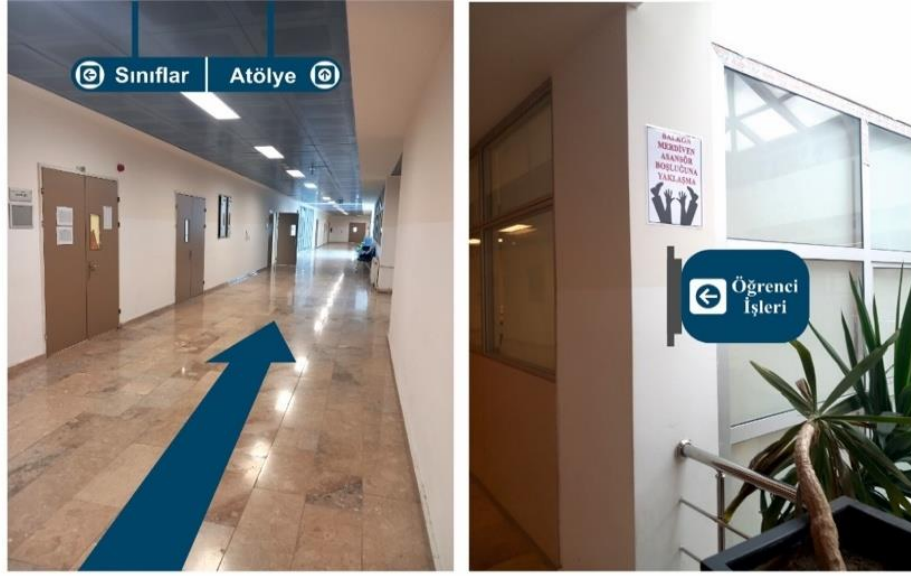
Tasarımda kullanılan büyük puntolu ve açık tipografik öğeler, okunabilirliği güçlendirirken; yönlendirme okları veya grafiksel semboller, bilginin hızlı ve net şekilde algılanmasını sağlamaktadır. Renk paletinin duvar yüzeyiyle kontrast oluşturacak şekilde seçilmesi, levhanın hem yakın hem de uzak mesafeden fark edilebilirliğini artırmıştır. Ayrıca, bilgilendirme ve yönlendirme içeriğinin sade tutulması, kullanıcıların mekânsal stresi azaltmalarına ve kararlarını çabuk vermelerine imkân tanımaktadır.

Görsel 5.31’de yer alan kat yönlendirme levhası, özellikle merdiven çevresinde kullanıcıların istedikleri yöne hızlı ve kolay biçimde ulaşabilmelerini sağlamak amacıyla duvar yüzeylerine uygulanan bir tasarım örneğidir. Merdiven yönlendirme levhaları, mekânsal karmaşanın yoğun olduğu çok katlı yapılarda, kullanıcıların hedeflerine yönelik en kısa güzergâhı belirlemesine yardımcı olurken, algıda seçiciliği artıran bir görsel iletişim aracı olarak öne çıkmaktadır.

Merdiven başı ve iniş/çıkış noktalarında bu tür yönlendirme levhalarının kullanılması, özellikle ilk defa bulunan ziyaretçiler veya mekânda yabancı olanlar için büyük kolaylık sağlamaktadır. Ancak, erişilebilirlik açısından değerlendirildiğinde, levhanın yerleştirildiği yükseklik, görme engelli kullanıcılar için ek dokunsal rehberlik veya Braille alfabesiyle desteklenip desteklenmediği dikkate alınmalıdır. Ayrıca, çoklu dil desteği gibi kapsayıcı uygulamalar, uluslararası kullanıcı profili olan kurumlarda bilgilendirmenin etkinliğini artıracaktır.

Görsel 5. 32. Merdiven Alanı Görsel Yönlendirmeleri: Okuma Salonu ve Katlar İçin Yönlendirme Okları ile Duvar Uygulamaları

Görsel 5. 33. İç Mekân Alanlarında Kat ve Birim Yönlendirmesi: Sınıflar, Atölyeler ve Öğrenci İşlerine Yönelik İşaretlemeler

Görsel 5.32’de yer alan kat yönlendirme levhası, kurumlar ve özel şirketlerde sıkça tercih edilen koridor yönlendirme tasarımlarının işlevsel ve estetik bir örneğini

sunmaktadır. Bu tür yönlendirme levhaları, özellikle uzun koridorlarda ve çok sayıda birimin bulunduğu yapılarda kullanıcıların hedefledikleri noktaya zaman kaybetmeden ve karışıklık yaşamadan ulaşabilmeleri için tasarlanır. Levhanın tasarımında algıda seçiciliği artırmaya yönelik açık tipografi, dikkat çekici renkler ve belirgin yönlendirme okları kullanılmıştır. Bu yaklaşım, kullanıcıların ilk bakışta gerekli bilgiyi fark etmesini kolaylaştırmakta ve yön bulma sürecini hızlandırmaktadır.

Ayrıca, koridor yönlendirme levhalarında kurumun kurumsal renkleri, logosu veya amblemi gibi unsurların bütüncül biçimde kullanılması, mekânsal bilgilendirmede görsel bütünlüğün sağlanmasına katkı sunar. Böylece kullanıcılar, kurum içinde mekânlar arasında geçiş yaparken aynı görsel dili takip ederek kurumsal kimliğin sürekliliğini deneyimlerler. Levhanın sade ve düzenli yapısı, fazla bilgi yüklemesinden kaçınılmasını sağlayarak, kullanıcıların gereksiz karmaşa yaşamadan aradıkları noktaya ulaşmalarını mümkün kılmıştır.

Erişilebilirlik açısından değerlendirildiğinde, levhanın konumunun, yükseklik ve görüş açısı bakımından her türlü kullanıcı için uygun olması önem taşımaktadır. Özellikle görme engelli veya yaşlı bireylerin de bilgiye erişebilmesi için, Braille alfabesi, dokunsal rehber yüzeyler ya da kontrast artırıcı detaylar gibi ek uygulamalar önerilebilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada, Çankırı Karatekin Üniversitesi'nde kullanılan bilgilendirme ve yönlendirme tasarımları; grafik tasarım ilkeleri, erişilebilirlik, kapsayıcılık ve bilgiye erişim kolaylığı bağlamında değerlendirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda bazı tasarımların genel olarak belirli standartlara uygun olduğu, ancak özellikle erişilebilirlik ve kullanıcı odaklılık açısından çeşitli eksiklikler barındırdığı tespit edilmiştir. Bulgular özet olarak Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Bilgilendirme ve Yönlendirme Tasarımlarına Yönelik Tespitler ve Öneriler

Değerlendirme Alanı	Tespit Edilen Eksiklikler	Öneriler
Görsel İletişim	Renk kontrastı yetersiz, yazı boyutları küçük, görsel hiyerarşi eksik.	Uluslararası standartlara uygun renk, tipografi ve hiyerarşi düzenlemeleri yapılabilir.
Erişilebilirlik ve Kapsayıcılık	Braille yazı sınırlı, görsel sinyalizasyon yetersiz, tabela konumları erişilebilir değil, piktogram eksik.	Engellilere yönelik çözümler artırılmalı; evrensel piktogramlar kullanılabilir.
Bilgiye Erişim Kolaylığı	Haritalarda “Buradasınız” ifadesi eksik, dijital ekranlar yetersiz ve tek tip içerik sunuyor.	Konum bilgileri netleştirilmeli; dijital bilgilendirme ve yönlendirme sistemleri yaygınlaştırılmalı ve çeşitlendirilmelidir.
Çevresel Grafik Tasarım	Renk kodları ve semboller tutarsız, tabela yerleşimi rastlantısal.	Renk ve semboller standartlaştırılmalı; tabela konumları stratejik olarak yeniden düzenlenebilir.
Genel Stratejik Yaklaşım	Geri bildirim mekanizmaları sınırlı, düzenli değerlendirme yapılmıyor.	Periyodik değerlendirmeler yapılmalı, kullanıcı geri bildirimlerine dayalı güncellemeler sağlanabilir

Üniversite bilgilendirme ve yönlendirme tasarımları, görsel iletişim ilkeleri açısından değerlendirildiğinde, genel olarak sade ve düzenli bir yapıya sahip oldukları

belirlenmiştir. Ancak bazı tasarımlarda kullanılan renklerin kontrast değerlerinin yetersiz olduğu ve bunun görsel algıyı zorlaştırdığı gözlemlenmiştir. Tipografi açısından, genellikle sade ve okunabilir yazı tipleri tercih edilse de bazı tabelalarda yazı boyutlarının küçük olması bilgiye erişimi zorlaştırmaktadır. Bu durum, özellikle yaşlı bireyler ve görme güçlüğü çeken kullanıcılar için dezavantaj oluşturmaktadır. Tasarımların görsel hiyerarşi açısından da zaman zaman eksiklikler barındırdığı, bu nedenle önemli bilgilerin kolayca fark edilemediği görülmüştür.

Erişilebilirlik ve kapsayıcılık bağlamında yapılan analizlerde, bilgilendirme ve yönlendirme tasarımlarının engelli bireyler ve yabancı uyruklu kullanıcılar açısından bazı eksiklikler olduğu tespit edilmiştir. Özellikle görme engelli bireyler için Braille alfabesiyle yazılmış bilgilendirme ve yönlendirme panolarının sayıca yetersiz olduğu ve işitme engelli bireyler için görsel sinyalizasyon sistemlerinin sınırlı düzeyde kullanıldığı gözlemlenmiştir. Tekerlekli sandalye kullanıcıları açısından ise, tabela konumlandırmalarının ISO 21542 (Building construction – Accessibility and usability of the built environment) ve ADA (Americans with Disabilities Act) 2010 Standards gibi uluslararası erişilebilirlik standartlarına uygunluk göstermediği belirlenmiştir. Ayrıca, yabancı dil bilen ya da dil bariyeri yaşayan kullanıcılar için piktogram kullanımı kısmen mevcut olsa da bu sembollerin ISO 7001 standardındaki gibi evrensel ve standartlaştırılmış biçimde kullanılmadığı, bazı kritik bilgilerde ise piktogram desteğinin hiç bulunmadığı tespit edilmiştir.

Bilgiye erişim kolaylığı açısından değerlendirildiğinde, yönlendirme tabelalarının ve kampüs haritalarının bilgi akışını desteklediği ancak bazı durumlarda eksik veya yetersiz kaldığı görülmüştür. Kampüs haritalarında "Buradasınız" gibi konum bilgilerini net bir şekilde belirten işaretlerin eksikliği, kullanıcıların yön bulma süreçlerinde karmaşıklığa neden olmaktadır. Dijital bilgilendirme ve yönlendirme ekranlarının sınırlı sayıda ve belirli alanlara yoğunlaşmış olması, bu ekranların erişilebilirliğini azaltmakta ve sunduğu bilgilerin çeşitliliğini sınırlamaktadır. Özellikle akademik takvim, bina krokileri veya etkinlik duyuruları gibi bilgilerin dijital ekranlarda eksik olduğu fark edilmiştir.

Çevresel grafik tasarım açısından, mevcut tasarımlar genel olarak kullanıcıların mekânda hareket etmelerini kolaylaştırmak için işlevsel bir yapı sunmaktadır. Ancak bu tasarımlar hem yerel hem de uluslararası kullanıcılar için daha kapsayıcı hale getirilebilir. Renk kodlarının daha standart bir şekilde uygulanması, sembollerin daha belirgin hale getirilmesi ve tabela yerleşimlerinin daha stratejik şekilde düzenlenmesi, bu tasarımların etkinliğini artıracaktır.

Sonuç olarak, Çankırı Karatekin Üniversitesi bilgilendirme ve yönlendirme tasarımlarının daha etkili, erişilebilir ve kapsayıcı hale getirilmesi için aşağıdaki düzenlemeler önerilmektedir:

- **Görsel iletişim standartlarının geliştirilmesi:** Renk kontrastı, yazı tipi seçimi ve görsel hiyerarşi gibi unsurlarda uluslararası standartlara uygun düzenlemeler yapılmalıdır. Bu sayede bilgiye erişim daha kolay hale getirilebilir.
- **Erişilebilirlik çözümlerinin artırılması:** Görme engelliler için Braille yazılar, işitme engelliler için görsel destekler ve tekerlekli sandalye kullanıcıları için uygun yükseklikte tabela yerleşimleri sağlanmalıdır. Engelli kullanıcılar için teknolojik destekler, dijital ekranlara entegre edilebilir.
- **Dijital bilgilendirme ve yönlendirme ekranlarının yaygınlaştırılması:** Daha fazla alanda kullanılacak dijital ekranlar, interaktif özelliklerle desteklenmeli ve kullanıcıların anlık bilgi ihtiyaçlarını karşılayabilecek içeriklerle donatılmalıdır.
- **Piktogram kullanımının standartlaştırılması:** Uluslararası standartlara uygun piktogramlar tasarımlarda daha yaygın olarak kullanılmalı, metin odaklı açıklamalar görsellerle desteklenmelidir. Bu durum, dil bariyerlerini aşarak daha geniş bir kullanıcı kitlesine hitap edilmesini sağlayacaktır.
- **Periyodik değerlendirme ve kullanıcı geri bildirimleri:** Tüm bilgilendirme ve yönlendirme tasarımları, düzenli aralıklarla değerlendirilmeli ve kullanıcı geri bildirimlerine dayalı olarak güncellenmelidir. Bu süreçte tasarımların daha kullanıcı dostu ve etkili hale getirilmesine katkıda bulunacaktır. Bu

önerilerin uygulanması, üniversitenin bilgilendirme ve yönlendirme tasarımlarını daha işlevsel, erişilebilir ve kapsayıcı bir yapıya dönüştürecek; kullanıcı memnuniyetini ve kampüs deneyimini olumlu yönde artıracaktır. Aynı zamanda bu süreç, Çankırı Karatekin Üniversitesi'nin kurumsal kimliğine katkıda bulunarak, daha profesyonel bir algı oluşturmaya olanak sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Agrawal, P. ve Yadav, M. (2021). Campus design of universities: An overview. *Journal of Design and Built Environment*, 21(3), 37–51. <https://doi.org/10.22452/jdbe.vol21no3.3>
- AIGA. (1985). *Symbol signs: The development of passenger/pedestrian oriented symbols for use in transportation-related facilities*. American Institute of Graphic Arts.
- AIGA. (2007). *Defining the designer of 2015*. AIGA, The Professional Association for Design. <https://www.aiga.org/aiga/content/tools-and-resources/aiga-defining-the-designer-of-2015/>
- Alansari, A. E. (2022). Wayfinding implementations: An evidence-based design approach to redesign college building. *International Design Journal*, 12(1), 69–75. <https://doi.org/10.21608/idj.2022.209701>
- Allahawiah, S. (2019). The utilization of education management information system (EMIS) to predict future maintenance plans for buildings: A case study of Karak Governorate schools. *International Journal of Advanced Trends in Computer Science and Engineering*, 8(5), 2492–2506. <https://doi.org/10.30534/ijatcse/2019/95852019>
- Allen, P., Bateman, J. ve Delin, J. (2002). A model of genre in document layout. *Information Design Journal*, 11(1), 54-66. <https://doi.org/10.1075/idj.11.1.10del>
- Alsos, O. A. ve Svanæs, D. (2011). Designing for the secondary user experience. In P. Campos, N. Nunes, P. Palanque, M. Winckler, & J. Jorge (Eds.), *Human-Computer Interaction – INTERACT 2011: 13th IFIP TC 13 International Conference, Lisbon, Portugal, September 5–9, 2011, Proceedings, Part IV* (pp. 84–91). Springer.
- Ambrose, G. ve Harris, P. (2014). *Grafik tasarımda tipografi* (B. Bayrak, Trans.). Literatür Yayıncılık.

- Arı, S. (2015). Hümanist yazının tarihsel kimliği. *Anadolu University Journal of Art & Design / Sanat & Tasarım*, 5(2), 135–156. <https://doi.org/10.20488/austd.84655>
- Artantaş, C. (2007). * lkemizde kentsel peyzaj tasarımında kullanılan iletişim araçları üzerine bir araştırma* (Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi).
- Arthur, P. ve Passini, R. (1992). *Wayfinding: People, signs, and architecture*. McGraw-Hill.
- Aslım, S. ve Saraçoğlu, G. (2023). The relationship between pre-service teachers' e-learning styles and digital literacy. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 21(3), 1404–1426. <https://doi.org/10.37217/tebd.1337594>
- Atasagun, F. (2024). *Bilgilendirme tasarımında artırılmış gerçeklik kullanımı ve bir uygulama  nerisi*. Yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü).
- Avelar, S. ve Hurni, L. (2006). On the design of schematic transport maps. *Cartographica: The International Journal for Geographic Information and Geovisualization*, 41(3), 217-228.
- Ay, ř. (2021). Bilgilendirme ve yönlendirme tasarımı bağlamında otogar grafikleri ve bir uygulama [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Güzel Sanatlar Enstitüsü, Hacettepe Üniversitesi.
- Aydın, S. (2022). *Grafik tasarım ve animasyon teknikleri ile evrimii etkileşimli ders içeriği tasarımı: Ordu  niversitesi için bir uygulama  nerisi* (Yüksek lisans tezi, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Aziz, M. ve Iskandar, M. (2023). Analysis of environmental graphic design in the interior of the pondok indah hospital pediatric clinic. *Artic*, 5(2), 499-511. <https://doi.org/10.34010/artic.v5i2.9906>
- Babilik, D. (2022). *30 Ağustos Meydan Muharebesi güzergahı dijital bilgilendirme tasarımı uygulamaları*. Yüksek lisans tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Ana Sanat Dalı).

- Baiocchi, V. ve Lelo, K. (2005, September). Georeferencing the historical maps of Rome between the seventeenth and eighteenth centuries. In *CIPA 2005 XX International Symposium-International cooperation to save the world's cultural heritage. Torino* (Vol. 1, pp. 114-118).
- Başer (Beis), M. (1994). *Görsel iletişimde piktogram ve sembollerin insan üzerinde etkileri* (Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Bates, M. J. (2005). Information and knowledge: An evolutionary framework for information science. *Information Research*, 10(4), 1–30.
- Bayer, H. (1967). On typography. In *Herbert Bayer: Painter, designer, architect* (pp.77-99). Reinhold.
- Bayrak, Ş. (2023). *Sağlık iletişiminde hareketli grafik kullanımı ve hareketli prospektüs uygulaması* (Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi).
- Becer, E. (1997). *İletişim ve grafik tasarım*. Dost Kitabevi.
- Becer, E. (2016). *Modern sanat ve yeni tipografi*. Dost Kitabevi.
- Behrens, R. (2002). Designing design problems: Using gestalt theory to teach graphic design. *Gestalt Theory*, 24(1), 7–16.
- Bellhouse, D. R. (2023). *The Flawed Genius of William Playfair: The Story of the Father of Statistical Graphics*. University of Toronto Press.
- Benaboud, J., Elachour, M., Oujidi, J. ve Chafi, A. (2021). Farmer's behaviors toward pesticides use: Insight from a field study in oriental Morocco. *Environmental Analysis Health and Toxicology*, 36(1), e2021002. <https://doi.org/10.5620/eaht.2021002>
- Berger, C. (2014). The history of typography and place. *A Four-Part SFI White Paper Series*, 1–12.
- Bertin, J. (1983). "Semiology of Graphics: Diagrams, Networks, Maps." Madison: University of Wisconsin Press.

- Biersdorfer, J. D. (2006, March 7). Manuals for dummies. Retrieved from <http://www.aiga.org/content.cfm/manuals-for-dummies#authorbio>
- Bierut, M. A. (2019). Environmental graphic design: By designers, for designers. In SEGD (Ed.), *Graphic design: Now in production* (pp. 148–165). Princeton Architectural Press.
- Bitner, M. J. (1992). Servicescapes: The impact of physical surroundings on customers and employees. *Journal of Marketing*, 56(2), 57–71. <https://doi.org/10.1177/002224299205600205>
- Bondarenko, O. ve Janssen, R. (2005). Documents at hand. *Proceedings of the 2005 International ACM SIGGROUP Conference on Supporting Group Work*, 121–130. <https://doi.org/10.1145/1054972.1054990>
- Bridges, B. (2003). Campus wayfinding: More than signs. *Facilities Manager*, 19(2), 14–21.
- Bulut, M. (2023). An evaluation of canvas LMS through universal design for learning principles and IMS standards. *Journal of Ibn Haldun Studies Ibn Haldun University*. <https://doi.org/10.36657/ihcd.2023.105>
- Burke, C. (2013). *Isotype: Design and contexts 1925–1971*. Hyphen Press.
- Burnett, K. (1990). Communication with visual sound: Herbert Bayer and the design of type. *Visible Language*, 24(3), 298.
- Buskermolen, D., Terken, J. ve Eggen, B. (2012). Informing user experience design about users. <https://doi.org/10.1145/2212776.2223705>
- Calori, C. (2007). *Signage and wayfinding design: A complete guide to creating environmental graphic design systems*. Wiley.
- Calori, C. ve Vanden-Eynden, D. (2015). *Signage and wayfinding design: A complete guide to creating environmental graphic design systems* (2nd ed.). John Wiley & Sons.

- Caydere, O. (2022). Sustainable graphic design in educational environments: sustainable graphic design. *International Journal of Curriculum and Instruction*, 14(1), 719-727.
- Cebe, F. (2023). *Kültür ve sanat afişlerinin görsel iletişim tasarımı açısından incelenmesi: İstanbul Kültür Sanat Vakfı afiş örnekleri* (Yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne).
- CEO Education. (.). Okul: Chester Üniversitesi. CEO Education. <https://ceo-education.com/okul-chester-universitesi-165>
- Çankırı Karatekin Üniversitesi. (2025). Tarihçe. <https://www.karatekin.edu.tr/tr/>
- Çattık, E. ve Ergenekon, Y. (2020). Özel eğitimde işitsel teknoloji koçluğu: Bug-in-ear (BIE). *Pamukkale University Journal of Education*, 1–22. <https://doi.org/10.9779/pauefd.575809>
- Çavuşoğlu, S. (1996). *Kentiçi çevre grafiği üzerine bir uygulama* (Sanatta yeterlik tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara).
- Dirin, A., Nieminen, M. ve Laine, T. (2022). Feelings of being for mobile user experience design. *International Journal of Human-Computer Interaction*, 39(20), 4059–4079. <https://doi.org/10.1080/10447318.2022.2108964>
- Dreyfuss, H. (1972). *Symbol sourcebook: An authoritative guide to international graphic symbols*. McGraw-Hill.
- Dursin, A. (2013). *Hacettepe Üniversitesi Beytepe yerleşkesi için görme engellilere yönelik bilgilendirme tasarımı*. (Sanatta yeterlik tezi, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Grafik Ana Sanat Dalı).
- Dündar, E. (2009). *Ortaöğretim kurumlarında sanat eğitimi alan öğrenciler için interaktif CD ortamında piktogram eğitimi* (Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara).
- Endless Abroad. (t.y.). University of Wolverhampton. Erişim Tarihi: 04.23.2025 <https://www.endlessabroad.com.tr/university-detail/city-campus/university-of-wolverhampton>

- Erbey, E. (2014). *Günlük hayatta piktogram ve ikonların önemi ve kullanıcı üzerinde etkileri* (Yüksek lisans tezi, Haliç Üniversitesi, İstanbul).
- Ertürk, M. (2018). Aesthetic experience in visual communication design and the importance of first attraction. *Idil Journal of Art and Language*, 7(41), 123–134. <https://doi.org/10.7816/idil-07-41-08>
- Farr, A., Kleinschmidt, T., Yarlagadda, P. ve Mengersen, K. (2012). Wayfinding: A simple concept, a complex process. *Transport Reviews*, 32(6), 715-743. <https://doi.org/10.1080/01441647.2012.712555>
- Few, S. (2009). *Now you see it: Simple visualization techniques for quantitative analysis*. Analytics Press.
- Frascara, J. (2004). *Communication design: Principles, methods, and practice*. Allworth Press.
- Freimuth, V. S., Linnan, H. W. ve Potter, P. (2000). Communicating the threat of emerging infections to the public. *Emerging Infectious Diseases*, 6(4), 337–347. <https://doi.org/10.3201/eid0604.000402>
- Grau, S. ve Rockett, T. (2022). Creating student-centred experiences: Using design thinking to create student engagement. *The Journal of Entrepreneurship*, 31(2_suppl), S135–S159. <https://doi.org/10.1177/09713557221107443>
- Güler, T. (2016). The assessment of the function of pictograms from the beginning of the history to the contemporary world. *Idil Journal of Art and Language*, 5(25), 1521–1538. <https://doi.org/10.7816/idil-05-25-10>
- Gündüz, S. (2016). İlköğretim matematik öğretmen adaylarının akademik başarı ve matematiğe yönelik tutumlarının öğrenme stilleri açısından incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 278–278. <https://doi.org/10.14582/duzgef.730>
- Günşen, M. (2023). Determining the self-efficacy of special education teachers in developing digital instructional materials. *E-International Journal of Educational Research*. <https://doi.org/10.19160/e-ijer.1334393>

- Hadlaw, J. (2003). The London underground map: Imagining modern time and space. *Design issues*, 19(1), 25-35.
- Hamid, M., Sahrir, M., Amiruddin, A., Yahaya, M. ve Sha'ari, S. (2024). Evaluating student acceptance of interactive infographics module for Arabic grammar learning using the technology acceptance model (TAM). *International Journal of Learning Teaching and Educational Research*, 23(9), 121-140. <https://doi.org/10.26803/ijlter.23.9.7>
- Hartmann, F. (2007, October 31). *After Neurath: The quest for an “inclusive form of the icon”*. <http://homepage.univie.ac.at/frank.hartmann/texte/neurath.html>
- Harvey, R. (2010). *Designing information: Human factors and common sense in information design*. Wiley.
- Hassenzahl, M., Diefenbach, S. ve Göritz, A. (2010). Needs, affect, and interactive products – Facets of user experience. *Interacting with Computers*, 22(5), 353–362. <https://doi.org/10.1016/j.intcom.2010.04.002>
- Holmes, N. (2002). Pictograms: A view from the drawing board or what I have learned from Otto Neurath and Gerd Arntz. *Information Design Journal*, 10(2), 133–139. <https://doi.org/10.1075/idj.10.2.08hol>
- Hostetler, S. C. (2006). *Integrating typography and motion in visual communication* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). University of Northern Iowa, Cedar Falls, IA, USA.
- Hsieh, T. (2017). Multiple roles of color information in the perception of icon-type images. *Color Research & Application*, 42(6), 740–752. <https://doi.org/10.1002/col.22140>
- Hunt, W. (2004). Ten easy pieces. *SEGDDesign*, 4, 22. ISO. (2014). *ISO 7001: Public information symbols*. International Organization for Standardization.

- Karaca, E. ve Kandemir, Ö. (2022). User experience design and architecture – an application with arduino. *Eskişehir Technical University Journal of Science and Technology A - Applied Sciences and Engineering*, 23, 112–118. <https://doi.org/10.18038/estubtda.1170735>
- Karapanos, E. (2013). User experience over time. In *Modeling Users' Experiences with Interactive Systems* (s. 57–83). https://doi.org/10.1007/978-3-642-31000-3_4
- Katz, J. (2005). Some thoughts about mapmaking. *SEGDDesign*, 9.
- Kayalı, N. (2024). *Kurumsal bilgi yönetiminde bilgilendirme tasarımı model önerisi*. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Khamzah, N., Sah, S. ve Hussin, N. (2017). Information management in education. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 7(8). <https://doi.org/10.6007/ijarbss/v7-i8/3290>
- Knemeyer, D. (2004, March). Nathan Shedroff: The InfoDesign interview. Retrieved from <https://transliterations.english.ucsb.edu/index.html%3Fp=635.html>
- Koskinen, H., Karvonen, H. ve Tokkonen, H. (2013). User experience targets as design drivers. <https://doi.org/10.1145/2501907.2501956>
- Kurowski, M. J., Hedley, N. ve Clague, J. J. (2011). An assessment of educational tsunami evacuation map designs in washington and oregon. *Natural Hazards*, 59(2), 1205-1223. <https://doi.org/10.1007/s11069-011-9780-1>
- Küçük, M. (2019). *Görsel iletişim tasarımı bağlamında bilgilendirme tasarımına ilişkin bir eylem araştırması* (Doktora tezi, Anadolu Üniversitesi, Türkiye).
- Laurillard, D. (2002). *Rethinking university teaching: A conversational framework for the effective use of learning technologies*. Routledge.
- Lergetporer, P. ve Javorcik, B. (2019). The political economy of higher education finance: How information and design affect public preferences for tuition. *SSRN Electronic Journal*. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3348725>

- Lidwell, W., Holden, K. ve Butler, J. (2010). *Universal principles of design* (2nd ed.). Rockport Publishers.
- Lynch, K. (1960). *The image of the city*. MIT Press.
- Mapio.net. (t.y.). [*Hacettepe Üniversitesi Giriş Panosu Tabelası*]. Erişim Tarihi: 23.04. 2025, <https://mapio.net/pic/p-51547080/>
- Major, M. D., Tannous, H. O., Elsaman, D., Al-Mohannadi, L., Al-Khulifi, M. ve Al-Thani, S. (2020). Complexity in the built environment: Wayfinding difficulties in the modular design of Qatar University's most iconic building. *Smart Cities*, 3(3), 952–977. <https://doi.org/10.3390/smartcities3030048>
- Maldonado, P., Silva, F., Teixeira, F., Ferrão, L., Ermida, P. ve Passos, M. (2015). Inspædia user experience design (UXD). *Procedia Manufacturing*, 3, 6044–6051. <https://doi.org/10.1016/j.promfg.2015.07.727>
- Mamakou, X., Zaharias, P. ve Milesi, M. (2023). Measuring customer satisfaction in electronic commerce: The impact of e-service quality and user experience. *International Journal of Quality & Reliability Management*, 41(3), 915–943. <https://doi.org/10.1108/ijqrm-07-2021-0215>
- Maulani, G. ve Mubarak, T. (2021). Information technology and organizational climate in higher education. <https://doi.org/10.2991/aebmr.k.210831.051>
- Mayer, R. E. (2001). *Multimedia learning*. Cambridge University Press.
- Mazlum, H. (2017). Modernizm sürecinde yeni tipografinin doğuşu ve Jan Tschichold. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19, 226–247.
- Meggs, P. B. ve Purvis, A. W. (2016). *Meggs' history of graphic design* (6th ed.). Wiley.

- Merks, P., Cameron, J., Bilmin, K., Świeczkowski, D., Chmielewska-Ignatowicz, T., Haręźlak, T. ve Vaillancourt, R. (2021). Medication adherence and the role of pictograms in medication counselling of chronic patients: A review. *Frontiers in Pharmacology*, 12, Article 582200. <https://doi.org/10.3389/fphar.2021.582200>
- Mijksenaar, P. (1997). *Visual function: An introduction to information design*. Princeton Architectural Press.
- Mok, G., Vaillancourt, R., Irwin, D., Wong, A., Zemek, R. ve Alqurashi, W. (2015). Design and validation of pictograms in a pediatric anaphylaxis action plan. *Pediatric Allergy and Immunology*, 26(3), 223–233. <https://doi.org/10.1111/pai.12349>
- Mollerup, P. (2013). *Wayshowing> Wayfinding: Basic & interactive*. BIS Publishers.
- Neurath, O. (1936). "International System of Typographic Picture Education (ISOTYPE)."
- Neurath, O. (1936). *International picture language*. Kegan Paul.
- Nickpour, F., Dong, H. ve Macredie, R. (2014). Information behaviour in design: An information framework. *Proceedings of the 12th Brazilian Design Congress*. <https://doi.org/10.5151/designpro-cidi-130>
- Noh, M., Fauzi, M., Jing, H. ve Alias, M. (2017). Infographics: Teaching and learning tool. *Attarbawiy Malaysian Online Journal of Education*, 1(1), 58-63. <https://doi.org/10.53840/attarbawiy.v1i1.119>
- Nor, R. ve Razak, M. (2021). Interactive design in enhancing user experience in museum. *Journal of Computing Research and Innovation*, 6(3), 86–91. <https://doi.org/10.24191/jcrinn.v6i3.249>
- Norman, D. A. (2013). *The design of everyday things: Revised and expanded edition*. Basic Books.

Nybacka, M. ve Osvalder, A. L. (2019). Inclusive design strategies to enhance inclusivity for all in public transportation: A case study on a railway station. In P. Savage-Knepshield & J. Chen (Eds.), *Proceedings of the 20th Congress of the International Ergonomics Association (IEA 2018), Volume VII: Ergonomics in design, design for all, activity theories for work analysis and design, affective design 20* (pp. 1689–1698). Springer International Publishing.

Ota, Y. (1987). *Pictogram design*. Kashiwa Shobo Publishers.

Özçelik Buskermolen, D., Terken, J. ve Eggen, B. (2012). Informing user experience design about users: Insights from practice. In *CHI '12 Extended Abstracts on Human Factors in Computing Systems* (pp. 1757–1762). ACM.

Özen, Y., Gülaçtı, F., Önçirak, N., Kahveci, G., Erol, D., Cengiz, G. ve Ceylan, M. (2023). *Eğitim bilimleri araştırmaları-II*. <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub93>

Öztürk, A., Dizdar, E., Tapu, G., Asan, H., Köksal, K., Kızıgındemir, M. ve Kum, Ö. (2024). *Grafik tasarımda akademik araştırmalar I*. Akademisyen Yayınevi. <https://doi.org/10.37609/akya.2039>

Parker, A. T., Swobodzinski, M., Schaller, E. M. ve Snow, D. (2023). Wayfinding in practice: Take-aways from an investigation with youth on an urban college campus. *Back to School* 68(2), 45,-58.

Passini, R. (1996). Wayfinding design: Logic, application, and some thoughts on universality. *Design Studies*, 17(3), 319–331.

Pati, D., Harvey, T., Willis, D. ve Pati, S. (2015). Identifying elements of the health care environment that contribute to wayfinding. *HERD: Health Environments Research & Design Journal*, 8(3), 44-67. <https://doi.org/10.1177/1937586714568864>

Reklamdayız. (2019). Tabela ve totem üretimi. Reklamdayız. Erişim adresi: <https://www.reklamdayiz.com/ne-yapiyoruz/tabela-ve-totem-uretimi> Erişim Tarihi :24.06.2025

- Potter, E. (2016). The information designer through the lens of design for learning. *Proceedings of DRS 2016*, <https://doi.org/10.21606/drs.2016.490>
- Prandi, C., Delnevo, G., Salomoni, P. ve Mirri, S. (2021). On supporting university communities in indoor wayfinding: An inclusive design approach. *Sensors*, 21(9), 3134. <https://doi.org/10.3390/s21093134>
- Prasetyo, Y., Dewi, R., Balatbat, N., Antonio, M., Chuenyindee, T., Redi, A. ve Kurata, Y. (2021). The evaluation of preference and perceived quality of health communication icons associated with COVID-19 prevention measures. *Healthcare*, 9(9), 1115. <https://doi.org/10.3390/healthcare9091115>
- Puranik, S. (2020). Innovative teaching methods in higher education. *BSSS Journal of Education*. <https://doi.org/10.51767/je0907>
- Rayo. (2024, May 3). *Suffolk university rankings*. Hello Rayo. <https://hellorayo.co.uk/greatest-hits/suffolk/news/suffolk-university-rankings>
Erişim Tarihi: 05.11.2025
- Rodrigues, R., Coelho, R. ve Tavares, J. (2018). Healthcare signage design: A review on recommendations for effective signing systems. *HERD: Health Environments Research & Design Journal*, 12(3), 45-65. <https://doi.org/10.1177/1937586718814822>
- Sankar, V., Joseph, R., Thomas, P., Auguin, P. ve Thomas, R. (2016). Pictogram: A better tool for counselling tuberculosis patients on medication use, diet, and life style modifications. *Athens Journal of Health*, 4(1), 61–82. <https://doi.org/10.30958/ajh.4-1-4>
- Sarıkavak, N. K. (2014). *Çağdaş tipografinin temelleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Sari, A., Octaria, D., Utari, R., Somakim, S., Hiltrimartin, C., Hartono, Y. ve Darmawijoyo, D. (2023). Infographic development through Instagram to reduce mathematics anxiety and increase student learning outcomes. *JTAM (Jurnal Teori Dan Aplikasi Matematika)*, 7(2), 349. <https://doi.org/10.31764/jtam.v7i2.12512>

- Schlossberg, N. K. (1989). Marginality and mattering: Key issues in building community. *New Directions for Student Services*, 1989(48), 5–15. <https://doi.org/10.1002/ss.37119894803>
- Scholtz, B., Calitz, A. ve Haupt, R. (2018). A business intelligence framework for sustainability information management in higher education. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 19(2), 266–290. <https://doi.org/10.1108/ijshe-06-2016-0118>
- Schrepp, M., Hinderks, A. ve Thomaschewski, J. (2014). Applying the user experience questionnaire (UEQ) in different evaluation scenarios. *Lecture Notes in Computer Science*, 383–392. https://doi.org/10.1007/978-3-319-07668-3_37
- Setiyawati, N., Purnomo, H. ve Mailoa, E. (2022). User experience design on visualization of mobile-based land monitoring system using a user-centered design approach. *International Journal of Interactive Mobile Technologies (iJIM)*, 16(3), 47–65. <https://doi.org/10.3991/ijim.v16i03.28499>
- Shannon, C. E. ve Weaver, W. (1949). *The mathematical theory of communication*. University of Illinois Press.
- Shemy, N. (2021). Digital infographic: Its impact on cognitive achievement and visual thinking skills of students with different cognitive styles (independent/dependent). *Bilimsel Araştırma ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 29(3), 20-41. <https://doi.org/10.21608/ssj.2021.337026>
- Spiekermann, E. ve Ginger, E. M. (2002). *Stop stealing sheep & find out how type works* (2nd ed.). Adobe Press.
- Stea, D. (1973). Cognitive mapping and spatial behavior. In R. M. Downs (Ed.), *Image and environment* (pp. 8–26). Aldine Publishing Company.
- Stiebner, E. ve Urban, D. (1982). *Zeichen, signets, signs, emblems*. Van Nostrand Reinhold.

- Su, W., Lu, Z., Sun, Y. ve Liu, G. (2022). Let eyes tell: Experimental research on university library signage system and users' wayfinding behavior. *Library Hi Tech*, 40(1), 198–221. <https://doi.org/10.1108/LHT-01-2020-0007>
- Supriyadi, D., Ngafidin, K., Lasama, J. ve Ramadhani, R. (2022). Development of higher education final judgment management information system using user-centered design method. *Jurnal Infotel*, 14(2), 75–84. <https://doi.org/10.20895/infotel.v14i2.776>
- Sürmeli, K. ve Gülpınar, Ş. (2018, November 1–3). Arts and Crafts hareketi ve Kelmscott Basımevi [Conference presentation]. 6. *Uluslararası Matbaa Teknolojileri Sempozyumu*, İstanbul. <https://cdn.istanbul.edu.tr/FileHandler2.ashx?f=1057-1068.pdf&tarihce-28-sayfasi-karatekin>
- Taş, E. (2014). *Kentsel alanlarda yer alan piktogramların bilgilendirme işlevleri ve tasarım açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi, Haliç Üniversitesi, İstanbul).
- Taşpolat, A., Kaya, O., Sapanca, H., Beheshti, M., & Özdamlı, F. (2017). An investigation toward advantages, design principles and steps of infographics in education. *Ponte*, 73(7). <https://doi.org/10.21506/j.ponte.2017.7.9>
- Tekiner, B. N. (2023). *Bilgilendirme tasarımında artırılmış gerçeklik kullanımı: Giresun turizm haritası uygulaması*. Yüksek lisans tezi, Ordu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Grafik Ana Sanat Dalı).
- Temple, R. (2016). *Communicating sustainable design: Guidelines for graphic designers, interior design*. Routledge.
- Tepecik, A. (1994). *Grafik tasarlama ilkelerine dayalı tasarım yöntem ve teknikleri* (Doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara).
- Trullemans, S. ve Signer, B. (2014). From user needs to opportunities in personal information management: A case study on organisational strategies in cross-media information spaces. *Proceedings of the 14th ACM/IEEE-CS Joint*

Conference on Digital Libraries (JCDL), 87–96.
<https://doi.org/10.1109/jcdl.2014.6970154>

Tufte, E. R. (1990). "Envisioning Information." Cheshire, Connecticut: Graphics Press.

Tuğcu, D. [@duygutugcu]. (2023). Marmara Üniversite GastroKültür Festivali. Erişim Tarihi: 24.06.2025

Tuğtekin, E. (2022). Açık ve uzaktan öğrenme kuramlarının öğrenenler, öğrenme ortamları ve etkileşim açısından incelenmesi. *Eğitim Bilim ve Araştırma Dergisi*, 3(1), 118–137. <https://doi.org/10.54637/ebad.1059890>

Turgay, O. ve Altuncu, D. (2023). Cultural Adaptation of Public Interiors: The Pictogram Illusion. *Journal of Interior Design and Academy*, 3(1), 50–76. [10.53463/inda.20230189](https://doi.org/10.53463/inda.20230189)

Turnbull, D. (2009). Maps and plans in ‘learning to see’: The London underground and Chartres cathedral as examples of performing design. *Skilled visions: Between apprenticeship and standards*, 125-141.

Uçar, T. F. (2019). *Görsel iletişim ve grafik tasarım*. İnkılap Kitabevi.

Utoyo, A. W. ve Thin, S. (2022, October). Study of Environmental Graphic Design Signage MRT Station Blok M. In *Conference on Innovative Technologies in Intelligent Systems and Industrial Applications* (pp. 891-900). Cham: Springer Nature Switzerland.

Uyan Dur, B. İ. (2011). *Bilgilendirme tasarımı ilkeler, öğeler ve uygulama sorunları: “Bilgilendirme tasarımı uygulaması”* (Sanatta yeterlik tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara).

Vamos, C., Merrell, L., Detman, L., Louis, J. ve Daley, E. (2019). Exploring women's experiences in accessing, understanding, appraising, and applying health information during pregnancy. *Journal of Midwifery & Women's Health*, 64(4), 472–480. <https://doi.org/10.1111/jmwh.12965>

- Vicario, M., Bessi, A., Zollo, F., Petroni, F., Scala, A., Caldarelli, G. ve Quattrociochi, W. (2016). The spreading of misinformation online. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 113(3), 554–559. <https://doi.org/doi/10.1073/pnas.1517441113>
- Waller, K., Hill, N., Meyers, C., McCord, A. ve Gibson, C. (2020). The effect of infographics on recall of information about genetically modified foods. *Journal of Agricultural Education*, 61(3), 22-37. <https://doi.org/10.5032/jae.2020.03022>
- Wertheimer, M. (1938). *Gestalt theory*. Harcourt.
- Wolpin, S., Nguyen, J., Parks, J., Lam, A., Morisky, D., Fernando, L. ve Berry, D. (2016). Redesigning pictographs for patients with low health literacy and establishing preliminary steps for delivery via smart phones. *Pharmacy Practice*, 14(2), 686. <https://doi.org/10.18549/pharmpract.2016.02.686>
- Wurman, R. S. (1989). *Information anxiety*. Doubleday.
- Wyman, L. (2008). *Lance Wyman: The monograph*. Unit Editions.
- Yasmine, H. ve Atmojo, W. (2022). UI/UX design for tourism village website using the user centered design method. *Tiers Information Technology Journal*, 3(2), 100–114. <https://doi.org/10.38043/tiers.v3i2.3871>
- Yaz, 2021. Temel eğitim, (11). <https://doi.org/10.52105/temelegitim.11>
- Yazar, T. (2010). *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Atakum kampüsü bağlamında görsel bildirişim simgelerinin tasarım ve uygulama sorunlarına genel bir bakış ve model önerisi* (Sanatta yeterlik tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun).
- Yazar, T. (2024). Görsel iletişim aracı olarak işaret, piktogram ve sembollerin kullanım alanlarına göre insan davranışları üzerindeki etkileri ve semiyotik açıdan değerlendirme. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(8), 1303–1316. https://doi.org/10.9761/jasss_396
- Yıldırım, S. ve Şahin, S. (2016). Sanal dünya ve web temelli öğrenme ortamlarının öğrencilerin akademik başarıları ve motivasyonları açısından karşılaştırılması.

Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 17(2), 371.
<https://doi.org/10.17556/jef.98976>

Yılmaz, İ. (2020). Koronavirüs (COVID-19) afişlerinde yer alan piktogramların grafik tasarım çerçevesinde incelenmesi. *IEDSR Association*, 5(9), 74–89.
<https://doi.org/10.46872/pj.185>

Yulia, N. (2023). Meningkatkan kemampuan menulis kanji dasar melalui gambar piktogram. *Prosiding MINASAN*, 4, 9–17.

Zhou, H., Sun, G., Jiang, W., Luo, C., Fan, X., Zhang, H. ve Zhang, H. (2019). An UI design optimization strategy for general app in big data environment. *Journal of Quantum Computing*, 1(2), 65–80.
<https://doi.org/doi:10.32604/jqc.2019.07238>

Zimmermann, B. (1997). Applying Tufte’s principles of information design to creating effective web sites. *Proceedings of the 15th Annual International Conference on Computer Documentation*, 309–317.
<https://doi.org/10.1145/263367.263406>

EKLER

EK-1.YÖNLENDİRME TASARIMI DEĞERLENDİRME TEMALARI

1. GRAFİK TASARIM

- ☐ Harflerde yeterli ışıklandırma mevcut mu?
- ☐ Yazı karakterleri okunabilir büyüklükte mi?
- ☐ Renk kontrastı uluslararası standartlara uygun mu?
- ☐ Görsel hiyerarşi (başlık-alt başlık ayrımı) yeterince belirgin mi?

2. ERİŞİLEBİLİRLİK VE KAPSAYICILIK

- ☐ Braille (kabartma) yazılar mevcut mu?
- ☐ Tabela konumları tekerlekli sandalye vb. kullanıcılar için erişilebilir mi?
- ☐ Evrensel (anlaşılır ve kültürden bağımsız) piktogramlar kullanılmış mı?
- ☐ Engelliler için uyarı levhaları yerleştirilmiş mi?

3. BİLGİYE ERİŞİM KOLAYLIĞI

- ☐ Haritalarda 'Buradasınız' ifadesi bulunuyor mu?
- ☐ Dijital ekranlar yeterli bilgi ve çeşitlilikte içerik sunuyor mu?
- ☐ Yazıların okunabilirliği yeterli mi?

4. ÇEVRESEL GRAFİK TASARIM

- ☐ Tabela yerleşimi stratejik ve düzenli mi?
- ☐ Renk kodları ve semboller arasında tutarlılık var mı?
- ☐ Çevresel düzenleme (zemin, arka plan, yerleşim planı vs.) yapılmış mı?

